University of Alberta Library
0 1620 2352 5585

КАЛЄНДАР

Українського Голосу

на 1954 рік

St. John's Institute Library
11024 - 82nd AVENUE
EDMONTON, — ALBERTA.

Selection and Values

at your fingertips throughout the year-

5 GREAT EATON CATALOGUES

TO SERVE CANADIANS ALL YEAR 'ROUND

THE T. EATON Co LIMITED
WINNIPEG CANADA

Календар

„Українського Голосу"

1954

РІЧНИК XXXVII.

St. John's Institute Library
11024 - 82nd AVENUE
EDMONTON, — ALBERTA.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ „ТРИЗУБ" В КАНАДІ
ВІННІПЕҐ, МАН.

Printed by
Trident Press Limited
210--216 Dufferin Ave., Winnipeg, Man.,

Printed in Canada

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

Рік 1954

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рік 1954 є роком звичайним і числить 365 днів.

Календарна весна зачинається 21-го березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з ночею.

Літо зачинається 22 червня; літна перемога дня над ночею.

Осінь починається 23 вересня — тут приходить осінне зрівнання дня з ночею.

Зима 22 грудня — зимова перемога ночі над днем.

Ріжні способи числення часу

Християнська рахуба починається від народження Христа — тепер маємо 1954-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 966 рік.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту, отже тепер маємо 7463-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осени 1950 року, є 5713 роком. В осени 1952-го в вересні 1953 року є 5715 роком.

Календар протестантів є назагал той самий, що в римо-католиків що до свят, які ще в протестантів є.

Жиди починають свій календар від 7-го вересня, 3761-го року перед Христом. Отже щоби знати, який в жидів рік, то треба додати до християнської рахуби 3761. Їх рік захоплює вчасти наші два роки.

Магометани (турки) числять рік по оборотах місяця, отже їх рік коротший від нашого і тому їх Новий Рік кожного року посувається 11 днів назад. Так, що з зими вертається до літа, а там знов до зими.

КАЛЄНДАРНІ СПРАВИ НА 1954 РІК

Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі 7 тижнів і 4 дні.

Мясне пущення 28 лютого.

Сирне пущення 7 березня.

Початок Великого Посту 8 березня.

Поклони 7 квітня в середу.

Благовіщення 7 квітня в середу.

Великдень 25 квітня.

Вознесення 3 червня в четвер.

Зелені Свята 13 червня.

Петра і Павла 12 липня в понеділок.

Український Новий Рік 14 січня в четвер.

ПОСТИ

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділі Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсігди від понеділка по Неділі Всіх Святих (1-ій по Зелених Святах) до передодня (навечерія) свята Петра і Павла (від 21 червня до 11 липня).

5. Спасівка завсігди від 14 (1 цер.) серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Прес. Богородиці.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серпня церк.).

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсігди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Страстний тиждень до Неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.

2. Від Неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ З МУЗИКОЮ

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.

2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.

3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.

4. В Петрівку.

5. В Спасівку.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.

7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1954 РОЦІ

Новий Рік 1 січня в пятницю.
Трох Царів 6-го січня в середу.
Запустна Неділя 28 лютого.
Благовіщення 26 березня в пятницю.
Неділя квітна 11 квітня.
Великдень 18 квітня.
Вознесення 27 травня в четвер.
Зелені Свята 6 червня.
Божого Тіла 10 червня в четвер.
Преображення 6 серпня в пятницю.
Успення Богор. 15 серпня в неділю.
Різдво Богородиці 8 вересня в середу.
Всіх Святих 1 листопада в понеділок.
Адвент 28 листопада.
Непороч. Зачаття 8 грудня в середу.
Різдво Христове 25 грудня в суботу.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ

День Нового Року.
Великодна Пятниця.
Вікторія Дей.
Домініон Дей.
День Праці.
День Подяки, оголошують.
День Різдва Христового.

Не всі ті свята треба брати в релігійнім вначінню. Є свята державні отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових груп є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсігди від 2-ої Неділі по Зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділі зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г.), яке Утренне Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсігди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсігди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи бересь Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення — Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаії 35: 1—10; 2) Ісаії 55: 1—13; 3) Ісаії 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ

Богородиці — Филип. 2: 5—11.

Ангелам — Жид. 2: 2—10.

Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.

Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.

Святителям — Жид. 13: 17—21.

Преподобним — Галат. 5: 22—6: 2.

Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.

Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числажи.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28—19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ

В понеділок — Ів. 5: 17—24; Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор 15: 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

На Всеночнім на більші святя бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіе**, 2. **Исход**, 3. **Левит**, 4. **Числа**, 5. **Второзаконіе**. А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царства**, а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. е: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скорочень:

1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс. — Ісаія, Єр — Єремія, Ез. — Езекиїл, Прип. — Приповістки Соломона, Ек. — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто вважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс. 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс. 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15. 2) Суд. 6: 2—7, 11—24. 3) Іс. 14: 7—20.

Введення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік Вас. — 1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс. 35: 1—10. 2) Іс. 55: 1—13. 3) Іс. 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс. 6: 1—13. 3) Іс. 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — 1) Іс. 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар. 17: 1—16. 2) 1 Цар. 18: 1—21. 3) 1 Цар. 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар. 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіл. 2: 23—32 (до: „спасеться"). 3) Ез. 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили").

Цвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф. 3: 14—19. 3) Зах. 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс. 2: 2—3 (до: „стежками Його). 2) Іс. 62: 10—63: 1—9. 3) Зах. 14: 1 (до: „Господень") —4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ

що приходять при означуванню Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол., або Г. — Голос.
Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.
Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа.
Ап. — Апостол.
Діян., або Ді. — Діяння Апостолів.
Жид. — Жидів.
Рим. — Римлян.
1 Кор. — Перше до Коринтян.
2 Кор. — Друге до Коринтян.
Гал. — Галат і т. п.

Євангелисти: Мат., або Мт. — Матей; Мар., або Мр. — Марко; Лу. — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт. 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увагу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1953 | має 31 днів | 1953

Звич. Кал.н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Грудень 1953.** — Преп. Ілії Печерського, Полієвкта
2	С	20	Священмч. Ігнатія Богоносця, Філогенія Антіохійського.
			Нед. Отців. Гол. 7. УЄ. 10. Літ. Ап. Жид. 11:9-10, 17-40. Єв. Мат. 1: 1-25
3	Н	21	**Нед. св. Отців.** Муч. Юліанії смерть Петра митр. Київ.
4	П	22	Влкмч. Анастасії, Теодотії, Евода, ризонта, мч. Зоіла
5	В	23	10 муч. в Криті, Павла еп. Неокесар., Теоктиста
6	С	24	**Святий Вечер.** Муч. Евгенії, Василиси
7	Ч	25	**РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА**
8	П	26	**СОБОР ПРЕСВ. БОГОРОД.** Евтимія Сардійського
9	С	27	**СТЕФАНА ПЕРВМЧ.** Преп. Теодора арх. Царгорд.
			Нед. по Різдві. Гол. 8. УЄ 11. Ап. Галат 1: 11-19. Єв. Мат. 2: 13-23
10	Н	28	**Нед. по Різдві.** 20,000 муч. в Никомидії спалених
11	П	29	14,000 дітей уб. Іродом, преп. Івана печ., прп. Маркела
12	В	30	Муч. Анисії діви, преп. Теодора Царгор., муч. Зотика
13	С	31	Преп. Меланії Рим., преп. Геласія. (Відданя Різдва)
14	Ч	1	**Січень 1954. НОВИЙ РІК. Василія, Вел.,** Григорія
15	П	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теогена, Теодотії
16	С	3	Пророка Малахії, мученика Гордія
			Нед. перед Йорд. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Ап. 2 Тим. 4: 5-8. Єв. Марка 1: 1-8
17	Н	4	**Нед. перед Йорданом.** Собор 70-ти Апостолів.
18	П	5	**Св. Вечер перед Йорданом** (Піст). преп. Сави освящ.
19	В	6	**ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ)**
20	С	7	**Собор Івана Хрестителя.** Мч. Атанасія Аталійського
21	Ч	8	Преп. Григорія Печерського, преп. Георгія, Домніки
22	П	9	Муч. Полієвкта і Неарха; Петра еп. Севастійського
23	С	10	Григорія, еп. Нисского, преп. Дометіяна, Маркіяна
			Нед. по Йордані. Гол. 2. УЄ 2. Літ. Ефес. 4: 7-13. Єв. Матея 4: 12-17
24	Н	11	**Нед. по Богоявленню.** Преп. Теодосія Вел., Михаїла
25	П	12	Сави архіеп. Серб., Муч. Татіяни, преп. Евпраксії
26	В	13	Муч. Ермила і Стратоника, Якова еп. Нізивійського
27	С	14	Св. Отців вбитих в Синаї й Раїфі; преп. Стефана
28	Ч	15	Преп. Павла Тивейського, преп. Івана Кущника.
29	П	16	Поклонення кайданам ап. Петра, муч. Неона, Леоніди
30	С	17	Преп. Антонія Вел., Архила ісповідника, Антонія рим.
			Нед. 31 по Зел. Св. Гол. 3. УЄ 3. Літ. 1 Тим. 1: 15-17. Єв. Луки 18: 35-43.
31	Н	18	**Нед. 31 по Зел. Св.** Атанасія і Кирила арх. Александр.

Різдво Христа. УЄ Мат. 1: 18-25. Літ. Гал. 4: 4-7. Єв. Мат. 2: 1-12.
Собор Богородиці. УЄ Мат. 1: 18-25. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Мат. 2: 13-23.
Стефана. Літ. Діян. 6: 8-15, 7: 1-15, 47-60. Єван. Мат. 21: 33-42.
Новий Рік — Василія. УЄ Івана 10: 9-16. Літ. Ап. Кол. 2: 8-12 і Жид. 7: 26-8: 2. Єв. Луки 2: 20-21, 40-52 і Луки 6: 17-23.
Йордан. УЄ Марка 1: 9-11. Літ. Ап. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єв. Матея 3: 13-17.
Собор Ів. Хрест. Літ. Ап. Тита 2: 1-10. Єв. Івана 1: 29-34.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Січень

1. 1919. Видано закон про автокефалію Української Православної Церкви.
6. 1846. Засновано Кирило-Методіївське Братство в Києві.
7. 1834. Народився поет Степан Руданський.
11. 1647. Помер Петро Могила, київський митрополит і основник Академії в Києві, званої в його честь Могилянською. Помер поет Юрій Федькович в Чернівцях.
13. 1867. Андрусівська умова. Поділ України між Москвою і Польщею.
13. 1906. Перший український щоденник у Києві "Громадська Думка".
14. 1649. Тріюмфальний в'їзд гетьмана Б. Хмельницького до Києва.
18. 1654. Переяславська умова України з Московщиною.
21. 1803. Помер гетьман України Кирило Розумовський.
22. 1918. Проголошення самостійности України.
22. 1919. Проголошення в Києві злуки всіх українських земель.
28. 1734. Помер Гетьман Данило Апостол.
29. 1918. Героїчний бій під Крутами укр. юнацтва з большевиками.

ЛЮТИЙ -- FEBRUARY

1953 | має 28 днів | 1953

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Січень 1954.** Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія печ.
2	В	20	† Преп. Евтимія Вел., муч. Інни, Пімми, Рімми
3	С	21	Преп. Максима іспов., муч. Анастазія, Неофіта,
4	Ч	22	Препмч. Анастасія Печер., ап. Тимотея, муч. Мануїла
5	П	23	Свщмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела
6	С	24	Преп. Ксенії, муч. Вавили, Тимотея, Агапія
			Нед. 32 по З. Св. Гол. 4, УЄ 4. Літ. 1 Тим. 4: 9-15. Єв. Луки 19: 1-10
7	Н	25	**Нед. 32 по Зел. Св.—Закхея.** † Григорія Богос. археп.
8	П	26	Преп. Ксенофонта і Марії і їх синів, Аркадія, Івана
9	В	27	† Перенесення мощів Івана Золотоуст., муч. Димитрія
10	С	28	Преп. Ефрема Печер. Митроп., Ефрема Сирина
11	Ч	29	Перенес. мощей Ігнатія Богон., Лаврентія Печерського
12	П	30	**ТРОХ СВЯТИХ: Василія В., Григорія Бог., Івана Зол.**
13	С	31	Никити еп. Новгородського, муч. Вікторина, Віктора
			Нед. Митаря і Фарисея. Гол. 5, УЄ 5. Літ. 2 Тим. 3: 10-15. Єв. Луки 18, 10-14
14	Н	1	**Лютий. Нед. Митаря і Фарисея.** Мч. Трифона,
15	П	2	**СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЄ.** Муч. Йордана, Гавриїла
16	В	3	Преп. Ісидора Пелус., Миколая іспов., Георгія Вел.
17	С	4	Симеона Богоприємця і Праведної Анни
18	Ч	5	Муч. Агафії, Теодосія Угл. архіеп. Черниг.
19	П	6	Вукола еп. Смирни, муч. Доротеї, Христини, Калісти
20	С	7	Партенія еп. Ламп., преп. Луки Еладського
			Нед. Блудного Сина. Гол. 6. УЄ 6. Літ. 1 Кор. 6: 12-20. Єв. Луки 15: 11-32
21	Н	8	**Нед. Блудного Сина.** Влмч. Теодора Стратилата
22	П	9	Преп. Панкратія затворника печер., муч. Никифора
23	В	10	Преп. Прохора Печ., священмуч. Харлампія, Порфірія
24	С	11	Муч. Власія еп. Севаст., муч. Георія серб., Всеволода
25	Ч	12	Мелетія еп. Антіох., Антонія патр. Царг., прп. Евгенія
26	П	13	Преп. Мартиніяна, Зої і Фотини, Евлогія арх. Алекс.
27	С	14	Рівноап. Кирила учит. Словян, Ісаакія Печерського
			Нед. Мясопустна. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Кор. 8: 8-13 і 9: 1-2. Єв. Мат. 25: 31-46
28	Н	15	**Нед. Мясопустна.** Преп. Пафнутія печер., ап. Онисима

Трох Святих. УЄ Іван 10: 9-16 Літ. Ап. Мидів 13: 7-16. Єв. Мат. 5: 14-19.

Стрітення. УЄ Луки 2: 25-32. Літ. Жид. 7: 7-17. Єв. Луки 2: 22-40

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Лютий

4. 1793. Другий поділ Польщі — прилучення Волині й Поділля до Московщини.
9. 1918. Берестейський мир між Україною і Німеччиною, Австрією Туреччиною та Болгарією.
11. 1900. Заснування Революційної Української Партії (РУП), — першої політичної партії у східній Україні.
14. 1897. Помер письменник Пантелеймон Куліш.
20. 1054. Помер князь Ярослав Мудрий.
22. 1860. Народилася найбільша укр. артистка Марія Заньковецька.
24. 1872. Народилася поетка Леся Українка.
27. 1664. Поляки розстріляли полковника Івана Богуна.

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1953 | має 31 днів | 1953

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	16	**Лютий.** Памфила Валента, св. Флавіяна археп. Ант.
2	В	17	Преп. Теодора Мовчан. Печер., муч. Теодора Тирона
3	С	18	Агапита еп. Синад., Льва еп. Рим., Флавіяна
4	Ч	19	Еп. Архипа, Филимона, Апфії, преп. Доситея
5	П	20	Льва еп., преп. Агатона чудотв. Печерського
6	С	21	Преп. Тимотея, Евстахія арх. Антіохійського
Нед. Сиропустна. Гол. 8. УЄ 8. Літ. Рим. 13: 11-14 і 14: 1-4. Єв. Мат. 6: 14-21			
7	Н	22	**Нед. Сиропустна.** Муч. Маврикія, сина Фотина і 70
8	П	23	**Початок Вел. Посту.** Свщмч. Полікарпа, Івана
9	В	24	† Перше і друге знайдення голови Ів. Хрест.
10	С	25	Тарасія арх. Царгор., смч. Реґіна еп.
11	Ч	26	Преп. Порфирія еп. Газького, мч. Севастіяна
12	П	27	Преп. Тита Печер., Прокопа, Декаполіта
13	С	28	Преп. Василія іспов., Марини і Кира
1 Нед. Посту. Гол. 1. УЄ 9. Літ. Жид. 11: 24-26, 32-40 і 12: 1-2. Єв. Ів. 1: 43-51			
14	Н	1	**Березень. 1 Нед. В. Посту.** Прпмч. Евдокії, мч. Нестора
15	П	2	Свщмч. Теодота еп. Кирин., мч. Евфалії, прп. Агатона
16	В	3	Смч. Евтропія, Клеоніка і Василиска, Піями
17	С	4	Муч. Конона, преп. Марка пост., муч. Івана
18	Ч	5	Преп. Герасима Волог., мч. Павла і Юліяни
19	П	6	42 муч. Аморейських, Милисена, Теодора
20	С	7	Смч. Херсонеських: еп. Власія, Ефрема, Евгена
2 Нед. Посту. Гол. 2. УЄ 10. Літ. Жид. 1: 10-14 і 2: 1-3. Єв. Мар. 2: 1-12			
21	Н	8	**2 Нед. В. Посту.** Теофілакта еп. Ник., ап. Ерма з 70
22	П	9	† 40 муч. Севастійських: Акакія, Александра, Домни
23	В	10	Муч. Конрада, Киприяна, Діонизія, Павла
24	С	11	Софрона патр. Єрусал., муч. Піонія, Евфримія
25	Ч	12	Теофана іси., Григорія Двоєслова, Симеона
26	П	13	Никифора патр. Царгород., муч. Христини
27	С	14	Ростислава кн. Київського, преп. Теоґноста
3 Нед. Посту. Гол. 3. УЄ 11. Літ. Жид. 4: 14-16 і 5: 1-6. Єв. Мар. 8: 34-38 і 9: 1			
28	Н	15	**3 Нед. В. Посту. Хрестопоклінна.** Муч. Агапія, Пуплія
29	П	16	Серапіона арх. Новгор., мч. Трохима, ап. Аристовула
30	В	17	† Преп. Олексія чол. Божого, муч. Марина, Павла
31	С	18	Кирила арх. Єрусал., муч. Трофима, Евкратія

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Березень

3. 1828. Народився український байкар Леонід Глібів.
4. 1861. Знесення кріпацтва в Україні.
4. 1780. Кирила Розумовського вибрано гетьманом України.
8. 1169. Московський князь Андрій Боголюбський зруйнував Київ.
9. 1814. Народився Тарас Шевченко.
10. 1861. Помер Тарас Шевченко.
14. 1923. Рада Амбасадорів призначила Галичину Польщі.
15. 1669. Вибрано Данила Многогрішного гетьманом України.
18. 1921. Мировий договір Польщі з Совітами в Ризі.
19. 1664. Розстріляно гетьмана Івана Виговського під Ольхівцем.
20. 1917. Створено Українську Центральну Раду в Києві.
21. 1942. Померла Ольга Кобилянська.
26. 1909. Помер історик Микола Аркас.

КВІТЕНЬ -- APRIL

1953 має 30 днів 1953

Звич. Кал.н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	**Березень.** Муч. Хризанта і його нареч. Дарії, Іларії
2	П	20	Отців: Івана, Сергія, Патрикія, муч. Фотини, Никити
3	С	21	Івана Лістичника, Якова іспов., св. Кирила еп. Катан.
			4 Нед. Посту. Гол. 4. УЄ 1. Літ. Мид. 6: 13-20. Єван. Марка 9: 17-31
4	Н	22	**4 Нед. В. Посту.** Свщмч. Василія Анкир., Кирила еп.
5	П	23	Преп. Никона Печер., свщм. Никона еп. і 200 ученик.
6	В	24	Преп. Артемона еп. Селев., преп. Якова ісповідника
7	С	25	**БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. — Поклони**
8	Ч	26	Собор арх. Гавриїла, преп. Василія Нового, Малха
9	П	27	Матрони Солунської, преп. Івана прозорливого
10	С	28	Преп. Іларіона Ісповідника, пр. Стефана чудотв.
			5 Нед. Посту. Гол. 6. УЄ 2. Літ. Жид. 9: 11-14. Єв. Марка 10: 32-45.
11	Н	29	**5 Нед. В. Посту.** Марка еп., муч. Кирила діякона
12	П	30	Преп. Івана Ліств., муч. Захарії, преп. Зосима еп. Сар.
13	В	31	**Квітень.** Марії Єгипетської, преп. Геронтія Печер.
14	С	1	Преп. Тита, муч. Амфіяна, Едесія, Полікарпа Алекс.
15	Ч	2	Преп. Никити ісповідника, Іліріка, муч. Еппидифора
16	П	3	Преп. Йосифа Многоболізного Печ., Йосифа Піснопів.
17	С	4	Муч. Агатопода і Теодула, преп. Марка, Теодори Сол.
			Нед. Цьвітна. Гол. 6. УЄ Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Филип. 4: 4-9. Єв. Ів. 12: 1-18
18	Н	5	**Неділя Цьвітна.** Мч. Агатопода і Теодула, прп. Марка
19	П	6	Методія уч. Словян, прп. Григорія і Платоніди Сир.
20	В	7	Преп. Нифонта еп. Новгор., ап. з 70: Іродіона, Агава
21	С	8	Муч. Евпсихія, муч. Авдієса і 270 інших з ним
22	Ч	9	**Великий Четвер — Страсти.** Мч. Авдієса, Маріяна і 270
23	П	10	**Велика Пятниця — Винос Плащениці.** Муч. Терентія
24	С	11	**Велика Субота.** Свщмч. Антипи еп. Пар., прп. Атанасії
			Великдень: Ап. Діяння 1: 1-8. Єван. Івана 1: 1-17.
25	Н	12	**ВЕЛИКДЕНЬ — ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСЕННЯ**
26	П	13	**СВІТЛИЙ ПОНЕДІЛОК.** Сщмч. Артемона, мч. Тогаїди
27	В	14	**СВІТЛИЙ ВІВТОРОК.** Мартина іспов., мч. Азата і 1000
28	С	15	Ап. Аристарха, Трофима, муч. Сави, Василиси
29	Ч	16	Муч. Каліди, Ніки, Нунихеї, Харієси, Теодори, Галини
30	П	17	Свщмч. Симеона еп. Перського та інш. 1000 мучеників

Благовіщення. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Жид. 2: 11-18. Єв. Луки 1: 24-38

Євангелія Вечірні на Великдень Івана 20: 19-25.

Світлий Понеділок. Ап. Діян. 1: 12-17, 21-26. Єван. Івана 1: 18-28.

Світ. Вівторок. Діян. 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Квітень

8. 1340. Галицькі бояри отруїли останнього князя Галицької Держави Юрія II.
14. 1857. Звільнення Тараса Шевченка з 10-річного заслання.
15. 1848. Скасування панщини в Галичині.
17. 1847. Арешт Тараса Шевченка.
18. 1648. Перемога Богдана Хмельницького під Жовтими Водами.
19. 1885. Помер історик Микола Костомаров.
19. 1917. Перший Всеукраїнський Військовий Зїзд у Києві.
23. 1185. Похід на половців, оспіваний у "Слові о полку Ігоревім".
25. 1622. Помер гетьман Петро Сагайдачний.
25. 1913. Помер письменник Михайло Коцюбинський.
27. 1904. Помер драматург і артист Михайло Старицький.
29. 1648. Богдана Хмельницького вибрано гетьманом України.
29. 1918. Проголошено гетьманом Павла Скоропадського. Фльота на Чорному морі підняла український прапор.
30. 1876. Царський указ про заборону українського письменства.

ТРАВЕНЬ -- MAY

1953 | має 31 днів | 1953

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	**Квітень.** Преп. Івана Ісповідника, Косми еп. Халк.
			Нед. Томи. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Діян. 5: 12-20. Єван. Іван 20: 19-31.
2	Н	19	**Нед. Томина — Проводи.** Преп. Івана Ветхопещерн.
3	П	20	Муч. Гавриїла отрока, преп. Теодора, Анастасія ігум.
4	В	21	Свщмч. Теодора і матери його Филипії, муч. Діоскора
5	С	22	Теодора Сикеота, ап. Натанаїла, Луки
6	Ч	23	†**Великомуч. Георгія (Юрія).** Муч. Лазаря, Анатолія
7	П	24	Преп. Сави Печер., Муч. Стратилата і 70 його воїнів
8	С	25	Ап. Марка, Македонія патр. Царгор., преп. Сильвестра
			Нед. Миронос. Гол. 2. УЄ Мар. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мар. 15: 43-47 і 16: 1-8.
9	Н	26	**Нед. Мироносиць.** Свщмч. Василія еп. Амасійського
10	П	27	Преп. Степана еп. Волод. Вол., преп. Симеона
11	В	28	Кирила еп. Туров., ап. Ясона і Сосипатра, мч. Мамія
12	С	29	Муч. 9 в Кизику, Теогніда, Рута, Антипатра, Теостиха
13	Ч	30	†Ап. Якова Завед., Никити Новгород., Максима
14	П	1	**Травень.** Макарія митр. Київ., преп. Пафнутія
15	С	2	Перенес. мощів Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.
			Нед. Розслабл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15.
16	Н	3	**Нед. Розслабленого.** Смерть прп. Теодосія ігум. печ.
17	П	4	Пелагії діви, свщмч. Сильмана, Еразма, Никифора
18	В	5	Влмч. Ірини, муч. Теофіта, Гая і Гаяна, преп. Михея
19	С	6	Преп. Йова многострад., Йова Почаївського чудотв.
20	Ч	7	Зявлення Чесн. Хреста в Єрус., муч. Акакія, Івана
21	П	8	†Ап. Івана Богослова, Арсенія Вел., Арсенія Печер.
22	С	9	Перенес. мощів св. Николая чудотв., пророка Ісаії
			Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Івана 4: 5-42.
23	Н	10	**Нед. Самарянки.** Ап. Симона Зилота, преп. Ісидори
24	П	11	Рівноап. Кирила і Методія, преп. Софронія Печер.
25	В	12	Епифанія еп. Кипру, Германа патр. Царгород.
26	С	13	Муч. Гликерії діви і Лаодикія, Юрія ісповідника
27	Ч	14	Никити затв. Печер., муч. Ісидора Хіос., Максима
28	П	15	Пахомія Великого, Ісаії еп. Ростовського, Ісаії Печер.
29	С	16	Преп. Теодора освяч., муч. Віта, Модеста, Петра
			Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9; 1-38.
30	Н	17	**Нед. Сліпородженого.** Ап. Андроника, Стефана арх.
31	П	18	Муч. дів: Александри, Текуси, Фаїни, Клавдії, Юлії

Вознесення. Утр. Єван. Марка 16: 9-20. Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53.

Георгія (Юрія). УЄ Луки 12: 2-12. Ап. Діян. 12: 1-11. Єв. Івана 15: 17-16: 2.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Травень

1. 1838. Народився письменний Панас Мирний.
4. 1838. Викуп Т. Шевченка з кріпацтва.
6. 1910. Помер письменник Борис Грінченко.
7. 1945. Капітуляція Німеччини і закінчення II світової війни.
13. Свято Матері.
14. 1871. Народився письменник Василь Стефаник.
15. 1638. Перемога Остряниці над поляками під Голтвою.
18. 1917. Перший Всеукраїнський Військовий Зїзд у Києві.
22. 1861. Похорон Т. Шевченка на Чернечій Горі під Каневом.
23. 1938. Большевицький аґент убив полк. Є. Коновальця в Ротердамі.
24. 1125. Помер князь Володимир Мономах.
25. 1926. Убито головного отамана УНР Симона Петлюру у Парижі.
26. 1742. Помер гетьман Павло Орлик у Яссах, в Молдавії.
28. 1916. Помер Іван Франко.

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1953 має 30 днів 1953

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	**Травень.** Свмч. Патрикія еп. (Початок Петрівки)
2	С	20	Муч. Талалея, Александра, Астерія воїнів, преп. Івана
3	Ч	21	Рівноап. Константина і Єлени, преп. Касіяна
4	П	22	**ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЄ.** Рівноап. Костантина
5	С	23	Препмч. Михаїла Чорноризця, Леонтія епископа.
			Нед. Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.
6	Н	24	**Нед. св. Отців Собору 325 р.** Преп. Симеона
7	П	25	3-те знайдення голови Івана Хрест., мч. Келестина
8	В	26	Ап. Карпа й Алфея з 70-ти, муч. Аверкія і Єлени
9	С	27	Свмч. Терапонта Сард., муч. Теодори діви і Дидима
10	Ч	28	Преп. Никити іспов. еп. Халкид., муч. Еликоніди
11	П	29	Преп. Теодосії діви, Александра патр. Александ.
12	С	30	Преп. Ісаакія Далматського, муч. Наталії
			Зелені Свята. Гол. 7. УЄ Ів. 20: 19-23. Літ. Діян. 2: 1-11. Єв. Івана 7: 37-52 і 8: 12.
13	Н	31	**ЗЕЛЕНІ СВЯТА—ТРОЇЦЯ.** Ап. Ерма з 70, муч. Ермея
14	П	1	**Червень. ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА.** Муч. Юстина
15	В	2	**Велкмч. Івана Сучавського.** Никифора патр. Царг.
16	С	3	Муч. Лукіяна і з ним Клавдія, Ігнатія, Павла
17	Ч	4	Митрофана патр. Царг., Марти і Марії сестер Лазаря
18	П	5	Свщмч. Доротея еп. Тир., бл. Константина митр. Київ.
19	С	6	Муч. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.
			Нед. 1 по Зел. Св. і Всіх Святих. Гол. 8. УЄ 1. Ап. Жид. 11: 33-12: 2. Єв. Мат. 10: 32-33, 37-38; 19: 27-30.
20	Н	7	**Нед. 1. — Всіх Святих.** Муч. Теодота Анкир., мч. Марії
21	П	8	Ефрема патр. Антіох., Теодора еп., муч. Теофана
22	В	9	Кирила арх. Алексан., муч. Теклі, Марти і Марії
23	С	10	Преп. Силуана схимомонаха Печер., Тимофія
24	Ч	11	†Ап. Вартоломея і Варнави з 17-ти, муч. Теопемпта
25	П	12	Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонс., пуст. Івана
26	С	13	Муч. Акилини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора
			Нед. 2. Голос 1. УЄ 2. Літ. Ап. Римлян 2: 10-16. Єван. Матея 4: 18-23.
27	Н	14	**Нед. 2 по Зел. Св.** Упок. благовір. кн. Мстислава
28	П	15	Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста, преп. Крискентії
29	В	16	Преп. Тихона Лухов., муч. Тигрія пресвитера
30	С	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла.

Івана Сучавського. УЄ Ів. 20: 1-10. Ап. Петра 3: 1-18. Єв. Івана 19: 25-27 і 21: 24-25.

Понеділок Зел. Свят. Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 18: 10-20.

Вознесення. УЄ Мар. 16: 9-20. Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Червень

4. 1775. Зруйнували москалі Запорожську Січ.
5. 1709. Гетьман Мазепа сполучився зі шведським королем Карлом XII.
7. 1843. Помер письменник Маркіян Шашкевич.
8. 1653. Перемога Богдана Хмельницького під Батогом.
10. 1917. Перший Всеукраїнський Селянський Зїзд у Києві.
10. День памяти замучених голодом українців у 1933 р.
18. 1569. Люблинська Унія.
17. 1709. Бій гетьмана Мазепи й шведів з царем Петром під Полтавою.
18. 1709. Зруйнування москалями Чортомлицької Січі.
23. 1917. Проголошено в Києві Перший Універсал Української Центральної Ради.
25. 1205. Галицький князь Роман поліг під Завихвостом.
28. 1768. Залізняк і Гонта здобули Умань.

ЛИПЕНЬ -- JULY

1953 має 31 днів 1953

Звич. Кал.н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	18	**Червень.** Преп. Леонтія канон. Печер., муч. Емерія
2	П	19	†Ап. Юди брата Господнього, преп. Паісія Велик.
3	С	20	Память угодників Землі Волинської, свщмч. Методія
			Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.
4	Н	21	**Нед. 3 по Зел. Св.** Муч. Юліяна Тарс., преп. Юлія
5	П	22	Свщмч. Евсевія, муч. Галактіона, муч. Юліянії
6	В	23	Муч. Агрипини діви, муч. Евстахія, Гая, Урбана
7	С	24	**РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ.** Муч. Орентія,
8	Ч	25	Преп. Февронії, Леоніди, Ливії й Евтропії
9	П	26	Преп. Давида Солун., Івана еп. Гот., Діонисія Печер.
10	С	27	Преп. Самсона страннопріемця, блаж. Мартина
			Нед. 4. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Ап. Римлян 6: 18-23. Єван. Матея 8: 5-13.
11	Н	28	**Нед. 4 по Зел. Св.** Преп. Сергія і Гермогена, Івана Дам.
12	П	29	**Св. ПЕТРА і ПАВЛА — АПОСТОЛІВ**
13	В	30	†Собор 12-ти Апостолів, муч. Михаїла, Мелітона
14	С	1	**Липень.** Космн і Даміяна безсріб., Антонія Римлян.
15	Ч	2	Полож. Чесної ризи Діви Марії у Влахерні
16	П	3	Муч. Акинта, Марка, преп. Анатолія затв. Печер.
17	С	4	Андрея архіеп. Критського, муч. Теодота і Теодотії
			Нед. 5 Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.
18	Н	5	**Нед. 5 по Зел. Св.** † Преп. Атанасія Атон., муч. Анни
19	П	6	Преп. Сисоя схим. Печер., муч. Лукії, муч. Ісавра
20	В	7	Преп. Томи Малеїна й Акакаія Синайського
21	С	8	Влкмч. Прокопія, св. Теодосії
22	Ч	9	Свщмч. Панкратія еп., Теодора еп., мч. Андрея і Прова
23	П	10	†Преп. Антонія Печерського, муч. Леонтія
24	С	11	Смерть укр. княгині Ольги, муч. Евфимії, прп. Никод.
			Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.
25	Н	12	**Нед. 6 по Зел. Св.** Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла
26	П	13	Собор архан. Гавриїла, преп. Стефана Саваїта
27	В	14	Ап. Якили з 70-ти і друж. його Прискили, муч. Юста
28	С	15	**† Володимира Великого князя України**
29	Ч	16	Свщмч. Атиногена, муч. Юлії діви, муч. Павла і сестер
30	П	17	Влмч. Марини, преп. Леоніда, муч. Сперата
31	С	18	Івана і Памви затвор. Печерських, муч. Еміліяна

Різдво Івана Хрестителя. УЄ Лук. 1: 24-25, 57-68, 76-80. Літ. Ап. Рим. 13: 12-14: 4. Лук. 1: 5-25, 57-68, 76-80.

Петра-Павла. УЄ Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33 і 12: 1-9. Єв. Матея 16; 13-19

Володимира Великого. УЄ Івана 10: 9-16. Літ. Ап. Гал. 1: 11-19. Єван. Івана 10: 1-9.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Липень.

1. 1917. Заснування українського університету в Камянці Подільськім.
8. 1659. Гетьман Виговський розбив москалів під Конотопом.
15. 1015. Помер князь Володимир Великий.
16. 1917. Другий Універсал Центральної Ради.
21. 1948. Проголошено створення Української Національної Ради в західній Німеччині.
22. 1944. Помер у Празі видатний поет О. Олесь.
28. 988. Хрещення України-Руси в Києві.

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1953 має 31 днів 1953

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
Нед. 7. Гол. 6. УЄ 7, Ап.			Рим. 15: 1-7. Єв. Мат. 9; 27-35
1	Н	19	**Липень. Нед. 7 по Зел. Св.** Пр. Макрини сестри Василія
2	П	20	**† Ілії Пророка.** Знайд. мощ. Атанасія ігумена Берес.
3	В	21	Преп. Онуфрія мовчальника й Онисима Печерських
4	С	22	Рівноап. Марії Магдалини, свщмч. **Фоки**
5	Ч	23	Муч. Трохима, Теофіла і 13-ти з ними, Аполінарія
6	П	24	†Муч. Бориса й Гліба, преп. Полікарпа архіеп. Печер.
7	С	25	†Успення прав. Анни, св. Олимпіяди дияконіси
Нед. 8. Голос 7. УЄ 8. Літ. Ап. 1 Коринтян 1: 10-18. Єван. Мат. 14: 14-22.			
8	Н	26	**Нед. 8 по Зел. Св.** Преп. Мойсея чудотв. Печерського
9	П	27	Влкмч. Пантелеймона, преп. Наума, Анфіси ігумені
10	В	28	Ап. з 70-ти: Прохора, Никанора, Тимона, Партена
11	С	29	Муч. Калиника Кил., муч. Серафини діви
12	Ч	30	Ап. з 70-ти: Сили і Силуана, Крикента, Епенета
13	П	31	Прав. Евдокима Каппад., муч. Уліти, прав. Йосифа
14	С	1	**Серпень. Хрещення України.** †Знайд. Чесн. Хреста
Нед. 9. Гол. 8. УЄ 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єв. Мат. 14: 22-34.			
15	Н	2	**Нед. 9 по Зел. Св.** Перенес. мощів Первомуч. Стефана
16	П	3	Преп. Ісаакія, Дальмата, Фавста, преп. Косми отшел.
17	В	4	Сім молодців в Ефезі сплячих: Максиміляна і др.
18	С	5	Муч. Евсигнія, Кантидія, Кантидіяна, Василиска
19	Ч	6	**ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЕ — СПАСА.**
20	П	7	Прпмч. Дометія, преп. Пимена Печер., преп. Потапія
21	С	8	Преп. Еміліяна ісповід., преп. Григорія Печерського
Нед. 10. Гол. 1. УЄ 10. Ап. 1 Кор. 4: 9-16. Єван. Мат. 17: 14-23.			
22	Н	9	**Нед. 10 по Зел. Св.** † Ап. Матея, муч. Юліяни, Івана
23	П	10	Муч. архид. Лаврентія, Сикста еп., муч. Романа
24	В	11	Прмч. Василія і Теодора Печ., муч. Евпла, Неофіта
25	С	12	Муч. Фотія, Памфила, Капитана, Аникити
26	Ч	13	Преп. Максима іспов., Іполита, Іринея, Авундія
27	П	14	Прор. Михея, перенес. мощей преп. Теодосія Печер.
28	С	15	**УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОР.** Преп. Макарія і Харитона
Нед. 11. Голос 2. УЄ 11. Літ. 1 Корин. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35.			
29	Н	16	**Нед. 11 по Зел. Св.** Нерукотворний образ Ісуса Христа
30	П	17	Преп. Алипія іконоп. Печер., муч. Мирона, Филипа
31	В	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Івана і Георгія патр.

Преображення — Спаса. УЄ Луки 9: 28-36. Літ. 2 Петра 1: 10-19. Єв. Мат. 17: 1-9.
Успен. Пресв. Бог. УЄ Лук. 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Іван. Лук. 10: 38-42, 11; 27-28.
Ілії. УЄ Луки 11: 47-54. Літ. Якова 5: 10-20. Єв. Луки 4: 22-30

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Серпень

1. 1913. Померла поетка Леся Українка.
1, 1914. Початок першої світової війни.
4. 1687. Вибрано Івана Мазепу гетьманом України.
6. 1657. Помер гетьман Богдан Хмельницький.
7. 1819. Народився письменник Пантелеймон Куліш.
8. 1834. Народився поет Юрій Федькович.
10. 1907. Померла письменниця Марко Вовчок.
15. 1856. Народився Іван Франко.
20. 1649. Зборівська угода гетьмана Хмельницького з Польщею.
20. 1843. Помер перший український повістяр Г. Квітка-Основяненко.
21. 1919. Українська Армія ввійшла переможно до Києва.
31. 1919. Зєднані українські армії ввійшли в Київ.

ВЕРЕСЕНЬ -- SEPTEMBER

1953 | має 30 днів | 1953

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Кал. Церк.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	**Серпень. Муч. Андрея Стратилата і з ним 2593 муч.**
2	Ч	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра пресв., Мемнона сотника
3	П	21	Преп. Аврамія, ап. Тадея з 70-ти, муч. Васси
4	С	22	Муч. Агатоника, Зотика, Теопрепія, Акиндини
			Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1, Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26.
5	Н	23	**Нед. 12 по Зел. Св.** Свщмч. Іринея еп. Ліон., Калиника
6	П	24	Перенес. мощів Петра митр. Київ., свщмч. Евтихія
7	В	25	Ап. Тита з 70-ох, ісп. Вариса й Евлогія еп. Едеси
8	С	26	Муч. Адріяна і Наталії, препод. Тифоя
9	Ч	27	Преп. Пімена пост. Печер., Пімена Вел., Осії ісповід.
10	П	28	†Знайд. мощей Йова Почаїв., преп. Мойсея мурина
11	С	29	**Усікнов. голови Івана Хрестителя.** Муч. Анастасії
			Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2 Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.
12	Н	30	**Нед. 13 по Зел. Св.** Св. Александра, Івана і Павла патр.
13	П	31	† Положення пояса Богор., Івана митр. Київського
14	В	1	**Вересень. Початок Церк. Року.** †Симеона стовпника
15	С	2	Муч. Маманта, Івана пост. патр. Царгородського
16	Ч	3	Свщмч. Антима еп. Никомид., з ним Теофіла, Петра
17	П	4	Свщмч. Вавили еп. Антіох., прмч. Атанасія Берестей.
18	С	5	Праведного Захарії й Елисавети
			Нед. 14. Гол. 5. Утрен. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21-2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.
19	Н	6	**Нед. 14 по Зел. Св.** Чудо Архистр. Михаїла в Хонах
20	П	7	Предпразд. Рожд. Богородиці, муч. Макарія Канів.
21	В	8	**РІЗДВО БОГОРОДИЦІ.** Муч. Руфа і Руфіяна
22	С	9	Богоот. Якима й Анни, муч. Северіяна, Теодосія
23	Ч	10	Муч. Минодори, Митродори і Нимфодори, ап. Лукія
24	П	11	Преп. Теодори Олександ., муч. Серапіона, Кронида
25	С	12	Свщмч. Автонома еп., преп. Атанасія, муч. Юліяна
			Нед. 15. Гол. 6. УЄ 4. Ап. 2 Кор. 4: 6-15. Єв. Мат. 22: 35-46.
26	Н	13	**Нед. 15 по Зел. Св.** Предпразд. Воздвиж. Чесн. Хреста
27	П	14	**ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО**
28	В	15	Вмч. Никити, преп. Филотея, муч. Порфирія
29	С	16	Влкмч. Евтимії, Кипріяна митр., Состена, Віктора
30	Ч	17	Муч. Віри, Надії і Любови і матери їх Софії, Агатоклії

Усіх. гол. Ів. Хрест. УЄ Мат. 14: 1-13. Літ. Діян. 13: 25-32. Мар. 6: 14-30.

Різдво Богор. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Ап. Филип. 2: 5-11. Єв. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28.

Воздвиження. УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. Єв. Ів. 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Вересень

1. 1722. Народився філософ Григорій Сковорода.
2. 1709. Помер гетьман Іван Мазепа.
5. 911. Другий договір з греками.
9. 1769. Народився І. Котляревський, батько українського письменства.
15. 1907. Помер письменник і артист Іван Тобілевич (Карпенко-Карий).
16. 1658. Гадяцька умова гетьмана Виговського з Польщею.
17. 1864. Народився письменник Михайло Коцюбинський.
21. 1944. Помер Олександер Кошиць.
29. 1866. Народився історик М. Грушевський.

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1953 має 31 днів 1953

Звич. Кал.н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	**Вересень.** Преп. Евменія, муч. Аріядни, Ірини, Софії
2	С	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.
			Нед. 16. Голос 7. УЄ 5. Літ. Ап. 2 Коринтян 6: 1-10. Єван. Матея 25: 14-30.
3	Н	20	**Нед. 16 по Зел. Св.** Влкмч. Евстафія Плакиди і др.
4	П	21	Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла, муч. Іпатія еп. Еф.
5	В	22	Преп. Отців в печерах Антонія в Київі, прор. Йони
6	С	23	Зачаття св. Івана Хрестителя, **мч. Андрея, мч. Ксантипи**
7	Ч	24	Рівноап. Теклі, Копрія, Никандра, Симсона, Стефана
8	П	25	Преп. Евфросинії Александ., муч Пафнутія, Павла
9	С	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді
			Нед. 17. Гол. 8. УЄ 6. Літ. 2 Кор. 6: 16-7: 1. Єв. Мат. 15: 21-28.
10	Н	27	**Нед. 17 по Зел. Св.** Муч. Калістрата і 49 воїнів з ним
11	П	28	† Преп. Харитона ісп., мч. Марка, Александра, Алфея
12	В	29	Преп. Киріяка отшель., Теофана милостивого
13	С	30	Михаїла 1-го митр. Київського, смч. Григорія Вірм.
14	Ч	1	**Жовтень. ПОКРОВ БОГОРОДИЦІ.** Прмч. Михаїла.
15	П	2	Андрея Христа ради юрод., свщмч. Киприяна
16	С	3	Преп. Діонисія затвор. Печер., свщмч. Діонисія
			Нед. 18. Гол. 1. УЄ 7. Літ. 2 Корин. 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11.
17	Н	4	**Нед. 18 по Зел. Св.** Свщмч. Еротея, Володимира Новг.
18	П	5	Муч. Харитини, преп. Даміяна Печер., святит. Петра
19	В	6	Ап. Томи з 70-ти, муч. Еротиїди діви, мч. Макарія
20	С	7	Муч. Сергія і Вакха, преп. Сергія Печер., Юліяна
21	Ч	8	Преп. Палагії, св. Таїси, преп. Трифона, св. Пелагії
22	П	9	†Ап. Якова Алфеєвого з 12-ти, преп. Андроника
23	С	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських
			Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-33 і 12: 1-9. Єван. Луки 6: 31-36
24	Н	11	**Нед. 19 по Зел. Св.** Ап. Филипа з 70, Теофана Печер.
25	П	12	Муч. Прова, Тараха, Андроника, преп. Косми Святог.
26	В	13	Муч. Карпа, преп. Веніямина Печер. преп. Никити
27	С	14	Преп. Параскевії Серб., Николая Печер., **мч. Назарія**
28	Ч	15	Преп. Евтимія Нового, прмч. Лукіяна пресв. Антіох.
29	П	16	Муч. Лонгина сотника, св. Лонгина Печер., Леонтія
30	С	17	Память Отців 7-го Всел. Собору, препмч. Андрея Крит.
			Нед. 20. Гол. 3. УЄ 9. Літ. Галат 1: 11-19. Єв. Луки 7: 11-16.
31	Н	18	**Нед. 20 по Зел. Св.** † Ап. Луки з 70, преп. Юліяна

Покров Богород. УЄ Луки 1: 39-49, 65. Літ. Жид. 9: 1-7. Єв. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Жовтень

4. 1930. Померла артистка Марія Заньковецька.
6. 1918. Відкрито Український Державний Університет у Києві.
6. 1876. Народився учений Сергій Єфремов.
10. 1648. Богдан Хмельницький обложив Львів, розбивши поляків під Городком.
13. 1866. Помер поет Гулак-Артемовський.
14. 1624. Напад Запорожців на Царгород.
19. 1918. Українські Національні Збори у Львові проголосили на українських землях Австрії Українську Державу.
29. 1794. Помер фільософ Григорій Сковорода.

ЛИСТОПАД -- NOVEMBER

1953 має 30 днів 1953

Звич. Кал.н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Жовтень.** Блаж. Клеопатри і Івана, Евсевія діякона
2	В	20	Велмч. Артемія, муч. Евора й Евнея, преп. Матрони
3	С	21	Преп. Іларіона Вел., Іларіона Печерського.
4	Ч	22	Рівноап. Аверкія еп. Еропольського, муч. Александра
5	П	23	Ап. Якова брата Госп., св. Ігнатія патр. Царгород.
6	С	24	Преп. Арети, Сисоя і Теофіла Печер., муч. Арети
			Нед. 21. Гол. 4. Утрен. Єван. 10. Літ. Галат 2: 16-20. Єван. Луки: 8: 5-15.
7	Н	25	**Нед. 21 по Зел. Св.** Муч. Маркіяна і Мартирія
8	П	26	**ДИМИТРІЯ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА,** преп. Теофіла
9	В	27	Муч. Нестора, преп. **Нестора укр. Літописця**
10	С	28	Муч. Терентія й Неоніли та дітей їх, муч. Параскеви
11	Ч	29	Прпмч. Анастазії Римлянки, муч. Феліцітини
12	П	30	Муч. Зиновія і Зиновії, муч. Анастазії, св. Йосифа
13	С	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія
			Нед 22. Голос 5. УЄ 11. Літ. Ап. Галат 6: 11-18. Єван. Луки 16: 19-31.
14	Н	1	**Листопад. Нед. 22 по Зел. Св.** Косми і Даміяна
15	П	2	Муч. Акиндина, Писасія, муч. Домни, преп. Маркіяна
16	В	3	Муч. Акепсима епископа, Йосифа пресвитера, Аїфала
17	С	4	Преп. Йоаникія Вел., Ахила Печер., мч. Никандра
18	Ч	5	Муч. Галактіона й Епістимії, Григорія арх. Александ.
19	П	6	Павла архіеп. Царгород., мч. дів.: Текуси, Александри
20	С	7	Св. 33 муч. в Мелітині: Ерона, Ісихія, Никодима і др.
			Нед 23. Голос 6. УЄ. 1. Літ. Ефесян 2: 4-10. Єван. Луки 8: 26-39.
21	Н	8	**Нед. 23 по Зел. Св. СОБОР АРХИСТР. МИХАЇЛА**
22	П	9	Онисифора іспов. Печер., Матрони Царгор., мч. Маври
23	В	10	Ап. з 70-ти: Ераста, Олімпа, Родіона, Сотипатра
24	С	11	Муч. Мини, преп. Теодора Студита, Стефаніди
25	Ч	12	Св. Івана Милостивого патр. Алекс., преп. Ніла пост.
26	П	13	†Івана Золотоуст. арх. Царгород. прпмч. Дамаскина
27	С	14	†Ап. Филипа з 12-ти, Григорія Палами архіеп. Тесал.
			Нед. 24. Гол. 7. УЄ 2. Літ. Ефес. 2: 14-22. Єв. Луки 8: 41-56
28	Н	15	**Нед. 24 по Зел. Св. Початок Пилипівки.** Муч. Гурія
29	П	16	Євангел. Матея (Левія з 12-ти), преп. Сергія схимн.
30	В	17	Григорія еп. і чудотв. Неокесар., преп. Никона чуд.

Димитрія. УЄ Мат. 10: 16-22. Літ. 2 Тим. 2: 1-10. Єв. Івана 15: 17--27 і 16: 1-2

Архан. Михаїла. УЄ Мат. 13: 24-30, 36-43. Літ. Жид. 2: 2-10. Єв. Луки 10, 16-21

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Листопад

4. 1872. Народився письменник і поет Богдан Лепкий.
6. 1811. Народився Маркіян Шашкевич.
6. 1912. Помер композитор Микола Лисенко.
10. 1708. Москалі зруйнували Батурин.
10. 1838. Помер Іван Котляревський.
11. 1921. Кінець Зимового Походу.
11. 1921. Помер поет-байкар Леонід Глібів.
14. 1918. Відкриття Української Академії Наук у Києві.
16. 1863. Народилася Ольга Кобилянська.
20. 1917. Проголошено в Києві III Універсал Центральної Ради.
21. 1921. Розстріл 359 повстанців під Базаром.
24. 1934. Помер історик Михайло Грушевський.

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1953 має 31 днів 1953

Звич. Кал.в.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	**Листопад.** Св. муч. **Платона, Романа, Варула**
2	Ч	19	Прор. Авдія, преп. Варлаама
3	П	20	Преп. Григорія Декаполита, преп. Варлаама Печер.
4	С	21	**ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.**
			Нед. 25. Голос 8. Утр. Єван. 3. Літ. Ефес. 4: 1-6. Єван. Луки 10: 25-37.
5	Н	22	**Нед. 25 по Зел. Святах.** Ап. Филимона й Архипа
6	П	23	Амфілоха еп. Іконійського, еп. Теодора Антіох.
7	В	24	Влкмч. Катерини, цар. Августини, Порфирія
8	С	25	Климента еп. Риму, Мартиніяна діякона
9	Ч	26	Преп. Якова пуст., Алипія стовп., муч. Георгія Хіос.
10	П	27	Муч. Якова Перс., преп. Романа, Паладія, Натанаїла
11	С	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василія, Петра
			Нед. 26. Гол. 1. УЄ 4. Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Луки 10: 16-21.
12	Н	29	**Нед. 26 по Зел. Св.** Муч. Парамона і з ним 270
13	П	30	† Ап. Андрея Первозв., Фрументія архіеп. Індійського
14	В	1	**Грудень.** Прор. Наума, св. Филарета Милостивого
15	С	2	Прор. **Аввакума, Атанасія затвор. Печерського**
16	Ч	3	Прор. Софонії, преп. Івана Мовчал. еп. Колонійсь.
17	П	4	Велкмці Варвари і з нею Юліянії, преп. Івана Дамаск.
18	С	5	†Преп. Сави Освященого, Гурія архіеп., муч. Філотея
			Нед. 27. Николая. Гол. 2. УЄ 5. Літ. Єфес. 6: 10-17 і Жид. 13: 17-21. Єв. Луки 13: 10-17 і Луки 6: 17-28.
19	Н	6	**Нед. 27 по Зел. Св. НИКОЛАЯ МИРЛИК. ЧУДОТВ.**
20	П	7	Амвросія еп. Медіол., Івана Печер., преп. Павла
21	В	8	Преп. Потапія, ап. з 70-ти: Состена, Аполоса
22	С	9	**ЗАЧАТТЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ ВІД СВ. АННИ**
23	Ч	10	Муч. Мини, Єрмогена й Евграда, муч. Маріяна
24	П	11	Преп. Никона, преп. Даниїла стовп., муч. Акепсія
25	С	12	Пр. Спиридона еп. Триміф., свщмч. Олександра еп. Єр.
			Нед. Праотців (28). Гол. 3. УЄ 6. Літ. Колос. 3: 4-11. Єв. Луки 14: 16-24
26	Н	13	**Неділя Праотців.** Муч. Авксентія, Евгенія
27	П	14	Муч. Тирса, Левкія, Калиника, муч. Аріяна і Теотиха
28	В	15	Свщмч. Елевтерія і матери Анфії, Стефана арх.
29	С	16	Прор. Аггея, блаж. цариці Теофанії, муч. Марина
30	Ч	17	Прор. Даниїла і Ананії, Азарії і Мисаїла
31	П	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, св. Модеста архіеп. Єр.

Воведення: УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Жидів 9: 1-7. Єван. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28.

Зач. Пр. Богор. УЄ Луки 1: 39-49, 56; Літ. Гал. 4: 22-31. Єв. Луки 8: 16-21.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Грудень

1. 1778. Народився письменник Г. Квітка-Основяненко.
2. 1938. Проголошено Карпатську Україну автономною Державою.
4. 1803. Помер на Соловках останній кошовий Іван Кальнишевський.
6. 1878. Народився поет О. Олесь.
8. 1868. Засновано у Львові Товариство "Просвіта".
14. 1918. Війська Директорії заняли Київ.
19. 1240. Татари зруйнували Київ.
21. 1764. Москва скасувала гетьманщину.
23. 1873. Засновано у Львові Наукове Т-во ім. Т. Шевченка.
29. 1724. Помер у тюрмі в Петербурзі гетьман Павло Полуботок.

КНИГАРНЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

МАЄ НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПОПУЛЯРНИХ КНИЖОК: повісті, оповідання, поетичні твори, казки для дітей, молитовники, співанники з нотами, драматичні твори.

МАЄМО до продажі канву, полотно до вишивання, українські взори вишивок, нитки до вишивання.

МАЄМО святочні картки на Різдво, на Великдень, патріотичні почтові картки з желаннями.

РЕЧІ ВИСИЛАЄМО НА ЗАМОВЛЕННЯ. Пишіть за КАТАЛЬОГОМ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ.

ДРУКАРНЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

ВИКОНУЄ ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ НА ЗАМОВЛЕННЯ в мовах українській і анґлійській.

Українські підприємства, церковні і світські орґанізації, свідомі громадяни, повинні всі друкарські роботи замовляти в друкарні Українського Голосу:

Хто замовляє друки в друкарні Українського Голосу, піддержує своє власне видавництво і пресу.

Ціни на друкарських роботах умірковані, праця солідна.

В КОЖНІМ ДОМІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС. ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС. Є ЦЕ ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ЧАСОПИС В КАНАДІ, ЩО ПОВЕРХ 40 ЛІТ СТОЇТЬ НА СТОРОЖІ УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ ТА ЗАХИЩАЄ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Передплата:	на рік в Канаді	$4.00
	до Злучених Держав Америки	4.50
	до Европи	5.00

Ukrainian Voice

210—214 Dufferin Ave., P. O. Box 3626 Sta. B, WINNIPEG, MAN.

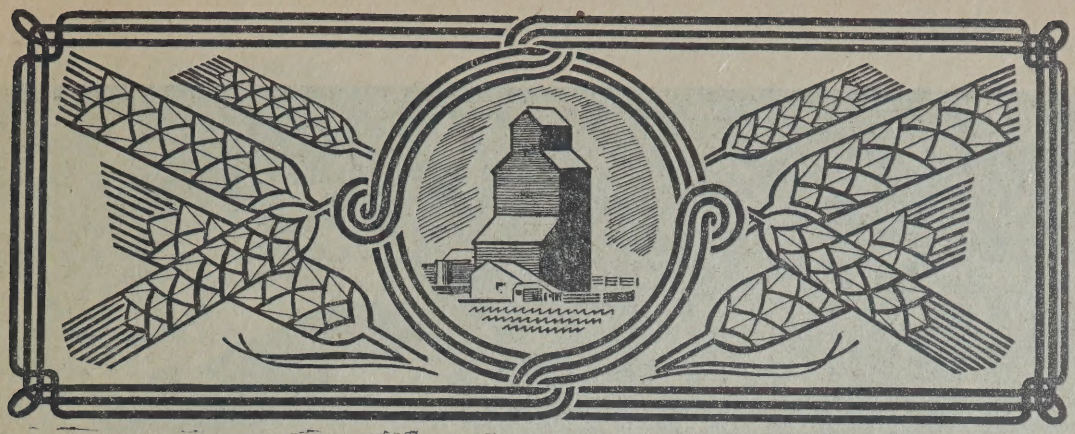

Іван Франко.

І ВСІ МИ ВІРИЛИ

І всі ми вірили, що своїми руками
Розібємо скалу, роздробимо граніт;
Що кровю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець, і за нами
Прийде нове життя, добро нове у світ.

І знали ми, що там далеко десь у світі,
Який ми кинули для праці, поту й пут,
За нами сльози ллють мами, жінки і діти,
Що други й недруги гнівнії та сердиті
І нас, і намір наш, і діло те кленуть.

Ми знали це і в нас нераз душа боліла
І серце рвалося і груди жаль стискав;
Та сльози, ані жаль, ні біль пекучий тіла
Ані прокляття нас не відтягли від діла
І молота ніхто із рук не випускав.

Оттак ми всі йдемо в одну громаду скуті
Святою думкою, а молоти в руках.
Нехай прокляті ми і світом позабуті!
Ми ломимо скалу, рівнаєм правді путь
А щастя всіх прийде по наших аж кістках!

Королева Єлисавета II. Володарка Британської Імперії.

Боже щасти її
Нашій Королеві,
Боже щасти!

Хай переможе вона,
Всіх ворогів своїх,
Довгі літа її,
Боже щасти!

Проф. К. Андрусишин.

ТЕПЕРІШНИЙ СТАН УКРАЇНОЗНАВСТВА В КАНАДІ

Справа заведення навчання української мови і українознавства взагалі в канадійських вищих школах і університетах була предметом нарад вінніпеґських українців щонайменше десять літ перед її здійсненням в Саскачеванському університеті. Найбільше зацікавлення в тім напрямі виявляв покійний суддя Я. В. Арсенич, який постійно піддержував цю думку і своєю діяльністю творив цю проблєму актуальною. В тій ціли відбулося кілька нарад в Українськім Народнім Домі, але з огляду на несприятливі обставини (напр. брак фахівців-викладачів, ріжного рода упередження з боку університетських властей в Манітобі), справа залишилася без успіху.

В Саскачевані вона взяла кращий оборот при кінці тридцятих і на початку сорокових років. І не диво. В університетськім місті Саскатуні ще від 1916 року існував Інститут ім. Петра Могили, діяльність якого високо підносила справу потреби предметів українознавства в місцевім університеті. Своєю активністю провідники і питомці того Інституту постійно зацікавлювали впливових професорів університету, інформуючи їх про цю значну потребу і прохаючи їх помочі. Між іншими, цією справою зацікавився проф. Дж. В. Сімпсон, який невпинно (і вкінці успішно) працював, щоб здобути українській мові й літературі признання в університеті. Більшу енергію в тім напрямі виявили адв. Юліян Стечишин, проф. Т. К. Павличенко і інж. В. Коссар, в яких проф. Сімпсон час від часу засягав інформації про українські справи.

Здобути офіційно відділ українознавства в Саскачеванськім університеті було не легкою справою. Переговори тяглися довгі роки. І тут слід відмітити прихильність, що її українцям оказав пок. Дж. Моррей, перший президент цього університету. Хоч за його урядування катедри словянських студій не започатковано, все таки він з проф. Симпсоном довели

Проф. К. Андрусишин.

справу до сприятливої точки погляду з боку університетських властей.

В 1944 році новий президент Дж. Томсон дав дозвіл викладати українську мову й літературу, як один з вечірних курсів. Поки що цей курс не був кредитований, і являвся тимчасовим, надпрограмовим і пробним. Викладами займався відомий аґроном проф. д-р Т. К. Павличенко, теперішний голова Т-ва "Культури й Освіти". Був це початковий курс української мови, на який записалося поверх 70 слухачів.

Рівночасно назначено інструктора в новостворенім Словянськім департаменті К. Андрусишина, який тоді був редактором "Канадійського Фармера". Щоб дати йому якслід приготовитися до тієї праці, Фундація Рокефелера виасиґнувала йому стипендію, даючи йому тим змогу відбути спеціяль-

ний курс славістики в Гардвардському університеті. Після того він повернув до Саскатуну на посаду інструктора української й російської мов.

Слід замітити, що в Саскачеванському університеті, як пізніше і в інших університетах, навчання української мови заведено в звязку з російською мовою. До певної міри російський предмет і далі уважається важнішим, а українознавство другорядним. Під час другої світової війни все російське тішилося в Америці й Канаді

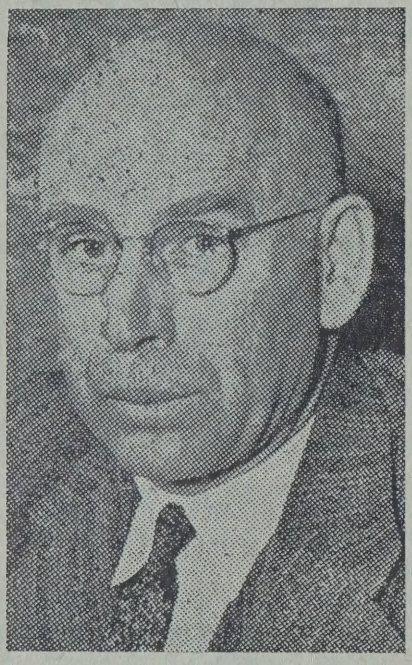

Проф. Т. К. Павличенко.

загальною популярністю. Майже всюди установлялися департаменти російської мови. В Саскачевані в додатку, українознавство, в звязку з словянознавством вкінці здобуло собі піонірське місце в Канаді. Залежатиме тепер від діяльности ріжних інструкторів подібних департаментів, щоб здобути українській мові й літературі рівнорядне місце з іншими модерними мовами, що викладаються в університетах.

Перші кредитовані курси української мови й літератури почалися в Саскачеванському університеті в осени 1945 р. В програмі студій існують три курси: 1) елементарний (початкова граматика і читання легких авторів); 2) Середній (дальша граматика та історія української літератури з вивченням зразків); 3) Шевченко і його доба (студія його життя і чільніших творів).

Від початку викладів української мови в 1945 році 233 студенти склали іспити в тих курсах. Разом з тими, що учащали на виклади проф. Павличенка, загальне число слухачів підноситься до — 320.

Від 1947 р. студенти Колеґії св. Йосифа й Академії Пресв. Серця Христового в Йорктоні, під проводом Словянського департаменту, писали іспити з української мови. До 1952 р. включно 216 студентів тих інституцій успішно перейшли університетські іспити, що їх їм університет кредитував як матрикуляційний предмет. В 1953 р. вдалося дійти до порозуміння з Департаментом Освіти в Реджайні в справі установлення української мови, як повноправного предмету в шкільній програмі студій. Комітет, що функціонував в тій справі, складався з слідуючих: Брат Методій, ректор Колеґії св. Йосифа, Брат Станіслав, з тої ж Колеґії, проф. Сімпсон, Андрусишин, інспектори П. Воробець і Ґорчинський. Покищо заведено навчання української мови, як повноправний предмет в Йорктоні. Якщо ця спроба відбудеться успішно, є запевнення зо сторони урядових властей, що це навчання поширіться на ті центри провінції, де виявиться потреба. В тім напрямі відчувається пекучий брак кваліфікованих учителів. Цей брак однак чимраз зменшується. Українські учителі чимраз більше користають з нагоди літних курсів і почали здобувати собі відповідні кваліфікації. Від них самих залежатиме поширення українознавства в Саскачевані.

В 1950 р. Саскачеванський університет затвердив українську мову в фільософічнім факультеті

рівнорядно з іншими мовами, що там викладаються. До того часу цей предмет, хоч вповні кредитований, був селективний. Тепер студент має можливість брати українську мову замість будьякої обовязкової модерної мови. Є це доси найважнішим здобутком українців Саскачевану на полі освітнім.

Слідуючим центром українознавства став Манітобський університет у Вінніпеґу, в якім в 1949 році установлено департамент Словянських студій. До цього причинився фортунний збіг обставин. Того ж року президентом університету став д-р А. Г. С. Джилсон, який, основно відчуваючи потреби провінції (у звязку з ріжнородним населенням), відразу позитивно поставився до справи словянської катедри. Прибуття до Вінніпеґу відомого славіста проф. д-ра Яр. Рудницького розвязало д-рові Джилсонові проблєму інструкторського персоналу, до якого згодом (1951) призначено проф. П. Юзика, історика української іміґрації в Канаді та (1952) проф. Ю. Мулика-Луцика. Українознавчі курси тут вповні розвинені і всебічні. Свого часу (1951-1952) на вечірних курсах в університеті викладав звісний історик української літератури проф. д-р Леонід Білецький.

Число студентів у ріжних роках було ріжне в Вінніпеґу. Перший академічний рік Департаменту 1949-1950 виказував 25 студентів. У біжучому 1953-1954 р. було вписаних 43 студенти.

Департамент придбав у міжчасі дуже цінну українознавчу бібліотеку, як напр. комплекти Записок НТШ, чи ЛНВісника. В 1953 році число українських книжок доходило до 2000. Більшість цих книжок була куплена з фондів зорґанізованих Клюбом Українських Професіоналістів і Бізнесменів у Вінніпеґу, що в 1951 році створили окремий Фонд Українознавства під головуванням М. Смеречанського. Цей приклад жертвенности на університетські цілі потягнув і інші осередки. В 1953 році започатковано подібну збірку на створення катедри українознавства в Торонтонському Університеті.

Не зважаючи на всі признаки ідеалістичного підходу до справи, ми мусимо ці збірки уважати справою прикрою і помилковою. Університетські власти повинні ставитися до української мови позитивно і уважати її значіння відносно потреб українського елєменту в даній провінції. Дальше,

Проф. Яр. Б. Рудницький.

уважаємо, що українці в Канаді досить причинилися своїми зусиллями до культурного поступу Канади, щоб кінець-кінців здобути собі привілей признання української мови в університетських колах. Правда, інші народні елєменти, як напр. ісляндці, зложили на заведення своєї мови в Манітобськім університеті понад двісті тисяч долярів, але тут треба мати на увазі, що потреба ісляндської мови в канадійських університетах являється значно меншою від потреби української мови. Між іншим, університетські власти повинні відноситися до тієї справи з чисто культурної точки погляду. Якщо українознавство заводиться

на підставі фінансової піддержки з боку українського елєменту, то це не привілєй, а прямо фінансова трансакція. На тій підставі університети є згідні заводити будьякий предмет навчання. Врешті, треба мати на увазі, що українці в Канаді так перетяжені ріжними збірками, що вони далі не всилі піддержувати справи, які залежать від урядових властей, і до яких вони, як горожани, причиняються своїми податками.

В Албертійськім університеті навчання української мови відбувається від кількох літ, але неофіційно. Покищо університетський Сенат не затвердив цього предмету. Існують два курси української мови, елементарний, що йо-

Проф. П. Юзик.

го веде адв. П. Лазарович, і вищий, під керівництвом проф. Ореста Старчука, інструктора в департаменті модерних мов; але ці курси університет, на жаль, не кредитує, хоч участь в них поважна. Загадково, чому в такій багатій провінції, як Алберта, де українці грають таку поважну ролю, тяжко дійти до певної розвязки тієї справи.

В Торонтонськім університеті українська мова рівнож не здобула собі належного признання. Першим інструктором там був проф. Ю. Ґеник-Березовський. Пізніше назначено викладачем української мови й літератури проф. Ю. Луцького, який виконує цей обовязок і досі. Справа заведення української катедри в Торонтонськім університеті залежатиме від успіху збірки на ту ціль у висоті сто тисяч долярів.

В Оттавськім університеті існує Східній й Північно-Европейський Інститут, в якім, між іншим, викладається українська мова. Цей Інститут амбітний до тої міри, що приготовляв кандидатів на докторати. Головнішу участь в розвитку того Інституту брав і бере д-р В. Кисілевський, урядник в департаменті заграничних справ. З тим університетом звязані о. І. Назарко, ЦСВВ, д-р Г. Жмуркевич і д-р В. Ливанович.

Подібний Інститут існує і в Монтреальськім (французькім) університеті, де, в українськім відділі, фіґурують д-р Д. Донцов і д-р Ю. Русов.

В Британській Колумбії існує поважний Словянський департамен, але українську мову в нім покищо не заведено.

Всюди однак являється ця можливість, якщо українці зберуть відповідні фонди на удержання інструкторського персоналу.

Мимо певних недомагань в напрямі українознавства в Канаді, фактом є, що справа мається значно краще, як вона малася кілька літ тому: І там де провадиться навчання української мови, видно значний успіх, так академічний, як і науковий. В Саскачеванськім університеті зложено читанку для початкуючих студентів, що її видав Комітет Українців Канади. В хвилі цього писання набирається великий українсько-анґлійський словник (85,000 слів), який вийде друком в 1954 році. Сподіваємося, що поява цього словника скріпить позиції українознавства в ріжних канадійських і американських університетах.

В Манітобськім університеті ведеться наукова праця під керів-

ництвом проф. Яр. Рудницького, редактора видань Slavistica" та "Onomastica". Досі в цих серіях появилося кількадесь видань, між іншим — його ширша студія відносно українських місцевих назв в Канаді. Цей департамент рівнож займається виданням підручників української мови й літератури, які являються пекучою потребою в цій початковій стадії розвитку українознавства в Канаді.

На окрему увагу заслуговує публікація Readings in Slavic Folklore проф. Яр. Рудницького в виданні Манітобського Університетського Видавництва. В 1951 р. появилася читанка українського фольклору, рік пізніше вийшла читанка російського фольклору, а в 1953 р. читанка польського фольклору.

В ділянці історії визначився проф. П. Юзик з своєю працею про українську імігрaцію в Манітобі. Цей твір недавно опублікувала Преса Торонтонського університету. До розвитку літературних студій причинилася монографія про творчість О. Кобилянської, що її написав проф. Ю. Мулик-Луцик. Хоч праці проф. Л. Білецького не публікуються з рамени університету, все таки вони значно причиняються до поступу і скріплення українознавства в Канаді, особливо його монуметальна редакція Творів Тараса Шевченка.

Проф. Ю. Луцький працює над українською літературою під Совітами. Проф. Г. Жмуркевич опрацювала студію про літературу канадійських українців.

Розуміється, що це ще не вичерпує всієї діяльности українських славістів в Канаді, але і те, що намічене, дає до зрозуміння, яких розмірів прибрала тут українська наука за так короткий час.

З повище згаданого виявляється, що деякі центри стараються поширити свою діяльність до розмірів, до яких українознавство було призвичаєне в Европі. Тут в Канаді, покищо, подібна діяльність є другорядною справою, якщо не люксусом. Головною цілею інших українських професорів та інструкторів, як українських педаґоґічних чинників і орґанізацій є — старатися недопустити до цілковитої асиміляції четвертого дорастаючого українського покоління в Канаді. Для них, особливо для тих, що прямують на університетські курси в університетах, являються останньою нагодою задержати українського духа. Якщо вони цю нагоду пропустять, вони винародовляться і пропадуть для україн-

Проф. Орест Старчук.

ського елєменту. І тому то першу увагу треба звернути на те, щоб здержати цей невпинний процес асиміляції, а не на ерудицію. В тій ціли потрібно підручників, і більше підручників. В тій ціли також потрібно кріпити орґанізації Рідних Шкіл, обовязком яких було б підготовляти студентів до українських курсів в університеті, бо в теперішній хвилі, на жаль, значне число студентів, що записується на ті курси, занадто мало вміє писати й читати по-українському, внаслідок чого забагато енергії в університеті витрачується на еле-

ментарну інструкцію. Річ очевидна, що університет не є місцем на навчання, яке повинно відбутися в Рідній Школі, або в тих публичних школах, де викладається українська мова.

Сумним явищем в сфері українознавства це — брак певної поінформованности з боку англосаксонського елементу про українську мову й літературу. Майже на кожнім кроці стрічаємо упередженя до української мови, а то і ворожість. Постійно нам закидають, що в нас нема першорядної літератури, яка видержала б порівнання з російською, чи польською літературою. І цей закид буде нам терном в оці, поки ми не закидаємо книжний академічний ринок ріжними підручниками, перекладами української письменности, студіями про українську літературу, мистецтво й культуру. Це є справа великої ваги, над якою українська суспільність в Канаді повинна рішуче застановитися і приняти відповідні міри до її здійснення.

Якщо існує бажання поширити українознавство в Канаді, справа публікацій мусить заняти перше місце в культурній орієнтації канадійських українців. В противнім випадку українські студії в університетах будуть лише кульгати і животіти. Багато отже залежить від доброї волі і щирости українського зорганізованого загалу. Нікуди ж правди діти, справа українознавства в Канаді може заснітитися не лише від упередження чужих, але і від існуючої байдужости своїх. В теперішній хвилі, добрий початок зроблений. Залежатиме від нас самих, щоб цей початок скріпити і створити обставини підхожі до дальшого поступу.

ПОКЛІН УКРАЇНІ

Ой піду я у степи безкраї,
Де велике сонце вільно сходить,
Вільний птах під хмарами співає
Вільна думка по травиці бродить...

Я козацьку силу позбираю,
Я розвію в полі хвилю суму,
Пісню волі всім я заспіваю,
В серцях збуджу я народню думу.

Ви всі — браття українці
Діти одного народу
І воюєте без зброї
І в погоду і в негоду.

Я несу вам пісню волі,
Щоб полекшити страждання,
Я несу вам гомін филі,
Вітру буйного літання.

Я несу вам вільні співи,
Вільний гомін ,подих моря,
Вільний гомін, подих моря,
Де вже сходить волі зоря!

Христя Алчевська.

ЮВІЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ

Минуло тридцяць пять років з того часу, коли в 1918 році в Києві влада тодішньої Української Держави оснувала найвищу українську науково-дослідчу установу Українську Академію Наук (УАН). Ця всеукраїнська установа мала за завдання досліджувати українську культуру в її сучасному і минулому, збирати її памятки й оборонити перед чужими зазіханнями твори українського духа. Окупація України большевиками, ліквідація українських науковців, членів ВУАН, як Грушевського, Єфремова, Голоскевича і ін., та врешті перетворення ВУАН в академію УССР — насправді філію Московської Академії Наук — оце дальший трагічний розвиток цієї установи під большевицьким ярмом.

З цієї причини українські вчені, що вийшли на еміґрацію, відновили Українську Академію Наук на чужині в формі "Української Вільної Академії Наук" — УВАН — вільної щодо своєї зовнішньої незалежности й вільної по духу наукової праці її членів. Так як Український Вільний Університет (УВУ), заснований у 1921 році, так "Українська Вільна Академія Наук" (УВАН) — продовження Української Академії Наук із 1918 року — мала репрезентувати перед світом українську непідфальшовану науку.

Організаційні збори УВАН відбулися в місті Авґсбурзі в Американській зоні Німеччини дня 15 листопада 1945 року. В цих зборах взяли участь 12 українських науковців, членів ріжних дотеперішніх наукових організацій як: Історично-Філологічного Товариства Праги, Наукового Т-ва ім. Шевченка зо Львова, Всеукраїнської Академії Наук в Києві й ін. В цих зборах прийняв участь теж і тодішній керівник Культурно-Освітнього Відділу, Центрального Представництва Української Еміґрації (ЦПУК) сеніор української науки, покійний проф. д-р Дмитро Дорошенко. Розважуючи всі можливі форми організації українських

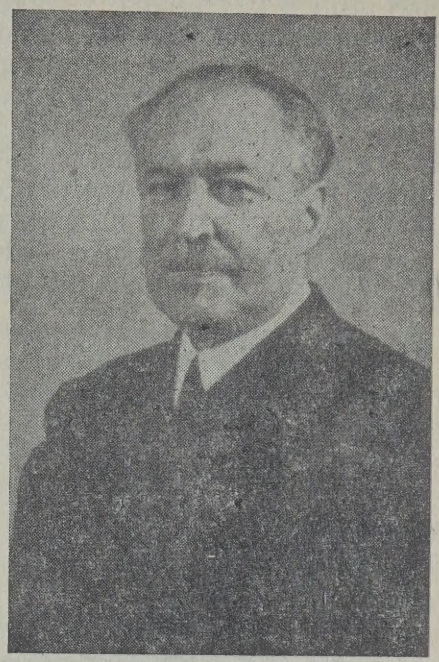

Проф. Д. Дорошенко,
президент УВАН.

учених, прийнято остаточно плян організацій "Української Вільної Академії Наук" — УВАН.

Першою групою що відбула свої установчі збори дня 5-го грудня 1945 року була група передісторії та ранньої історії. За нею зорганізувалися групи: літературознавча, природнича, біологічна, математично-фізична, етнографічна, орієнталістична, мистецтвознавча й ін.

При кінці другого року існувало в УВАН тринадцять груп з 118 членами. Не було на еміґрації одного визначнішого науковця, що його не притягнено до праці в УВАН.

Річним зібранням УВАН була Шевченківська Сесія всіх членів УВАН.

Перша Шевченківська Сесія, що відбулась в Авґсбурзі в березні 1946 р. обрала президента УВАН

в особі проф. Д. Дорошенка. На другій, у 1947 році, в Авґсбурзі створено (в звязку з виїздом проф. Дорошенка до Канади) тимчасове Президіяльне Бюро з проф. д-ром Л. Білецьким на чолі, як заступником президента. На третій в 1948 році в Реґенбурзі ухвалено остаточний статут УВАН, поділено Академію на 4 відділи (Історично-Філологічний, Правничо-Економічний, Природничо-Математичний, та відділ Технічних Наук (Відділи поділені на окремії Секції і Комісії. Тоді ж затверджено окремі Інститути УВАН: Шевченко-знавства й Словянознавства.

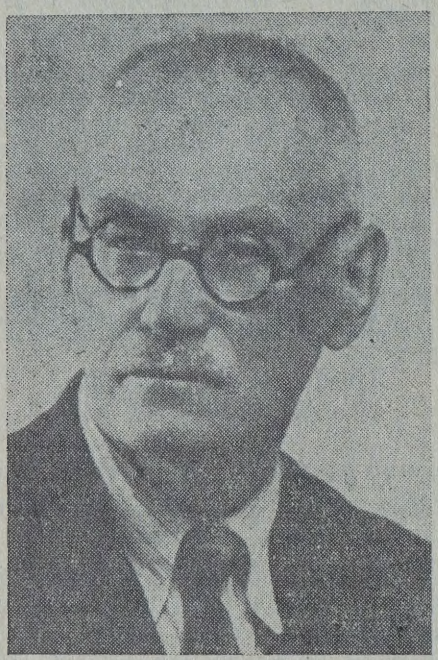

Проф. Л. Білецький,
віцепрезидент УВАН.

Членів УВАН поділено на три категорії: 1) дійсних членів, 2) членів кореспондентів і 3) членів співробітників УВАН.

Четверта Шевченківська Сесія відбулася за морем, на американському континенті у Вінніпеґу в Канаді. В звязку з переїздом віцепрезидента УВАН проф. Л. Білецького і генерального секретаря проф. Я. Рудницького до Вінніпеґу, де вже перед тим перебував президент Дорошенко, започаткувало цією Сесією наукову працю УВАН на канадійсько-американському терені.

Пята, шоста, сьома і восьма Сесії відбулися з 1950 — 1953 роках теж у Вінніпеґу в Канаді і в Ню Йорку, ЗДА.

Крім Шевченківських Сесій, наукових конференцій, популярних академічних викладів УВАН для широкого громадянства, УВАН присвятила велику увагу справі наукових публікацій. За час діяльности цієї установи на еміґрації в р.р. 1945—1953 в крайнє злиденних умовах, видано понад 80 наукових праць, оглядів, тощо. Крім циклостилевого "Бюлетеню УВАН" та "Літопису УВАН" вийшов перший том наукового збірника "Шевченко та його доба", капітальна праця П. Курінного і Ол. Повстенка "Історичні пляни Києва", велика студія Б. Крупницького "Гетьман Данило Апостол" та інш. Окремою увагою чужинецьких учених втішається серія "Слов'янознавства" УВАН під редакцією проф. Яр. Рудницького під загальним заголовком "Славістика". В цій серії вийшло вже вісімнадцять випусків, в тому деякі по-англійськи (Огляд слов. і Балтійських університетів на вигнанні, розвідка про походження слова "Русь" і ін. Всі ці публікації вийшли завдяки допомозі українського громадянства на еміґрації, бо УВАН немає ні від кого ніяких субсидій і утримується тільки з датків свідомих українців по цей бік залізної заслони.

Найвизначніша п у б л і к а ц і я УВАН це "КОБЗАР" в чотирьох томах за редакцією проф. Л. Білецького і фінансовою допомогою В-тва "Тризуб".

Окрему сторінку праці УВАН творять її звязки з чужинецьким науковим світом. Крім іменування деяких науковців членами кореспондентами УВАН, ця установа навязала обмін із впливовими науковими установами світу. Багато важать у цьому напрямі безпосередні звязки з чужинецькими науковцями, що їх навязують Представ-

ництва УВАН по всіх континентах (в Європі, Південній Америці, в Австралії тощо). В 1951 році зорганізовано УВАН на терені США в Ню Йорку під головуванням проф. М. Ветухова. Завдяки підмозі Східньо-Европейського фонду видано там "Аннали" в англійській мові (досі два томи — шість книг).

Центром УВАН залишається Вінніпеґ в Канаді.

Наприкінці треба згадати окремо, важливу установу при УВАН Музей-архів УВАН, заснований і ведений проф. Вол. Міяковським. Цей Музей-архів, це великий під теперішню пору збір матеріялів із життя еміґрації після другої світової війни. Частинно перевезено його вже до Ню Йорку. Основний склад наукової бібліотеки УВАН перевезено в 1949 році до Вінніпеґу. Бібліотекарем її є п-і Катерина Антонович.

Ставлення Українського Громадянства на еміґрації до своєї Академії Наук наскрізь прихильне. Свідчать про це орґанізації цього громадянства: "Товариство Прихильників УВАН" у Німеччині, "Наукові фундації УВАН" в Канаді і ЗДА, що повстали з ініціятиви широких кіл Громадянства, на підтримку праці УВАН.

Українська Вільна Академія Наук — єдиний найвищий авторитет Української Науки за кордоном, живе і розвивається глибоко впустивши корінь в українське громадське життя. І ті, що з останнього цента підтримують УВАН, і ті що в почутті відповідальности за теперішній стан української науки, високо держать її прапор на чужині, всі вони твердо вірять, що прийде недалекий час, коли українська вільна наука матиме змогу розвиватись на теренах української Батьківщини.

Д-р Яр. Рудницький.

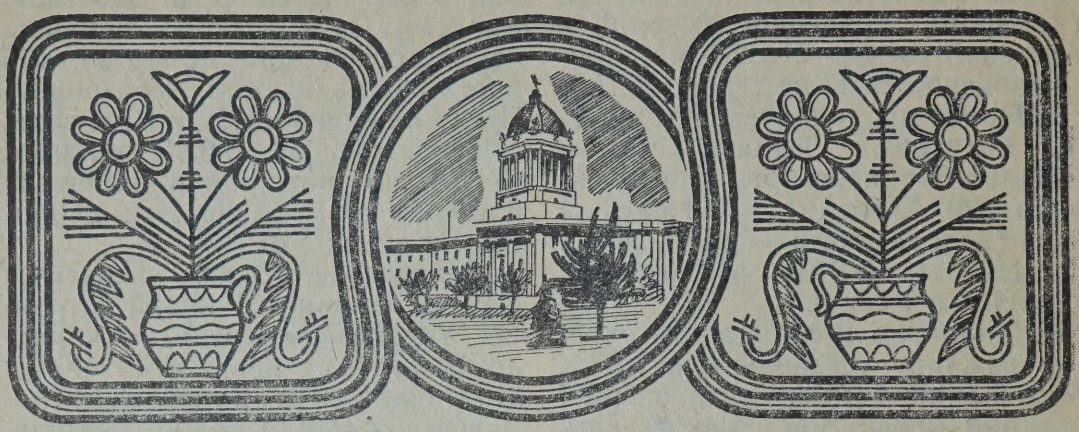

ВІН БУВ ПРОВІДНИКОМ НАРОДУ СВОГО В НОВІЙ ЗЕМЛІ

(На свіжу могилу бл. п. Ярослава В. Арсенича.)

Все, що мав у життю, він віддав
Для одної ідеї
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився для неї.

І. Франко.

Білою дорогою пішов Він з рідної хати. У далекий світ, за море в чужину спрямував свої кроки. В юній молодості попрощав батьківські пороги, сині гори Коломийщини, що пісню могутню співали Йому, село Березове, в якім душу народу свого пізнав, і зелені полонини, що ніжили дитинство Його. Але взяв Він з собою білу душу свою і поніс її в далекий незнаний світ.

Канада стала йому новою батьківщиною. Полюбив Він широкі простори її і волю її. І біла душа Його росла, міцніла та дивувала чужих людей.

— Хто Він? — питали одні других.

— Рутенець?!...

— Ні, Він з забутої людьми, прекрасної України, син поневоленої нації приніс нам скарби невидимі — лицарський дух Його предків, високу культуру, любов до волі і віру у правду.

І знову дивувались чужі, бо не знали імени такого; ніколи не чули про таких...

Одинокий серед чужого світа, в новій землі, Він побратався зо своєю долею. Вона взяла Його за руку і повела новими дорогами. "Трудись!" сказала вона Йому і вложила в руки Його цеглини й цемент.

І Він послухав її. Мурував, складав цегли одна при одній і будував будинок. Без скарги, без жалінь тихо утирав Він рясний піт з молодого чола і непомітно трудився. І дивився Він мріючи у свою дальшу білу дорогу і в білій душі своїй леліяв надії великі; ні слави, ні багацтва не шукав він в країні волі, а щось кращого, більш величного, ніколи неминаючого...

Опісля взяла Його доля за руку і повела до "святої брами", відчинила її і заблестіло світло знання, науки. Школа, Учительський Семинар у Вінніпегу прийняв Його у свої пороги. Тут лежав ключ, яким мав відчинити двері для себе й інших. І знов труди солодкі, знов праця тиха, наполеглива та високолетні думи-мрії.

Тут, за порогами "святої брами" Він стрінув таких самих по-

братимів своїх, незнаних світові спартанців. І усміхнулася біла душа Його.

Зібравшись одного разу з товаришами своїми, тут, за порогами "святої брами"вони разом засвітили святий огонь, освятили його приреченням служити ідеалам свого народу; бути провідниками народу свого в новій землі. І виписали вони скрижалі, а імя їм далі "Український Голос".

Тихою ходою йшов Він далі вибраною дорогою все вище і вище. Доля не жаліла Його і кидала йому під ноги терня і каміння. Але Він йшов вперед, поборюючи чесними трудами всі перепони.

Укінчив Учительський Семинар і пішов в народ. Поніс до нього слово правди і науки. Підносив з руїн минулу славу нації, будив серед народу почуття гідности, самопошани і посвяти для добра загалу. Учителював, бачив дітей, нове покоління і радів.

І сходило засіяне зерно, зеленіли ниви Його праці і дивували чужих. І знов питали хто він, відки і знов чули ту саму відповідь, що він син народу з далекої України.

Багато разів вітала душа Його над синіми горами Коломийщини, над рідними стріхами своїх батьків. З болем дивився Він на окрадений нарід свій. Його серце від-

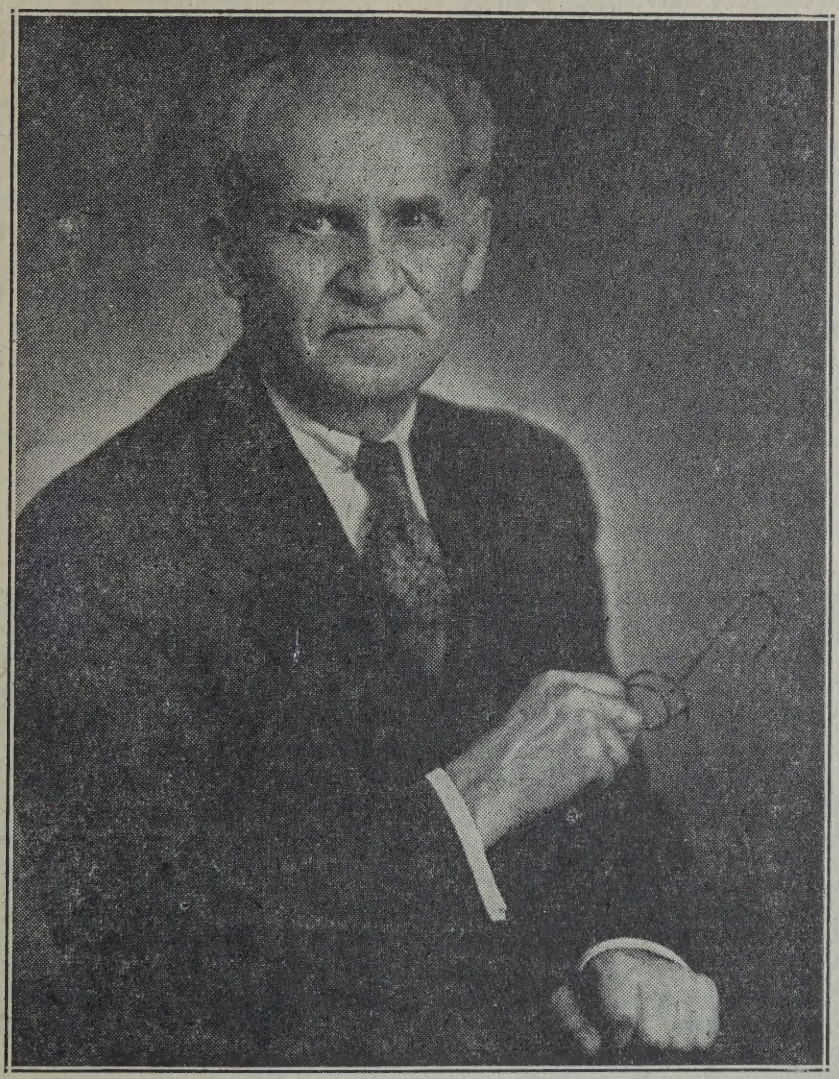

Суддя Ярослав В. Арсенич.

чувало вповні все горе народне через неволю чужих займанців. І сказав Він собі: "У вільній Канаді, в новій батьківщині своїй, мої побратими і я будемо оборонцями прав мого народу, його віри й його волі.

І полишивши учительський шлях, Він пішов знов на дорогу нових трудів: студіював право, щоб стати правником. Минали роки молодости — він того не бачив. Він йшов вперед все вище і вище. З очей зник огонь безжурної молодости. На устах уложився соняшний усміх. Він осягнув свою ціль.

Він ріс і прямував до царства людського духа. Слово його стало тверде як криця, а слух чуйним. Наче орел злітав у височини гір і бистрим зором глядів в долину.

І доля знов прийшла, взяла за руку і сказала: "Тобі призначено бути суддею. Ти був справедливий до других і тому дано тобі право судити. Ходи!" І Він знов послухався її і пішов. Любив своє покликання. Був вдячний долі на все. Любив свою родину і свою прибрану батьківщину. Любив ще він гори високі, серед яких жив, працював і творив до послідніх днів...

Кінчилася біла дорога... Тверда була, але на ній Він полишив свої сліди, свої діла, свій запалений огонь, свої зелені засіяні ниви, свою любов до народу, свої труди ,свою творчу працю. І Його постать живе в тих ділах, в тих образах невмирущих, в тім святім огні і в тих скрижалях, що виписав їх як заповіт тому 44 роки. Тихо відійшов, утомивши своє тіло, але оставив дух великий й віру у вічну правду свою.

Н. Л. Когуська.

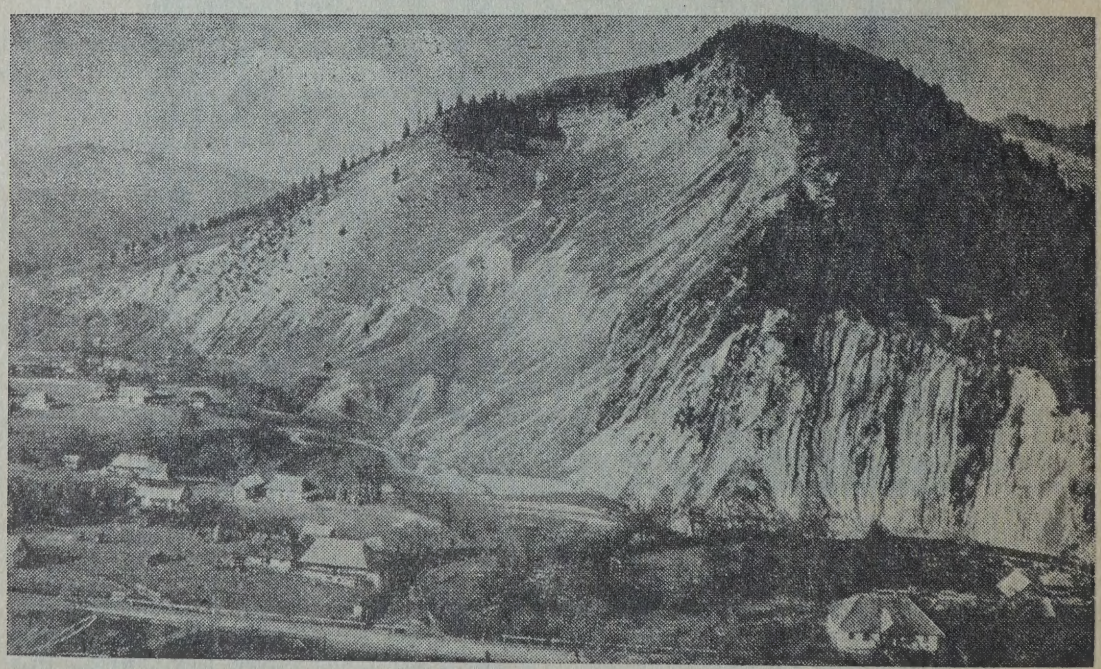

Косів, родинні околиці Яр. Арсенича.

Наталя Іщук-Пазуняк.

ГЕРОЇЧНІ ДНІ ВОЛИНІ

(У десятиліття великої жертви.)

"Волинь незабутня, країно славутня,
У пишній красі ти красуєш,
Здавен твою бачу українську вдачу,
Здавен мою душу чаруєш..."
Л. Українка.

Вона прадавня, вона відвічно українська, рідна душам нашим, пишно прибрана дарами матері-природи.

Над її ріками, у її балках, попід борами й лісами розкинулись села у буйних садах. Колись були це оселі людей з щирими отвертими душами, з ясним поглядом очей, що довірливо дивились у вічі кожному, хто загостив у їхню господу. Жили вони за твердими моральними законами, що їх довгі віки вкарбували в душі, плекали рідну традицію й давали вияв своїй радості й своєму горю в своєрідній народній пісні, в прекрасних творах народнього мистецтва. Було колись...

А потім усе змінилось. Загреміла буря, та не та послана Господом з небес, після якої повітря стає чисте й запашне, мов нектар, а все живе в природі неначе вмите ранньою росою, бадьоро підводиться до оновленого життя. Надлетів ураган, счинений ворогом клятим — москалем із червоним знаменем. Волиняки знали його, він, той же москаль віками намагався приспати їхню національну чуйність і коливався тоді в його вічно закривавлених руках двоглавий орел; потім на два десятки літ появився ворог з одноголовим білим орлом та намагався завершити діло попередника. Та дарма — чуйна душа народу гостро стежила, не пускала ворога у свої глибини. І ось 1939 р. нова навала із сходу. Ворог у сірій шинелі, єхидно намагався проникнути в народню душу й заволодіти нею. Здрігнулось на це усе єство дужого волиняка, запалала ненавістю до ворога душа його. Його вірна подруга стояла поруч нього. Вони не здали у полон ворогові відвічно української душі своєї.

— Погляньте, куди пішли за спротив ваші брати з-над Дніпра.

— Підемо їхніми слідами, — гриміла відповідь волиняка.

І пішли. Довгі валки авт, возів і саней у далеке снігове безмежжя Сибіру чи у руді степи Казакстану. Се карали непокірних. Гнівні блиски очей мужів у сторону наганячів і турботливі погляди матерей, що тулили до грудей дітей. Вони ж рушали у чорну невідомість... Жахітливі, незабутні картини, що врізались ножами у душу на віки.

— Незабутнім лишився один із сірих днів підсовітської дійсности. Ми йшли рядом — моя подруга і я. Ми говорили про сіризну днів, про безвиглядність нашої молодости і про якесь глибинне бажання діяти та... про неспроможність здійснити цю ціль. Це був біль юних душ.

— Як дуже не хотілося б, щоб загребли мене в казакстанських пісках... — нагло сказала вона. Якось морозно стало на душі... Минули тільки недовгі дні й мою подругу повезли разом з іншими у Казакстан. Каторжна праця, страшне тваринне існування в землянках і вона не видержала мук. Недовго — за два місяці загребли її у казакстанських пісках... Над її могилою ридала мати. Так відійшла 20-тилітня волинячка, Іра Бичківська. Подібна доля зустріла многих. В гімназії під час занять викликало енкаведе з лекції Іру Кульчинську. Вона була слабенького здоровля, хромала на одну ногу, дуже здібна, товари-

ська і завзята, як про неї казали. Слід за нею загинув так, як це водилось у большевиків...

1941 рік. Нова війна-ураган змінив свій напрям — фуга віяла з заходу. Блискавичні удари — і Україною заволоділи німці. І тут уже не було єхидного шепоту брехливих обіцянок москаля у сірій шинелі. Безпощадний чобіт західного вандала топтав рідні простори, топтав пережило українське місто. Незабутній той день, коли на сторінці рівенського часопису "Волинь" появились, висловлені письменником Уласом Самчуком, що родом з Волині, вічно живі слова з Гамлетового монологу: "Бути чи не бути?" У широких масах на Волині мало хто знав літературну генезу цього великого запитання, що ставить людину на грані життя і смерти. Одначе і в найдаль-

Знимка провідної верстви української інтеліґенції з 1934 року, взята з нагоди 15 роковин існування української ґімназії в Рівному на Волині. Багато з них згинули в останній війні за Україну з рук большевиків, інші з рук німців. На знимці в другому ряді з права на ліво другий стоїть др. Рощинський, а пята від краю його дружина лікарка др. Рощинська. Обоє згинули з рук німців в Кремянці.

життя людей, топтав їхні святощі, а їхнє добро вивозив у ненависне нутро Великонімеччини. Селян грабували з останнього. І тоді то національний імператив, що живе вічно внутрі нації, велів волинському хліборобові стати воїном — борцем за свою гідність, а волинській селянці хороброю посестрою в боротьбі, а то й дійсною героїнею. Те ж саме ших закутках зрозуміли селяни, завдяки власній національній інтуіції, що усі вони, що весь український народ стоїть на грані життя і смерти: "Бути чи не бути"?! І відповідь упала: бути! бути вільним, або не бути взагалі!

Волинь палала боротьбою, полумям пожарів. Народ кидав оселі, ішов до спротиву, творив повстанчі загони та йшов у керів-

ний бій у ліси-поля — на криваву зустріч з ворогом. Ворог від несподіванки сатанів. Він же прийшов заволодіти невільниками, а не розправлятись з борцями, героями. Запалала земля під ногами: глухий гул землі від ударів бомб вістував, що ворог уже ошалів у власній залізній силі й моральнім безсилі: він бомбардував з літаків землю, окуповану своїми же військами (нечуване в історії); він хотів з корінем знищити народ, його оселі, його добро, віками надбану глибоку народню культуру. Впродовж кількох годин вигибали цілі села: горіли хати, худоба, а люди серед пострілів і ран у передсмертнім змагу не каялись, не благали пощади, а в муках гинули і догоряли у руїнах. У полумя на очах матерей кидали гестапівці живими їхніх дітей. Так згинули села — Рімінь, Мамен, так гинули села Олександрійського, Острізького та інших повітів. Врешті здавалось, що море полумя залило уже всю волинську землю. Ніч і день не ущухали пожари. Он там уже горів ліс, зайнялися скирти на полі...

— "Землі не дамо ворогові!" — казав твердо волиняк, і гинув на ній. А ворог, як на глум, як той злодій, поки не пізно, наладовував довго ешалони масним, аж синім волинським чорноземом і віз його до себе, щоб вкривати ним камінистий німецький ґрунт.

Мертві відходили у вічність, у память чи забуття прийдешніх поколінь, а живі жили, жили і діяли. І коли ви стрічали якусь бабусю, що спішно топтала стежечку розлогого лугу, або лісної рутки на узліссі, то ви могли майже певно сказати, що в її кошику під малиною, суницями чи городиною лежали пістолі чи набої для борців — синів, мужів, батьків. Ці добросердечні, тихі й щирі волинячки уміли без галасу, але кріпко і вірно любити Україну до останніх хвилин свого життя. Безіменні, довгі ряди тих селянок, яких "випадково" зі зброєю, або й без зброї підхватили десь ґестапівці, й без жадного суду, з одним тільки прокльоном знищили на одній з екзекуційних площ нашого міста (Рівне, Білявці, Сосонки). На ці жахливі площі приводили людей із далекого Полісся. Є очевидці, що з вікон бачили такі картини: ось вивели на кручу матір, що тримає за руку мале дитя, німець зриває з неї одежу поліську. Вона одною рукою горне до себе дитину, а другою обороняється, бючи ката в лице, та він сильніший, здирає таки одяг і її дитину, вже нагими, пострілом скидає з кручі в яму. Такі екзекуції, часто масові, відбувалися що-

Др. Харитя Кононенко.

четверга, потім двічі на тиждень. Місто клекотіло. Смертоносна рука ґестапівця простяглась до кожного і кожної з нас. Ми жили і виконували наші щоденні життєві чинності якось відрухово в півзабутті. Нікого з нас не покидала думка. що принесе наступний день, наступна година, хвилина? Як вирвати з пазурів смерти найближчих нам, найкращих з нас? Ми забували тоді про себе, про себе, про власну безпеку. Раз за разом розстрілювали поголовно тюрму нашого міста. Ось уже втре-

те гинуть в один день сотні найкращих з-поміж нас!

Шал ненависти до ворога охоплював душу й ми ставали очайдушні — не було вже страху, бо ж хіба не легше раз умерти, ніж переживати у десяте, соте, тисячне смерть близьких душі твоїй?! Ось надлетіла страшна вістка: в Кремянці на вулиці німці розстріляли др. Ганну Ів. Рощинську і її мужа др. Петра Фед. Рощинського. Добра, незабутня Ганна Івановна — приятелька нашої родини... і приятелька тих, що змагались за волю. Вони з чоловіком перевязали рану українського повстанця. Обоє загинули за цю рану. Ось знову вість: у Ковлі, на старому цвинтарі гестапівець застрілив громадську діячку Підгірську. Вона піддержувала повстанців, радила їм і помагала чим могла. І тому стрінуло її це...

Одного ранку зустріла мене відома наша діячка д -р Харитя Кононенко словами: "Чи чули, уже взяли Тамару Мартинюківну і її маму — треба якось їх рятувати, поки ще нас не взяли". Вона побігла, я не встигла нічого перепитати, немов заніміла... Маленька, дрібненька Тамара, ще майже дитина із шкільної лавки... Як дивилась колись я їй у вічі, то, здавалось, не проникло ще в її юну душу поняття жаху, заглади смерти. Може так, не знаючи його, вона й загинула?... А її мати? Що знала у ту мить вона, коли поруч із дочкою йшла у останню путь?... Вони знали певно тільки одно: вони йдуть за Україну... Потім казали: мала Тамара трималась добре — нікого не видала. Тоді мала Тамара була в очах наших в е л и к о ю.

Минули тільки тижні — і д-р Х. Кононенко, пані Харитя, як ми її звали, пішла туди ж. Сиділа, ішли допити, наближався останній день. Олена Теліга назвала його "життя короною" — тернова це корона. Вона хоробро вмирала. У день свій дала останній бій — боролась за честь, за гідність українки. Вона била чим могла своїх катів, навіть своїми черевиками. Врешті — впала навіки. Світла память тій, що думала тільки про рятування друзів — ближніх своїх, що уміла любити.

Ось дві сестри у цю ж останню путь — молодша Ніна Куцевич, моя товаришка зі шкільної лавки. У неї світлі очі, що дивились завжди кудить у даль, і гарні вії довгі, довгі, як мерехтливі метелики, світлі кучері отінювали її бліде лице. Вона завжди була палка, весела й завзята у всьому. У її сестри Ольги брови, як ластівки — вона завжди строга, закрита в собі. З нею жартів немає, казали нераз хлопці в школі. Батька їхнього вже вбили німці... тепер пішли дівчата. Минали тривожні дні. Мати приходила, просила помогти "порозумітись" з німцями. Я йшла, з болем душі говорила її слова; вона не просила навіть, вона доказувала й пояснювала рештками сил своїх. "Як треба, щоб хтось вмер, то хай візьмуть мене, я ж радо піду, хай пустять дітей моїх; вони ж не винні. Ось знають всі, що діти добрі, невинні, а я піду, зараз піду замість них..." В горлі ставали й насилу протискались слова. Ні, вона не могла піти за дітей своїх... Потім ще довгі дні ми бачили її суху і аж чорну з болю з кошиком передачі на шляху під тюрмою. Дітей вже давно розстріляли, а може, може вони пішли в незнану даль — за Україну. Так многі йшли незнані, і не названі. Вони лишали кріваві сліди своїх стіп на збілілій землі і йшли у синю даль, а вітер, мов ладаном запашним, чебрецем повівав їм у слід.

Ми живі — складаємо нашу любов і шану, і тугу на їхні незнані розсіяні могили, ми вірно прирікаємо змагатись до кінця за їхню і нашу перемогу.

Ми твердо віримо: — вже недалекий час, коли дзвін волі залунає з Почаєвської гори й возрадує душі їхні вістю про завершену дію їх життя та їхньої смерти.

ПОМОЛИМОСЬ

Помолимось за тих, що у розлуці
Помруть, відірвані від рідних хат.
Помолимось за тих, що у розпуці
Вночі гризуть залізні штаби ґрат,
Що душать жаль у невимовній муці,
За тих, кого веде на страту кат!
Над ними, Господи, в небесній тверді
Простри свої долоні милосердні!

Помолимось за тих, кому на герць
Піти не вистачить снаги і сили,
За всіх отих, кого гірка, як смерть,
Недоля під ярмо важке схилила,
Хто чашу горя п'є налиту вщерть,
Вславляючи життя своє немиле.
За тих співців, які за хліб і чай
Виспівують нам пекло, наче рай.

Бо, може, жереб їх з усіх найгірший:
Вони вславляють тиск чужих долонь,
На самоті ж їх груди дишуть ширше,
Як ніч обвіє пахощами скронь,
Вони складають потай п'яні вірші,
Де плаче серце... й кидають в огонь.
Не вчує світ: весна крізь ті канцони
Ридає так, що на душі холоне.

Тож ревно помолімося за всіх,
Кого сувора доля не пригорне,
Хто не зазна ні радости, ні втіх,
За всіх, кого нещадно чавлять жорна,
Кому завмер у горлі криком сміх,
Чиї неясні дні, як ночі чорні.
Ти, Боже, їх у темряві не кинь,
Благослови їх шлях серед пустинь!

Юрій Клен.
(З поеми "Прокляті роки")

Українські Січові Стрільці на „Калиновому Мості

Цей вислів "на калиновому мості", взятий з уст народа, означає наближення літньої людини до вічности, до якої вона десь по пятьдесятці переходить через "калиновий міст" і ще раз кидає тужливий зір із того моста на пройдений нею житейський шлях.

А є на що подивитись із того моста втомленим мандрівникам. 40 літ бурхливої і вагітної у великі події епохи, що її пережило наше стрілецьке "Усусуське" покоління. Сорок літ, це життя близько двох поколінь. Сини Усусусів бились вже в другій світовій війні за волю України, а їхні внуки може битимуться за неї у третій.

Щоб зрозуміти, що означає сорок літ у життю народу, наведім лише для порівнання із подіями в нашій минувшині: 1648 рік — небувале в історії Европи повстання українських народніх мас, ведених геніяльним умом Великого Богдана і 1687 рік, вибрання гетьманом Івана Мазепи. Між тими двома датами такі події, як Жовті Води, Корсунь і Пилявці, битви, в яких до щенту розгромлено польську мілітарну силу, недодержана поляками білоцерківська й зборівська умови, переяславський договір з Москвою, зламаний поляками гадяцький договір з гетьманом Іваном Виговським і трагічний в Історії період Великої Руїни під гетьмануванням таких гетьманів, як Юрась Хмельницький, Павло Тетеря, Іван Бруховецький, Петро Дорошенко, Дамян Многогрішний і Іван Самійлович. В тому часі страшний у своїх наслідках для України андрусівський мир, що поділив Україну між Польщею і Московщиною.

Скільки горя, скільки нещасть і страждань, скільки людських жертв і сліз дітей безталанної Батьківщини.

А ось інше 40-ліття: 1848 рік. Весна народів, що сколихнула европейські народи й вивела їх на широкий шлях народоправства, сколихнула в ту вітку українського народу, що находилась тоді під австрійською займанщиною. Які скромні почини. Головна Руська Рада у Львові, що зі жмінкою головно священичої інтеліґенції сперлась на тверду скалу св. Юра і маси безпомічного, позбавленого всякої політичної, господарської і культурної організації народу. А за сорок літ в 1888 році — мережа Читалень "Просвіти" в цілому краю, початки кооперативного руху, Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, широкий літературний рух очолюваний геніяльним Ів. Франком і вкінці політичної організації народу, репрезентованої народовецькою партією і зародки інших політичних партій. В тому часі народжується українська преса і наладнюється українська видавнича справа (Видання "Просвіти", Бібліотека знаменитих повістей). Це світле 40-ліття у нашій історії, бо в ньому мимо великих обєктивних труднощів й Придніпрянщина робить стомилеві кроки в своїому розвитку.

А тепер із калинового моста нашого покоління киньмо оком на величню, монументальну панораму подій останнього 40-ліття.

28-ий червень — величавий здвиг українського Сокільства і Січей і між ними дві скромні чоти, завязку майбутніх українських збройних сил — Українських Січових Стрільців. Здвиг перериває коротка телеґрама про стріли в Сараєві, які рушили з місця історичну лявіну, що котиться на голови людства й по сьогоднішний день. Наслідок тих стрілів це виникнення першої світової війни з усіми її наслідками для епохи, яку переживаємо.

У той страхітливий крутіж подій включається перша від часів поразки гетьмана Мазепи під Пол-

тавою в 1709 році — українська збройна сила, що зі зброєю в руках виступає до бою за волю, незалежність і соборність України. Усі дії тієї величньої драми нам її сучасникам і учасникам та її живучим нащадкам відомі. Велика революція на Сході Европи, що схопила у свій крутіж й Україну. вання живого тіла України між чотирох загарбників — Москву, Польщу, Румунію і Чехію. Над Україною зависла тьма довголітньої неволі, під час якої невгаває боротьба із загарбниками із такими світлими моментами, як проголошення незалежности Карпатської України напередодні другої

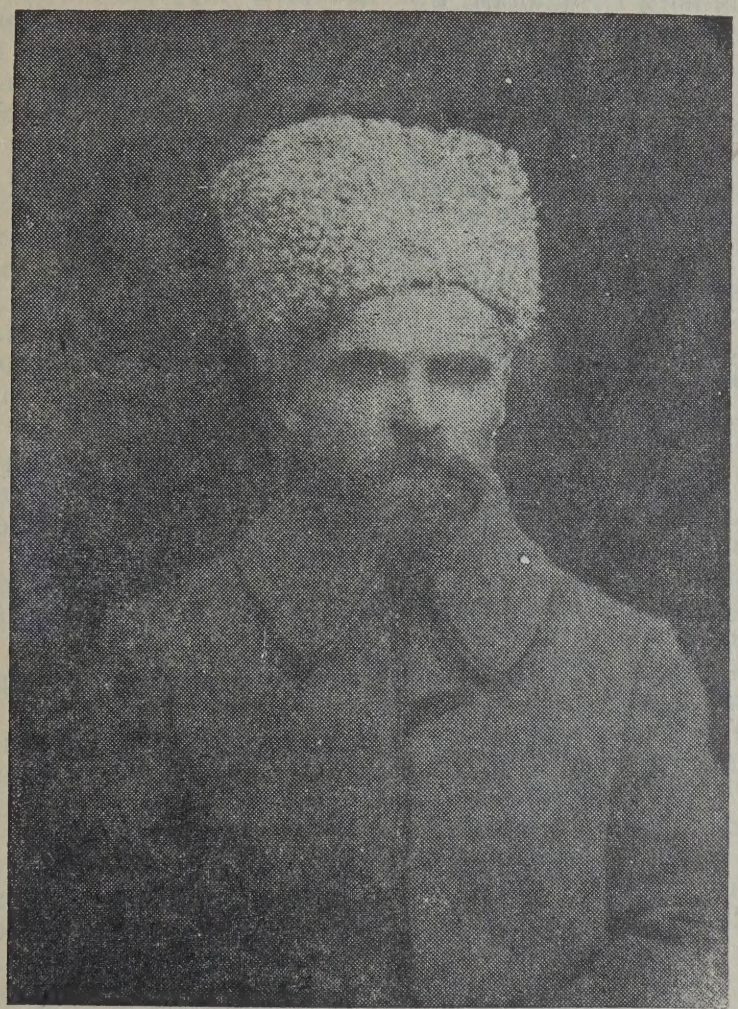

Ґенерал-полковник Михайло Омелянович Павленко,
Командант УГА, Головнокомандувач Армії УНР і провідник у Зимовому Поході.

Закінчення війни. Провал великих монархій, універсали Української Центральної Ради, що проголошують незалежність, а згодом соборність України. Листопад на Західних Землях. Боротьба за українську державність, ведена на всі можливі тоді фронти. Осамітнення українського народу і трагічне заломання тієї боротьби. Четвертусвітової війни. Вкінці друга світова війна з її страхіттями й трагічними для України наслідками — загарбання всієї української території московсько-большевицькими хижаками і Великий Ісход нової української політичної еміґрації, тим разом із всіх українських земель.

Оце монументальне тло мину-

лого 40-ліття, на якому приходиться розглядати й оцінювати вихід на історичну арену новітньої української збройної сили — Українських Січових Стрільців.

На жаль досі Усусуси не удостоїлись такої книги, як видані "Червоною Калиною" у Львові "Золоті Ворота", що присвячені Київським Січовим Стрільцям, молодшому братові Усусусів. Це не є випадкове, а власне дуже характеристичне для усусуської братії, яка все відзначилась великою скромністю й якій чужа й неприємна була поза на героїв, на людей, що шукають признання за те, що вони зробили для Батьківщини. І це власне, відзначуючи 40-літні роковини вимаршу Усусусів на поле бою, слід з притиском підкреслити, як додатню прикмету, гідну наслідування для сучасного покоління борців за волю України.

Другою характеристичною й додатньою прикметою Усусусів було те, що вони були все абсолютно льояльні до свого військового і всенаціонального політичного проводу і ніколи не виявляли тенденцій виломлюватись зпід того проводу й збочувати на небезпечні стежки отаманщини, хоч спокус до цього було чимало в тому часі. Усусуси були не партійним, а загально-національним військом й по сьогоднішній день мають пошану і любов цілого народу, без ріжниці на його партійний поділ.

Третьою характеристичною прикметою Українських Січових Стрільців є те, що вони серед понурого галасу зброї створили свою безсмертну епопею у виді стрілецьких пісень, що стали власністю цілого народу й житимуть так довго, як житиме цей нарід, так як живуть досі козацькі думи й пісні. Ніодна з інших пізніших українських боєвих формацій подібної, суцільної, завершеної і характеристичної для неї епопеї не залишила.

Більше прикмет не наводимо, бо це ображувало б згадану усусуську скромність.

Опинившись на "калиновому мості", усусуське племя тужливим оком почало розглядатись за своїм спадкоємцем, якому слід було б передати прапор, на якому виписані були його ідеали. І знайшло його у Пласті у тих молодих, бадьорих, стрункіх і карних чотах "Лісових Чортів", ріжношерстних "Вовків" і як вони там називаються. І ось вже на скитальщині в Німеччині у місті Реґенсбурзі року Божого 1947 колишній комендант Січового Коша отаман д-р Никифор Гірняк передає січовий прапор у дебелі руки пластової братії, як блюстителів і переємників стрілецької слави, надіючись, що це молоде покоління гідно держатиме цей прапор і буде боротись за ідеали, які на ньому виписані стрілецькою кровю.

Сьогодні при живих остало ще стільки Усусусів, що з них можна б сформувати добру боєву сотню. Ця сотня, остання вже, вся примашерувала до калинового моста. Хід сотні вже стомлений, але в багатьох очах жевріє ще вогонь завзяття і запалу до боротьби. Багато з них погрожує, що як заграє боєва сурма, то "не знати ще, як то воно буде". Дай, Боже, витримати і діждатись. Охотниками на бій усюди усе раді, як прийде слушний час. А тим часом у 40-ліття вимаршу у поле згадаймо незабутні літа молодії та й тих, що в міжчасі відійшли від нас у вічність. Їм усім із моста калинового наш стрілецький привіт і оклик "до побачення".

Наприкінці хотілось би згадати кілька імен визначних Усусусів, яких доля завела на цей бік Великої Води і які ще живуть і працюють в імя стрілецьких ідей. Ось вони: Колишній комендант Січового Коша отаман д-р Никифор Гірняк, творці безсмертної стрілецької Пісні Роман Купчинський і Лев Лепкий, артист-маляр маестро Юліян Буцманюк і четар Грицько Трух, колишній боєвий старшина і

герой листопадових боїв у Львові, сьогодні смиренний монах о. Андрій, ЧСВВ.

Інші, неназвані тут, нехай не ображуються. Їхні імена і так записані нестертими буквами глибоко в памяті і серцях земляків, розкинутих сьогодні по цілому світі, які передадуть їх своїм нащадкам.

Ще живе стрілецька слава й житиме так довго, як довго битимуться українські серця.

С. Волинець.

Памятник помершим Українським Галицьким Стрільцям у Німецькім Яблоннім, Ч.С.Р., по першій світовій війні.

...Клонитесь Їм,
А в головах посадіте квіт —
Зі смерти Їх читайте заповіт...

ОЙ У ЛУЗІ . . .

Ой у лузі червона калина похилилася,
Чогось наша славна Україна зажурилася.
А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славну Україну гей, гей, розвеселимо.

Машерують Стрільці Січовії у кровавий тан,
Визволяти наших українців з московських кайдан,
А ми наших братів-українців визволимо,
А ми нашу славну Україну гей, гей, розвеселимо.

Гей у полі ярої пшенички золотистий лан,
Розпочали Стрільці Січовії з москалями тан!
А ми тую ярую пшеничку ізберемо,
А ми нашу славну Україну гей, гей, розвеселимо.

Як повіє буйнесенький вітер з широких степів,
То прославить по всій Україні Січових Стрільців.
А ми тую стрілецькую славу збережемо,
А ми нашу славну Україну гей, гей, розвеселимо.

(Стрілецька пісня).

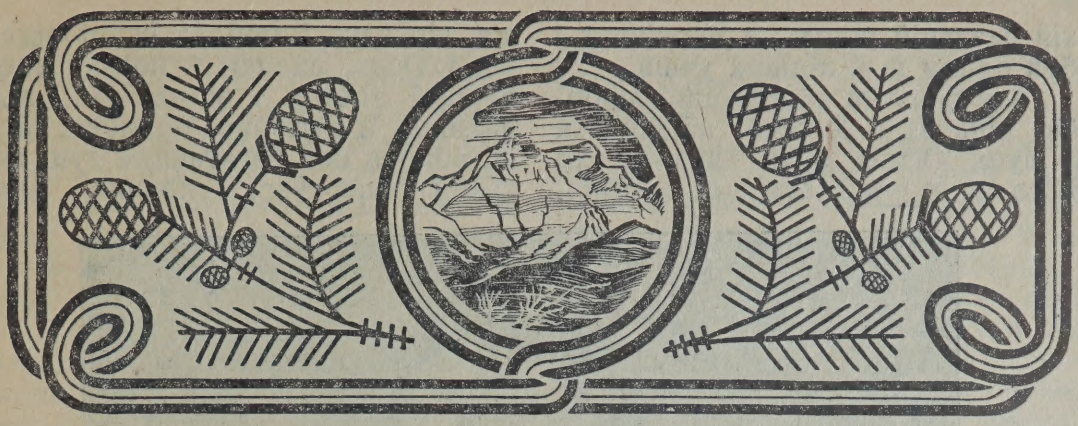

Леонід Білецький.

ОСИП ФЕДЬКОВИЧ

1. Перші кроки формування характеру.

У 120 річницю народження визначного буковинського поета, **Осипа Федьковича,** українське громадянство і преса гідно відзначить цю постать і її значення в духовім відродженні Буковини, цієї маленької частини української землі. Щоб показати національну і культурну вартість усієї діяльности Федьковича для української культури в цілому і для Буковини зокрема подаю цю статтю, як спробу коротко висвітсвітлити всі ділянки життя і творчої праці соловія Зеленої Буковини.

О. Федькович у першім ряді є поет; далі — борець за національні ідеали Західньої України по цей бік Збруча і Прута, борець за добробут народній на Буковині, творець дитячої й народньо-популярної літератури, захисник народньої української мови, захисник української школи; нарешті, Федькович є пропаґатор свого найулюбленішого українського племени гуцулів, співець його долі, імени, популяризатор його пісні, казки, леґенди, його країни, героїзму його борців, народніх героїв, співець краси його природи, голубого неба, синіх гір високих і таємничих — і, взагалі, цілої так поетичної, так кольоритної і прекрасної його душі, що була такою близькою і дорогою поетові, і що її він так глибоко кохав і так красно оспівав і возвеличив у своїх творах.

Поетична творчість Федьковича так тісно зв'язана з його життям, що відділити одне від одного майже неможливо. Народився поет 1834 року 8 серпня в Путилові. Був сином шляхтича Адальберта Гординського де Федьковича й попівни та вдови після померщого священика Дашковича. Батько поета був на 9 літ молодший від матері, не любив її, і це творило в родині тяжку атмосферу і доводило до трагічних і дуже неприємних між родичами поета відносин. В цій родинній трагедії від наймолодших літ Осипа, йому прийшлось виявити і своє хоч чисто дитяче відношення до батьків, відчути на чиїй стороні правда і схилити в той бік свої симпатії. Спостерігаючи, що батько був завжди відсутний і майже не жив з матір'ю, і лише інколи наїздив до родини, чуючи материні на адресу батька докори, розпачливий плач і різке, брутальне з боку батька до матері ставлення, син став по боці матері і всю свою дитячу й юнацьку любов повернув до неї, а ворожість, що доходила до ненависти, — до свого батька.

Спочатку Осип Федькович учився у свого вуйка з боку матері в Кисилицях, а потім у німець-

кій реальній школі в Чернівцях і був одним із її ліпших учнів.

Але почуття найглибшої любови, пошани і дитячої відданости в душі Осипа були звернені до його на 8 років старшої сестрич-

Юрій Федькович.

ки Марійки. Вона була на ноги каліка, не могла ходити і постійно сиділа в кріслі; була тиха, добра і замріяна... мала гарний голос і знала безліч гуцульських пісень, їх красно співала, знала величезну кількість казок, леґенд, перека-

зів, вірувань і любила їх оповідати. І Осип, сидячи в ногах своєї першої поетки і вчительки, під впливом її затишної розмови, пісні, вбирав цей багатющий гуцульський репертуар, сповняв ним свою душу, облагороднював серце і творив у своїй уяві новий світ народнього поетичного світогляду, народньої віри в таємничі сили природи, переймався цим світом, робив його своїм і ховав у підсвідоме своєї вразливої на красу,

поезію душі, ховав, щоб потім віддати у своїх повістях і новелях, у своїх балядах, піснях, співанках, думках, а особливо в дитячих казково-леґендарних і пісенних своїх творах. Переховував ці таланти, щоб сторицею віддати, повернути в золотій валюті українському народові й українській культурі.

Але роки минали, протікали, як бистра вода Черемоша, наступила наука, школа та її закінчення; життя брало своє; із замріяної вразливої дитини Осип виростав на юнака, ставав до помочі матері... Та не довго майбутній поет жив щасливим, безтурботним життям; чорною смугою пройшли для нього роки 1848-49; знесення панщини відбилося на матеріяльнім становищі родини Федьковичів: з мандаторства батько мусів відійти і шукати іншої служби; пішов у Молдаву шукати ліпшої долі і старший брат Осипа; туди подався й 15-літній Осип. Пішов у світи, може за братом, і вчитися самого життя, а може погнала його і якась особиста трагедія, що про неї у своїх споминах Осип згадує. І серед цілого комплексу тієї бурі, що вигнала з дому й 15-літнього Осипа, чи не найбільшою була передчасна смерть любої сестрички Марійки, що її так віддано й безмежно любив Осип і що їй був на все життя вдячний за ту своєрідну й чи не найглибшу науку, науку відчуття поетичного світу і краси життя, що її дала йому сестра.

Таким чином, Осип Федькович 1849-51 рр. у Молдаві; спочатку був у Ясах, потім — Нямці; насамперед на практиці в землеміра, а потім у науці в аптекаря. Як згадує Р. Роткель (німець), Федькович виглядав 17 або 18-літнім хлопцем; був стрункий і гарно збудований; поводився несміливо і здержливо; його правильне обличчя відбивало почуття, відрази до чогось, глуму або болю. І буває, що світ до таких людей, що так виглядають, не дуже прихильний; світ відчуває якусь дивну антипатію до таких, що про них гадає, що в них є дух, талант. Федькович здружився з малярем і письменником Роткелем, що був його близьким порадником у мистецьких і літературних справах і під його впливом багато читав німецьких клясиків і вчився. І Роткель згадує, що вже тоді Федькович був поетом, лише писав свої твори по німецьки. І тоді юнак у гніві заявляв Роткелеві: "Гординський не є моїм батьком, — я називаюся Федьковичем"; поет визнавав свого батька за вітчима. Це свідчить про надзвичайну вразливість юнака на те, що він уважав злим і добрим і реаґував на це страшенно. "Я не знаю більшого щастя, — нотував поет у своїх перших німецьких творах, — більшої святости, як красу, що її всюди видко — на землі і на небі..."

Вже з цих коротких слів визначаються внутрішні властивості Федьковича: несміливий, здержливий, тверезий і невинний, поважний, нецікавий до молодечої гулянки, з лиця гарний, — але з унутрішнім болем, до науки мав талант і охоту, любив усе чисте і гарне, був вразливий на все високе; підлих людей не терпів і виявляв це без лукавства; звичайні люди не ховали до нього своєї ворожости, а талановиті й чутливі його надзвичайно любили. Ці властивості характеру Федьковича не дали можливости далі бути серед тих людей, що в них він працював; він знудився, розчарувався в людях і праці й 1851 р. вернувся до Чернівець.

2. Початки творчости.

Року 1852 батько віддав Осипа до війська, де перебув поет від 19 року життя до 29 літ. Найкраща доба пройшла в війську: від простого вояка, кадета, перейшов всі нижчі ранґи (капраль, фельдфебель) й офіцерські аж до оберлайтнанта в 41-ім полку піхоти. Ці перші жовнірські кроки поет змальовує в повісти "Штефан Славич". І тут він підкреслює, що не

є сином шляхтича, а собі простий "одної вдовиці син". У війську товариші його дуже любили за щирість і безпосередність, а найбільше за його мистецький спів прекрасним баритоном силу співанок, перейнятих ним від сестри; і співав поет рідні пісні так, що в слухачів котились сльози. У війську Федькович з більшою охотою проводив час у товаристві простих жовнірів, аніж офіцерів; цей осередок на чужині і мовою, і психікою нагадував йому його рідну Буковину і Галичину, бо лише серед українців любив поет проводити час. З цього осередку поет виніс і ті жовнірські співанки, що їх для нього він складав і ті численні жовнірські повісті, новелі, ліричні поезії, поеми про жовнірську долю на чужині і про тугу за родиною, за рідним селом і цілим краєм. Звідти виніс Осип і ті трагічні колізії, що їх так знаменито, так чуло і красно змалював у поемах "Новобранчик", "Під Маджентов" і інш., а особливо в такій видатній поемі, як "Дезертир".

Року 1859 деякі частини 41 полку вернулись до Черновець, а з ними повернувся офіцером і Федькович. Між батьком і сином — свідомим українцем відносини були ще гостріші. Коли приїхав до Чернівець, до батька і не навідався, а коли батько забрав був речі сина силою, цей останній послав свого джуру і наказав вернути їх назад; коли ж батько вмолив сина прийти хоч на обід, — син прийшов, холодно привітався, не промовивши за обідом до батька ні слова, і відійшов після батьківських нарікань і докорів мовчазний.

В Чернівцях підо впливом приятеля, німецького поета Невбауера, і таких свідомих молодих українців, як Льонгин Лукашевич, Антін Кобилянський, Кость Горбаль і інш., поет став писати вірші українською мовою, і першою такою поетовою спробою був ліричний вірш його "Нічліг".

Ці ж його українські приятелі **познайомили Федьковича і з творами Шевченка ще в рр. 1859 і 1860.** Але це знайомство ще не було глибоким, хоч відбилось на його деяких ранніх творах ("Оскресни Боян", "Думи мої", "На добраніч. На скін Т. Шевченка").

Не довго перебував Осип у Чернівцях; уже р. 1861 мусів з полком перебратися до Семигороду. З Чернівець поет виніс кохання до однієї панночки, Емілії Марошанки, що відбилось у його німецькій і українській ліриці. Федькович у Чернівцях розширив свій поетичний світогляд підо впливом німецького поета Невбауера, а підо впливом свідомих українців — **свідомість українського поета.**

В цім аспекті національної свідомости поет у рр. 1859-61 творить поезії лише в українській мові. І перша збірочка його поезій (числом 7 віршів) видрукувана накладом Антона Кобилянського в його брошурі, скерований р. 1859 до "Слова" Б. Дідицького під назвою "Слово" на "Слово" до редактора "Слова". В ній поезії Федьковича мали служити зразком, якою мусіла б бути літературна мова. Року 1861 (кінець) появилася друга вже велика збірка: "Поезія О. Федьковича", видана Б. Дідицьким.

3. Федькович і Шевченко.

Коли з'явились ці "Поезії" Федьковича: сонети, співанки, врочисті поезії, особисті ліричні рефлєксії, посланія, колядки, весільні пісні, жовнірські думи, релігійні пісні, думки і т. д. і т. д. — вони звернули на себе увагу всього українського літературного світу. Їх оцінили всі українці, а переважно такий відомий у ті часи критик, як Богдан Дідицький. Він звернув свою увагу на ту рису Федьковичевої творчости, що справді, була найкоштовнішою, а власне: його поезія є така природня, така безпосередня, така висока, "що всі ми, — писав поетові Дідицький, — уступили вам приналежне **перше** місце, яке предначертав вам серед народа Руси

співацький геній. Маючи таке предназначення, записане в книзі судеб вишніх, ви вже ніяк не в силах вирватися із чарівного круга української поезії, як не міг до самої смерти того доказати Тарас Шевченко". І на думку цього першого Осипового критика Федькович — великанський талант, що має видатний природний дар до поетичної творчости і співець народної піезії; він володіє остільки вмілою рукою творити в приступнім дусі і формі народньої пісні, сить поет до кращих борців за ліпшу долю своїх таких близьких йому гуцулів; він лине думкою під рідну стріху свого народу, обіймає його страждання своїм гарячим почуттям, і з палкого серця ллються щирі і глибокі пісні-сльози, що ними колись оплакував і син-мученик свою матір Україну.

Отже, бачимо, як високо піднісся Федькович своїми першими творами в очах сучасників. Молодь зараз же привітала поета і піднесла на свого першого провідни-

З образів Гуцульщини.

що мимохіть напрошується, щоб поставити його поруч із всеукраїнським віщуном Т. Шевченком. Але, коли великий Тарас співав про трагедію покривдженого українського народу, — то Федькович у своїх початках розпочинає своє творче послання переспівами і стилізацією буковинських народньо-пісенних скарбів, змальовуванням нещасливої долі жовнірської, що з нею гуцул, звикши до волі, в тузі за рідним краєм, не міг ніяк примиритись, — і це все підноска. Вся Західня Україна й Буковина схилили перед ним свою голову й визнали першим віщуном долі свого українського народу.

І в таку хвилю ентузіязму й захоплення творчістю Федьковича, цей останній тоді перебував на Семигородщині хворий, в журбі й тузі за своїм краєм і вперше читав повного (релятивно на ті часи) "Кобзаря" Т. Шевченка, знайомився з його життєписом, долею його життя, з його глибокою відданністю Україні, змаганням за

народні права, за державність і визволення з московського ярма, — і спалахнув буковинський співець, загорівся ідеалами великого Кобзаря всеукраїнського і в цілому його прикладає до себе та до свого життя й долі. І в душі Федьковича відбувається щось надзвичайне... Підо впливом життя і творчости Шевченкової Федькович перетворює свій життєпис: остаточно відкидає свого батька шляхтича і виводить своє походження від простого гуцула, Івана Коссована... Підо впливом образів Кобзаря, що в творчості Шевченка відіграють таку колосальну ролю у визвольній боротьбі з москалями і поляками, — О. Федькович переймається ними до того, що скреслює дійсні найважніші моменти зо свого життя (першої автобіографії, опублікованої Дідицьким) і творить автобіографію-леґенду про Юрія Коссована, що прийшов у світ буковинський сказати нове слово, цілком наново прочитати велику книгу Шевченкову і возвістити її українському світові, піти з бандурою по всіх землях українських, і надхненною піснею кобзарською проголосити українському народові те, чого він ще не чув і не усвідомив.

На добра-ніч, ти, віщуне,
На козацькі діти!
Ляг єсь спати в світлі луни
В засльожені квіти. —
Спи ж ти, руський соловію,
Я за тебе тужу,
А як тутки **зазоріє,**
Я тебе пробуджу.

Чуєте?!... Федькович, що грав на гуцульській фльоярі, покидає цю останню і підхоплює Тарасову кобзу, щоб продовжити спів кобзарський... І коли підо впливом його пісні на Україні **зазоріє,** коли сповниться заповіт Шевченків через творчий спів Осипа, аж тоді розбудить він свого вчителя, щоб подивився він на діло свого вірного наступника. І ось ця думка свого посланництва возвістити українському народові по-новому надхненне слово Кобзаря опановує Федьковича все глибше і глибше, і поет у такі хвилини свого настрою заповідає:

Доки маю світом нудить,
Доки мають люди гудить,
Доки маю дожидати,
Заки Галич зможе встати?
Ліпше сам я рано встану!
А сповівшись щиро Богу,
Займу воли круторогі,
З'орю гори та й долину,
З'орю свою Буковину
Як наш Тарас, як мій тато
Навчив мене орати; ..
І віру, любов, надію
Буковинов скрізь посію.
Виростай же, руський Боже,
Пшеницю, як лаву!
Хай зародить, моя нива
На співацьку славу,
Хай в'яжеться колос в колос
Від верха до долу,
Хай сміється Буковина
Правда, віра, воля!
А я піду — як палата,
Так і бідна хата,
Під руськов Украинов
Женчиків збирати.
Жніть, вжинайтесь женці мої,
Та й дякуйте Богу,
Що поміг нам жито жати
На своєму полі,
Що не підем зажинати,
Мов крепак мізерний,
У чужий лан, чужі люде,
На коробку зерна;
Вже не будем, женці мої!
Безсмертний наш батько
Навчив нас свою землю
Питому орати
.....
Тепер уже знаєм...
Жніть, вжинайтесь, женці мої,
А я заспіваю...

А я заспіваю по руському краю,
Щоб було далеко, далеко мя чути;
Від Чорної-гори до Дніпр-Дунаю!..
Розсипся ми, пісне, барвінком та [рутов!
Най, руські молодці затичуть [кресаню,
Най руські дівчата вінки собі [шиють,

Най люди не кажуть, що ми [безталанні,
Най сльози кровавi личко нам не [миють...
Розсипся ми, пісне, як сонечко в [літі,
Хай наші кровавi навіки [обсушить.
Розсипся, розбийся, як грім на [Рокиті,
Хай шваргіт німецький нас більше [не глушить!

Розсипся же, пісне моя,
Тай не схаменися!
Де попадеш руське серце
Отам пригорнися!
Як голуб до голубки
На новім острішку,
Пригорнися, пісне моя!
. . . . . .

("Нива", 1863 р.)

4. Національна путь Федьковича.

З такою Шевченковою програмою виступив Федькович р. 1863 перед українським народом усіх земель соборної України, сповнений ідейного й національного обов'язку й покликання продовжувати розпочате Шевченком післанництво. Звідціля випливає його романтичний патос, його містична віра в те, що він власне є покликаний вищою долею служити великій ідеї національного відродження, орати буковинську цілину і засівати її й інші землі українським національним зерном, насиченим ідеями Шевченка. І підо впливом цих ідей поет почав "переіначувати" майже всі свої раніші твори, переспівувати їх на кобзарський лад.

Яка причина тому, що Федькович виступає проти себе, як поета першої доби, відкидає все те, що вважалося частиною його серця, його своєрідним, дорогим, а тепер стало ніби осоружним, — відкидає власний стиль, свою власну душу?... Проблема незвичайно глибока і трагічна для душі вже визнаного поета, що злетів був **на крилах власних оригінальних пісень так високо**... Явище своєрідне й одиноке в українській літературі. Я можу пояснити таку несподівану переміну тим, що поет у 50-х роках наслідував німецьких поетів: Невбауера, Ґете, Гайне, Уланда й інш. І поет засвоїв цей чужий його душі стиль. Правда, українська народня пісенна творчість відтягнула його від чисто німецької тематики, символіки, — але німецьку поетичну культуру Федькович відчував у своїй ранній творчості і, познайомившись з суто національною творчістю Шевченка, Федькович ніби заявляє:

Розсипся ми, моя пісне, як сонечко [в літі...

— — — — — — —

Розсипся, розбийся, як грім...
Хай шваргіт німецький нас більше [не глушить

І в тім то "шварґоті німецькім", що почав був глушити і його вразливу душу, ховається та розгадка, чому поет так віддано впірнув у поетику Шевченка; впірнув, як в овчу купіль, щоб відновити, переродити свою душу всеукраїнським національним духом, культурою, прищепити Буковину не до німецького асиміляційного моря, а до протестуючого всеукраїнського духа, що так яскраво горів у творчості Шевченка, щоб там загартуватися до боротьби за Україну в цілому. І стилем Шевченкового "Посланія..." Федькович звертається до молоді у Львові: "Не забувайте мене, братія моя, як я вас ніколи в світі не забуду. А караскайтеся*) **німецьких** та ляцьких звичаїв, караскайтеся, молоді мої браття, аби біда над нами гору не взяла. На вас уся наша надія: піддайтеся ви біді, то й ми пропадемо, бо ми билє, а ви цвіт, — ви маєте ваш нарід уквітчати. — Караскайтеся, браття, чужоземщини, **та набувайте рідного духа, — найчастіш він на Україні віє, — відтак** — на Буковині. Не забувай-

*) цурайтеся.

те, соколи мої ясні!" Бачимо, що Буковина тут виростає поруч України, як Федькович — поруч Шевченка... Ось у цім патос Федьковича, і та причина, чому поет почав удруге спочатку вчитися, почав заново цілу свою творчість переспівувати; нове вино потребувало нових міхів. Нові ідеї, що роєм нахлинули на вразливу, чулу душу закинутого на чужину українця, розбурхали його, і Осип Федькович, "німецький" жовнір, офіцер, скидає з себе цю чужерідну шкаралущу, вертається на свою улюблену Буковину, одягає гуцульський одяг, і народжується новий співець, зовнішніми ознаками гуцул з топірцем, у кептарі, гачах, кресані... але духом всеукраїнець, соборник! Народжується нова людина... Ось цю національну купіль, що в ній Федькович з німця остаточно стає свідомим українцем, ось таке переродження в дальшій творчості Федьковича і є та найінтимніша сторінка, що роз'яснює мені ту таємницю, чому він так ревно почав наново компонувати свої пісні на лад Шевченків.

Вернувшись до своєї Буковини, поет цілий віддався своєму народові, пішов служити йому спочатку в сервітутовім процесі,, потім двірником (війтом) громади Сторонця-Путилова, далі членом Шкільної Ради, нарешті шкільним інспектором вижницької округи. Насамперед і виключно боронив інтереси громади супроти польських і німецьких дідичів, боронив інтереси українського селянства супроти чужинців, коли ж зайнявся школою, цілий віддався її обороні від москвофільської і німецької небезпеки; обстоював народню мову в школі, народній дух і фонетичний правопис; з цією метою складав підручники для школи і книжки для народу.

Від 1872 р. Федькович у Львові: складає казки, леґенди, повісти, оповідання, співанки, байки, колядника, Меланку для "Просвіти", цебто теж для народу, для молоді і селянських дітей; перекладає на українську мову Шекспіра і Ґотшала, трагедії для "Руської Бесіди". Але, не погодившись з галичанами, бо був вразливий на те, щоб його твори поправляти і змінювати, Федькович у кінці 1873 р. вернувся додому, а 1876 р. до Чернівець, де жив у домі, що залишився йому в спадщину після смерти батька. Мати померла ще 1863 р.; цю втрату поет перестраждав глибоко.

5. Значення Федьковича.

Як же сповняв Федькович підо впливом Т. Шевченка свою місію? Яку вартість має його творчість у сяйві великого Кобзаря? Можна сказати з певністю, що цілковитому впливові Федькович не піддався. Його своєрідний і сильний талант у боротьбі за опанування творчістю сильно змагався. Він завжди був оригінальним у застусованні принципів і проблем Шевченкового стилю до нових обставин, що в них перебував поет, болів тим і жив інтересами тих, що його оточували. Тематика його творів була завжди оригінальна; хоч він часто брав у Шевченка фабулу в цілому, як "Городенчук" (від "Перебенді" Шевченка), "Сині пюрця", "Думи мої" (від "Думи мої" Шевченка), "Хустка" (з "Хустини" Шевченка"), й інш., але трактував її відповідно до свого кольориту, до своїх інтенцій і місцевих обставин; коли ж і компонував Федькович свої твори, як "Шепіцькі берези", (підо впливом "Катерини" й "Тополі" Шевченка), як "Циганка" (підо впливом "Відьми" і "Катерини" Шевченка), "Дезертир" (підо впливом "Гайдамаків" та інших історичних поем і "Катерини" Шевченка) і інших підо впливом кількох творів Шевченка, — то в таких творах Федьковича тема, фабула і сюжет завжди були оригінальні, лише деякі мотиви, поетична синтакса, вірш, композиційні компоненти нагадували ті чи інші тво-

ри з "Кобзаря". Навіть такі менш оригінальні твори, як баляда "Мертвець", що була скомпонована з Бюргерової "Леонори", народньої леґенди, Шевченкової "Тополі" й "Катерини", — навіть і цей твір по своїй загальній будові є оригінальний твір Федьковича і неподібний до своїх прототипів.

Але серед творів Федьковича, що писались у сфері Шевченкової поетики, є поема "Дезертир", що справді заслуговує на те, щоб її поставити поруч кращих поем Шевченка, як твір цілком оригінальний, самостійний, вихоплений із власного життя поетового і життя йому близького і дорогого, й артистичний. Також артистичною можна вважати більшість тих творів, що написані на теми жовнірського життя, як "Під Маджентов", "Новобранчик", "Пуга", й інш., далі "Сам", "Доля", "Убогий легінь", "Король Гуцул", "Довбуш" і багато інш. Серед цієї групи творів міститься і його прекрасна лірика, зокрема такий цикль поезій, як "З окрушків" (I—XXV), "Рожа"; дуже гарні "Дві пісні рожеві", "Сонні мари", "До неї", "Ой нічка та тиха", "Ой вийду я з хати", "У полі, гей у полі", "Нива", Зіронька моя", "Фльояра", "Сербські ваї", "З-під юга" і багато інш.

Цей факт промовляє, що чим оригінальніша й самостійніша була тема, фабула, тим самостійнішим був Федькович, тим сильніше він панував над собою. Коли ж тема близько підходила до Шевченкового твору, то більше губився поет, то с и л ь н і ш е Шевченкова тематика втягала його в свої лабети, то скоріше Федькович підпадав під непереможні чари свого вчителя і втрачав свою оригінальну мову, свій оригінальний стиль, свою композицію і символіку. І коли в "Дезертирі" поет міг де в чім навіть дорівнятись до свого вчителя і вийти на самостійну й оригінальну дорогу, то в інших творах, як "Мертвець", "Сині пюрця", "Городенчук", "Думи мої" й інш. поет не виходить з учеництва, з переспівів готового, як той його гуцул, що не міг встояти перед княгинею Сокільською, цією своєрідною Льореляй, і гинув... Так і Федькович падав перед великою книгою Шевченка і втрачав свій самостійний голос. Тоді віч-на-віч зустрічались геній і талант — рідні по характерові творчости, близькі своєю романтикою, рівні своїм ліричним почуттям, мельодикою вірша, — але один творив, завжди черпав із первісних основ свого геніяльного національного духа, свого глибокого світогляду, а другий перетворював на своїй оригінальній фльоярі ті складні мотиви й мелодії, що можливі були лише для кобзи Шевченка й чужі були, і занадто своєрідні, щоб їх переспівати на такім хоч оригінальнім, але відмінним струменті Федьковича. Ось цієї мистецької таємниці Кобзаря не відчував Федькович, і тому запозичені ним мелодії звучали фальшиво.

Довго змагався поет, засвоюючи поетику Шевченка, змагався аж до 1868 р. й далі намагався її осягнути, але так і не опанував, бо чарів Шевченкового співу ще ніхто з українських поетів не осягнув аж до сьогоднішнього дня, навіть Куліш... не зміг опанувати як і Федькович, і, знеможений, почав поет відходити від музи свого вчителя, не як щасливий сперечник, а, знесилений, розчарований і сучасною йому критикою. І цей відхід від Шевченкової поезії можна позначити роком 1868; це був рік переломовий і критичний. І коли ми ще зустрічаємо мотиви кобзарські і в поемі "Волошин "і в "Диких думках" і в поезії 80-х рр., то це лише останні спроби і відгуки Шевченкової творчости, а не свідома спроба ще раз ударити по струнах кобзарських та на лад Шевченків... Незрівняно великий талант Федьковича, але він узяв на свої плечі занадто великий обовязок, що був по силі лише рівного генія, і тому не дорівнявся і вище "Дезер-

тира" у своїх піснях уже не піднявся.

Була ще й друга причина, чому Федьковичів патос не піднісся до патосу Шевченка. Федькович не мав тієї спеціяльно мистецької, історичної й філософічної культури, яку посідав Шевченко. Останній був не лише геніяльний поет, але й філософ, що всі явища свого власного духа і трагедію України оцінював лише з вершини свого філософічного й історіософічного світовідчування. Ось цієї концепції Шевченка Федькович не зрозумів, не відчув її істотно й тому і не зміг її опанувати. І твори Федьковича — то є окремі цеглини, гарні, кольористі, глибокі, яскраві, але в струнку, цілокупну будівлю не скомпоновані. Ось чому на Буковині і в Галичині Шевченкове місце Федькович не заступив, до його генія не дорівнявся, хоч там відіграв ролю колосальну, як творець незвичайно сильної поеми, дитячої літератури.

Федькович — великий майстер і повісти та новелі, що так були захопили М. Драгоманова, О. Кониського, захоплювали Франка, Коцюбинського, Стефаника, Кобилянську. І всі ці письменники де в чім на ній взорувалися; Федькович як письменник в цілому великий надзвичайно і довго в Галичині і Буковині займав перше місце, і лише Франко міг його заступити в Галичині, а на Буковині в повісті й новелі — лише О. Кобилянська; в ліриці ж Федьковича на Буковині ще ніхто не заступив до сьогоднішнього дня, бо він є своєрідний і стоїть поруч найбільших поетів України.

Федькович визначний і як громадянин, що любив свій нарід до забуття; ціле життя своє служив цьому народові, як оборонець його захищав і як дитина його любив. Україні був відданий до смерти. За Україну, за її народне слово, школу змагався де лише міг та ще й тоді, коли на Буковині була повна пустиня, коли інтеліґенція жила ще середньовічним світоглядом і традиціями, коли література панувала там лише в слов'янській мові й письмі і славила тільки єпископів та цісаря. Поза тим — не дала майже нічого. Школа була клерикальна, вчили з часословів і молитовників. І серед таких середньовічних тіней з'являється прекрасна реальна постать Федьковича, що заговорила живим українським словом, заспівала народньою піснею. Справді був посланцем України, її надії, її визволення...

І коли з такого становища оцінювати Федьковича і його ролю, то це дійсно був великий поет, що творив нові цінності національної культури, показував народові новий світ, до того йому незнаний, бо був будителем національної справи і щирий син свого народу до смерти, що його скосила 11 січня 1888 р. Останні слова поета були такі:

Я люблю мою Русь-Україну,
Я вірую в її будуччину;
В тій то надії я живу й умру.

І в стодвадцяті роковини з дня народження Федьковича, можна сміливо твердити, що він був великий син свого народу, великий співець долі й недолі української нації, і слава його невмируща.

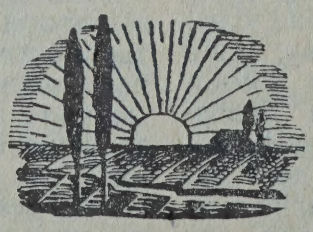

Ю. Федькович.

ОПРИШОК

ОПОВІДАННЯ.

I.

Нас було двох у батька: Семен старший та я, двома роками молодший. Дуже ми любились. Ходить мій братик на танець, ходжу й я, та гуляємо як ті соколи межи соколами, землі під собою не чуємо. Усі нас люблять, усі кланяються ,усі поважають. Сказано, багатирські сини!

Семен був парубок годний, тихий, розумний; було й малу дитину не образить. Стариню поважає, шанує, товариство любить, за побратимом і в огонь скочить. Оттакого братика я оце мав.

Я знов у свого брата не вдався: подуфалий... палкий — і Бога знати не хочу, не то що!... Не спостигне було хто слово науважне до мене заговорити, я вже і скочу, як іскра, і вхоплюсь до ножа, і таке заведу, що ради ніхто не може дати. Не було такого парубка в селі, щоб я з нього кров не пустив.

Семен було мене і полає, і виганьбить, а часом і за чуприну таки гаразд покрутить. Та батечко ж ні чичирк, якби оце я хто знає як гарно справувався. У їх таки така натура була: нікого в дому і словечком одним не зганьблять — ні нас, ні сестер, ні слуг. Та знали вони іншим способом, як нам доїхать, коли хто з нас прогрішить. Прибавиться, було, Семен на вечерницях, вони до його цілий день і слова говорити не будуть: ого — вже братик мій більше й не барився по ночі; сказав там хто яке незвичайне слово в хаті, вони вийдуть з хати, ще й дверми луснуть. Оттак вони було нами поводять. Слухайте тілько, як вони з мене фудулію вигнали.

II.

Одної неділі бився я знов на базарі з одним урльопником. Пустив з нього кров та прийшов обкрівавлений додому. Батечко подивився тільки на мене, та й нічого.

На другий день встали ми з братом рано, пішли купатись, а він каже до мене:

Не хороше ти оце робиш, Іване, печалиш батька.

— Або я цьому рад чи що? — відгукнувсь я на свого братика, — та суферать не буду, щоб вражий син не чванився, що йому сільських парубків нема й на раз що бити!

Аж тут батько з хати:

— Іване, сюда!

Я зараз побіг.

— Кажіть!

— Осідлай мені коня!

— Я шатнувся до стайні, осідлав духом коня та й вивожу.

— Семене! а батько куди оце їдуть?

— Не знаю, — каже брат.

III.

Другої неділі батько вже дома були; прийшли ми з церкви та й обідаєм. А батько кажуть:

— Ти, Іване, підеш завтра до Р..., наймешся у старого Донди на піврік. Я вже з ним зговорив.

Мати в плач сестри в голос, братикові аж ложка з рук упала, а я стою, мов причмилений. Неня зараз до батька:

— Чоловіче, а це що тобі Бог дав на розум, діти собі прогонити з дому? Багато їх маєш, мабуть та не бізуєш годувати?!

— Мовчи, стара, — промовили батько уважно, — ти собі пазь дівки, а парубками я сам маю орудувати. Знайте тілько, аби йому харч та шмаття було на завтра.

Другої днини й вирядився.

IV.

На підвечірку став я у Р... Село велике, пишне. Все сади, все

сади, все горіхи волоські, та вишні, та черешні. По-через плоти понадвисала червона калина. З-поміж садів видко побої пишні; серед села стоїть церков нова, велика — хрести золочені.

— А куди, легіню? — питає молодичка пишна, кароока, біжа з кінвами по воду, та й стала.

— До старого Донди, коли б ласка справити, — кажу я, та й став і собі.

— До Донди? — скрикнула молодичка, та аж кінви випали їй з рук; — а це чого ви до Донди?

— У найми, — кажу.

— У найми? до такого опришка? Та нехай же вас Мати Божа заступає!...

— Ви мене налякали, молодичко: що ж бо то він, той Донда?

— Та єретик на ввесь світ! Він вісім рік лиш в опришках був. Такий лютий, як гадина, ви там і три дні не будете!

— Що ж маю робити, молодичко? Рідного батька треба послухати... А де ж він сидить, той ваш Донда?

— А он, бачите, той хутір великий: два горіхи перед самими вікнами, нові ворота.

— Спасибі вам, молодичко; може колись зустрінемось.

— Здорові будьте! — проще-бетала молодичка та й стрибнула в сутки. Я пішов далій.

V

Хутір гарний, двори великі; комори, стайні, колешні — усе під побоями, усе нові. В хаті вікна великі з кватирками. Вибігла дівчина зустрічати.

— Чи не з тої ріки, легіню. Може наймит?

— Так є, панночко моя гречна, — кажу я, а тут і задивився на вроду її прекрасну та на стан її препишний. Уся в рантухах та у намистах золотих!...

Увела мене в хату: світлиця аж сияє! Молоді служечки та вірні слуги вештаються то сюди, то туди — усі тихо, усі без гомону, бо навіть і голосу їх не чути, а за столом сидить собі чоловік великий та плечистий. Сидить собі та люльку курить, а сам такий черлений, як кат; рудий вус аж поза уха закрутив. Я поклонився та й стою.

— Ти Коровайничів? — гукнув.

— Так, — кажу.

— Ти станеш у мене на службу; я вже з твоїм старим зговорив...

— Нічого, — кажу.

— Але я чув, що ти любиш битися... Небоже! — та й справив на свою нагайку дротяну, що мабуть у два сяжні жандармські. Мене неначе фебра потрясла.

Мій ґазда ухопив кріс на плечі та вийшов з хати, мабуть на полювання, а донці звелів, аби мені розказала, що я маю робити.

V.

Дівчина розказала мені, що треба, та й дала підвечіркувати, а сама сіла собі з якимсь шитячком у віконця та так уже приязно шиє! Дивлюсь, а це ширинька тонка-тонесенька. Що шовком закине, так зараз і золотом обведе. А я, як був дурний, так зараз і кажу:

— Панночко-лебідочко, кому ви це таку ширинечку препишну шиєте? Мабуть...

— Та я оце братикові, — каже вона зачервонівшись, — оттам за рікою. — Та й глянула у віконце. Аж тут і мій ґазда на подвіря; вона шиттячко в скриню!

VII.

По вечері звелів мені ґазда в саду спати, щоб садовини пантрувати; от і пішов я у сад.

Нічка була тиха та зорешлива, та тепла. Місяць розсипається над високими нашими горами, легіні щебечуть на сопілках, а дівчата приспівують по вишинках. Господи, як обгорнуть мене жалі та туга велика! Стала перед моєю душею і мати з поглядом її тихим та святим, і сестрички мої щирі і братик мій золотий... І забанував я на батечка свого... Піду, —

думаю собі, до Черемошу глибокого да втоплюсь... А той Черемош таки коло хутора так і шумить, так і гуде!

Вийшов над Черемош, сів собі на березі, сижу та думаю; — аж тут — плюсь! — човен з того боку плавле. Я сховався за вербою.

Приплив. Бачу — це парубок, хороший, молоденький, як мальований!

Прибив човенце до берега, а сам у сад, неначе метелик перелетів. А вона до нього вже й рученята простягла, дожидала. Місяць світить, а я слухаю.

VIII.

— Не плач душко, моє серденько! — став він голубити, — я думаю, що ти мені рада, а ти в-одно плачеш, кілько я прийду... Скажи: може вже не приходити? може собі кращого найшла?... Я бідний..."

— Василю, Василю! — та й зомліла сердешна дівчина.

— А чого ж бо ти плачеш, моя рибочко? — питає легінь, та й заплакав і собі.

— Відай нам не судилось укупі жити, — промовила дівчина не за малу хвильку. — Джімерь хоче свати слати, а батько оддасть, я знаю: він багач!

— А ти гадаєш іти за нього? — спитав легінь.

— Я втоплюсь, — каже дівчина.

— Того не роби, рибочко, а корись твоєму батькові: він розумний, та за його головою будеш щаслива.

— А ти, мій друже?

— Я вернусь у військо, мені все одно... Без тебе мені світ увезде однакий, увезде чорний, як туман.

— Боже, Боже! — заплакала дівчина ,— чому ми такі нещасливі?

— Ба я, — каже легінь.

Обоє — думаю я собі.

Як стали зорі погасати, вони розійшлись.

IX.

Одної неділі сидимо ми собі, аж тут і старости на подвіря. Моя панночка побіліла, як стіна; старий дивиться та вуса гладить.

— А від кого? — гукнув ґазда на старости, що аж стіни дзвенькнули. Вони сердешні тілько трясуться та кланяються:

— Від Андрія Джімеря до вашої милости, коли би ласка.

— Скажіть Джімереви, що нехай свого сина оддасть у больницю, а не чужим дітям світ ним путати. На тім світі, хто зна, як буде, а цей треба шанувати.

— Спасибі і за це, — кажуть старости та й забрались потихоньки з хати, бо з моїм ґаздою не добре переливатись. А панночка, як стояла, так старому в ноги:

— Спасибі вам, батечку, що мене не втопили!

— Та й так тобі не сидіти дівкою, — каже старий, — я вже яв ослабати, та рад би зятя в хату, щоб на мене легше, та щоб за життя видіти, як моє добро уживатиметься. Ти знаєш, дочко, я багатирь: можеш собі вибрати і пана, і попа, кого хочеш.

— Не хочу я, батечку, ні пана, ні попа.

— А кого ж? — запитав старий грізно.

Дівчина почервоніла, мовчить, тільки труситься.

— Не мни багато ханьки, а скажи, що хочеш Василя Зарічука та й годі! Ти думаєш, дурна, що я нічого не знаю? що я не чув, як ви щоночі охали та слинились у саду?... Що за розумні голови обібрались міні, старого опришка мудрувать!... Іване! — до мене оце, — рушай на той бік: Василь Зарічук нехай мені в сей час до мене ставиться. А вай твоєму світу, як йому півсловечком писнеш ,що тут говорилось! Розумієш?...

— Розумію, татку!

— Махай же!

X.

Привожу я Василя; він сердешний смутний, неспокійний. Тільки на двері, як старий як грімне:

— Хто цієї ночі говорив з моєю дочкою в саду?

Мовчить.

Господи, як ухопить старий свою нагайку дротяну, як стане мого пана Василя періщити та періщити!

— А не ходи, — каже, — ночами та закутками, як той злодій, але йди в хату, коли хочеш дівку взяти!

— Даруйте життя! — верещить Василь на ввесь світ, — вже більше не буду! гвалту!... гину!... умираю!... вайльо!...

— А сякий-такий сину! знай як старого опришка мудрувать! Тепер же рушай собі домів, а завтра рано приходи з старостами. Чуєш?

— Чую, — каже Василь, і сам не знає, як йому діється. Тут дротяна нагайка, а тут каже свати слати. Я тільки стою на місці та сміюся. Аж старий ні з цього, ні того, та до мене:

— А ти, паничу, де цієї ночі ночував?

— У саду; а де ж би?

— Та не чув, як оці двоє нявкали цілу ніч під вишнею ?

— Чому ж би не чув?... Чув!

— А мені не треба було нічого казати? Так ти мені служиш?!...

Господи, як стане й мене цідити тою анахтемською нагайкою! Був би душу вигнав, якби не панночка та не Василь.

— А болить? — питає мене старий по годі.

— Болить! — кажу.

— А дуже?

— Дуже!

— А як ти других бив, то не боліло?

— Не буду вже! — кажу.

— Тепер же збирайся та рушай собі домів. А татові та нені скажи, щоб за чотири неділі приходили до мене на весілля! Розумієш?

— Розумію!

— А ти будеш Василеві за дружбу! Розумієш?

— Розумію!

— Рушай!

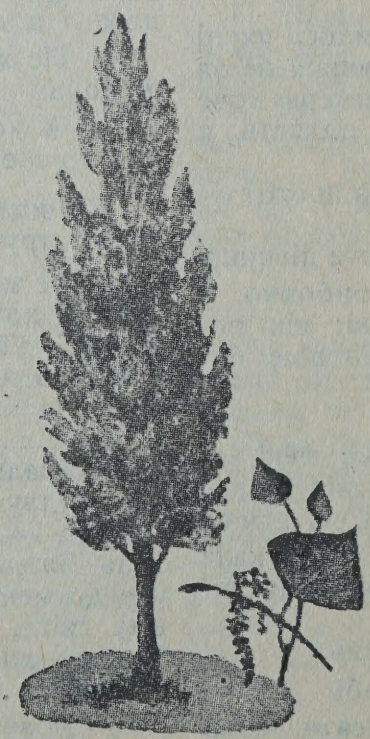

М. Левицький.

ТЯЖКИЙ ХРЕСТ

Маленьку Марусю вкладали спати. Батько її полковник, що вчора сам роздягав її, роззував маленькі ніжки, вкривав гарненько свою кохану донечку-одиницю, а вона ввесь час говорила, щебетала, аж поки сон сплющав її ясні блакитні очі.

— Перехрестись, дитино, — казав батько.

Маруся стала навколюшки на своїй постельці і, згорнувши пучечки своєї біленької ручки, хрестилась, голосно промовляючи: "Во імя Отця і Сина, і Святого Духа".

— Ще раз, — сказав батько.

— Во імя Отця і Сина..." Тату, чого собачка кричить, як її бється ,а кінь не кричить?

— Так, дитино. Молись, не перебивай.

"...І Святого Духа, амінь".

Маруся перехрестилась, промовляючи ще раз, і бухнула своєю кучерявенькою головкою на подушку.

Батько покривав і обтулював з усіх боків її маленьке тільце, ніжки.

— Тату, дай мені баранчика того, що ти мені сьогодні подарував, він зі мною буде спати.

Батько пошукав і дав дівчинці біленького баранця, яких продають у городах на Великдень. Маруся поклала його коло себе на подушку.

— І собачку болить, і коня болить, як бити, — казала дівчина. — А кінь не кричить.

— Така вже його натура, серденько, — казав батько.

— А у собачки не така?

— Не така.

— І в тебе не така натура, як у мене, тату.

— Чому? — здивувався батько.

— Бо ти, як порізав собі руку, памятаєш? як лагодив мого возика, що Юрко зламав, — то не плакав і не кричав, а кров ішла з руки, і мама завязала тобі біленькою окрайкою. А як Юрко влучив мені з рушнички горохом в ухо, то я плакала, плакала, а кров у мене не йшла, тільки боліло. Ще мама сердилась на Юрка, бо міг би мені влучити в око.

— Бо ти маленька ,люба, то й плачеш, як болить, а хто великий, той не плаче.

— Ба ні, тату. І великі плачуть. Тільки ти не плачеш і дядя Коля.

— Хто великий плаче?

— А розказував у кухні Нухим, той, що пиво возить, що як били і стріляли людей, мужиків на селі — тільки я забула, як те село називається — то там плач і крик був на все село. Він казав: і старі люди плакали. І ти туди їздив, тату, з салдатами.

— Спи, дитино, — казав батько, нахмурившись.

— Я ще не хочу спати, тату. А мама казала, що не треба бити коня, як ми їхали з мамою звощиком на гору, то він дуже бив коня батогом, і мама казала йому, що він не недобрий, бо бити коня не треба, бо він робить і заробляє хліб звощикові. А дядя Коля казав, що хліб роблять мужики в селі: вони сіють зернята, і виростають знов зернята — багато-багато, і їх мелють, та й борошно з того робиться, а Палажка з того борошна робить булочку, і мама сердиться на неї, щоб добре мила руки, як робить булочку. І я зробила собі булочку маленьку, для ляльки; лялька не хотіла їсти, то я взіла з Юрком.

Батько сидів, задумавшись, підперши голову рукою.

— Тату, ти добрий, чи недобрий?

— Спи, дитятко моє, — казав батько, гладячи рукою кучеряву головку Марусі.

— Бо я собі думала: ти мені

купив на свята біленького баранця з червоним прапорцем, то ти добрий. А як ти бив і стріляв з салдатами мужиків на селі ,і плакали, і кричали через те старі люди, то, значить, ти недобрий, як той звощик, що бив коня; бо мужики нам роблять хліб, і кінь звощикові робить хліб. І мама казала, що Юрко недобрий, як він устрілив мені в ухо, і я плакала.

— Спи, Марусю, не говори.

— Я засну ,тату, тільки ти посидь коло мене, не йди.

— Сьогодні дядя Коля сказав, що мого баранця заберуть у поліцію, бо він з червоним прапорцем. Я вже хотіла плакать, та дядя Коля сказав, що він жартує, і баранця не заберуть: тільки студентів забирають у поліцію, і стріляють на них на вулиці і бють, коли вони ходять з червоними прапорцями. Ти, тату, бив і студентів?

— Не бив, люба. Інші били.

Не бий, тату, їх, то будеш зовсім добрий і для них, і для мені, і для їх. А Юрко зловив хрущa, давно, давно, я ще була маленька і не вміла злазити по по східцях у садок; і зловив хрущa, і настромив його на шпильку, то дядя Коля дуже сердився на нього і не казав, що так не добре і не треба нікому лиха робити, навіть хрущеві. І мама так само казала А сьогодні Юрко хотів стріляти в баранця за те, що він з червоним прапорцем, та я не дала і сховала баранця у скриню. А увечорі й вийняла в його прапорець і сховала до мами в шафу, бо може вночі поліція справді прийде й забере баранця, як я буду спати. Дядя Коля казав, що поліція ходить уночі й забирає.

— Спи, котику мій, ніхто не забере твого баранця.

Маруся помовчала трохи, а потім знов почала.

— Няня казала, що баранчик білий і кучерявий, як я, а червоний прапорець, що в нього, — значить кров Христова. Бо Христа вбили за людей, — правда, тату?

— Правда, люба.

— І він плакав, як його били?

— Плакав, дитино, — зітхнув батько.

— І ті люди плакали, що ти їх бив. Нухим розказував. А Палажка казала, що у всякого тепер хрест тяжкий. А у мене хрестик є, то такий легенький, легенький... Тату, а ти сьогодні, як ішов до ґенерала, то почепив на мундір Хрест. І червоний, а мій жовтий, золотий. Чого твій червоний? Може й на ньому кров Христова?

Батько широким, несамовитими очима дивився на дитину, а тіло його мимохіть тремтіло, і холод проймав і волосся підіймалося на голові йому.

— Кров, дитино... на ньому... людська, — промовив він тихо, неначе не своїм голосом.

— Я його брала — він легенький.

— Тобі, Марусю, легенький, а мені... тяжкий... ох, тяжкий!

— Тату, чого ти плачеш? Що тебе болить?

— Серце, дитино моя...

.....

Юра Шкрумеляк.

ЛЄҐЕНДА ПРО ЖІНКУ

(З поеми "Тайна Індри")

Могутний Тваштрі сотворив людину, —
У мужа з криці вдунув духа свого,
Підняв на ноги, покропив живого,
Щоб він любив красу і ясну днину.

Усе навкола для свойого твору
Бог приготовив добре і готове, —
Усі творіння дав йому в покору,
Жив муж у раю, як живуть богове!

Та бачив Бог, що ще когось бракує
Мужеві, всіх творінь його короні,
Що муж самітний на природі лоні
Знайти вдовілля силкується всує.

— Мужеві я товаришку сотворю! —
Подумав Бог, — най твір мій звеселіє,
Най його друг розвеселить у горю
І най його теплом своїм огріє...

— Та з чого тут Мені жінку створити?
Усе приладдя творче розійшлося:
Створив Я сонце, звізди і блакити ,
На землю решту втратить довелося.

І задумався князь землі і неба —
І блисла думка в Його творчій волі:
— З усіх творінь Я створю — і зі себе
Мій твір останній — жінку, квітку долі!

І в сонця взяв Бог чар краси й погоди,
А лінію в змії, тонку та звинну,
В лілеї личко чисте і невинне, —
І ту глибінь, що мають морські води.

І стрункість взяв з цукрової тростини,
Веселість взяв у ясного проміння,
А сльози в хмар, в осики взяв тремтіння,
Змінливість взяв у вітру-хуртовини.

І взяв трусливість у зайця боязкого,
І взяв крикливість з голосу папуги,
І мякість взяв із дугової смуги,
А твердість взяв з алмаза дорогого.

Узяв Він бистрість рвучого потока, —
Повільність взяв в стоячої водиці, —
І сліпоту взяв з нічної птиці,
А проникливість в вірлиного ока

І взяв солодкість із бджільного меду,
Страшну жорстокість визичив у львиці,
І жар взяв з палаючої криці,
А холод в снігу, у зиму і в льоду.

А в сойки взяв Він балакливу вдачу,
В лисиці хитрість, а в сороки псоти, —
І ясний усміх взяв у зір з висоти, —
В горлиці Він узяв наклін до плачу.

Трудячість взяв у бджілки полевої,
Лінивство взяв в річного крокодиля,
В слабої мухи визичив безсилля —
А впертість дали вульканічні слої...

І так змішав Бог Тваштрі ті прикмети,
Як царський кухар білий риж мішає, —
І рік Він слово божого секрету —
І чоловіку жінку дав до раю!

Щасливий день був для чоловіка
І Бог був рад, — та як же здивувався, —
Як муж до нього в осьмий день озвався,
Сумний і кволий, наче той каліка:

Великий Боже! Добрий Твій дарунок, —
Краси його до віку я не збагну, —
Та він троїть мене мов зміїн трунок,
Від нього я всихаю весь і чахну!

— О, що за дивнее дав мені Ти чудо!
То без причини все воно ридає,
То скаче дивно, герці виправляє,
Уже мені й діватись нікуди!

— Як я працюю, то воно белькоче,
Як я здоров, воно тоді хворіє, —
Як я сумний, воно тоді радіє, —
Як хворий я, воно гуляти хоче!

— Звільни мене, великий мій владико,
Від того дива — чарівного дару, —
Я прийму радо кожну другу кару,
Бо ся мені здається завелика!

...Узяв Бог жінку і сховав у себе...
Та тільки знову вісім днів минуло, —
І знов людина із плачем прибула,
Неначе була в горю і потребі:

— О добрий Тваштрі! За мою дурноту
Прости мені, — що смів я согрішити!
Бо Твого дару я не вмів цінити:
Я розкіш взяв за непотрібну псоту!

Я вісім днів без неї вспів пробути,
Ті довгі дні страшні були для мене,
Все моє серце болем затроєне,
Ті муки можеш тільки Ти збагнути!

— Як вбогим я почувся і самітним
І як мені те любе хибувало, —
Що мило так зі мною все іграло
І веселило усміхом привітним!

— А як воно на мене все гляділо,
Своєю грою кожний кут сповняло,,

Мене, мов хвиля, ніжно пригортало,
Душа моя цвіла і моє тіло!

— Не прогнівися, мій предобрий Боже, —
Верни подругу знову слузі Твойому,
Най чар її укоїть біль і втому,
Бо Твій слуга без неї жить не може...

Був добрий Тваштрі і віддав подругу...
Та вспіло сонце втретє світ збудити,
Як знову муж до Бога йде прибитий,
Мов хтось узяв його в страшну наругу:

— О, Боже мій, Ти громом порази мя
Або скарай мене по своїй волі, —
Та дальше я не понесу ті болі,
Що з ними Ти дав сплести моє імя!

— Тепер у мене вже нема сумніву,
Що жінку Ти створив мені для муки, —
І що її давали Твої руки
Не з ласки, Боже, — а з Твойого гніву!...

— Я тільки три дні з нею міг прожити —
Тим дням ніяке пекло не зрівняє:
Дарую вічність і добробут раю,
Лиш зволь мене від неї Ти звільнити!

— Скарай мене як хочеш, сильний Боже, —
Життя моє із нею муки аду, —
Слуга Твій, Боже, наче лист упаде,
Бо жити з нею він ніяк не може!...

— Але й без неї ти не можеш жити!
— Закликав Тваштрі у великім гніві —
Як без десниць не можуть бути ліві —
Без вод хмарини, без богів блакити!

Так крикнув Великий і одівся в хмару.
А чоловік закрив своє обличчя —
І йшов за нею, хоч його не кличе,
Бо має міць над ним від Бога в дарі.

І заридав він: Ох, я нещасливий!
Життя моє просякло від отрути:
Я з жінкою ніяк не можу бути, —
Але й без жінки жити неможливо!

**
*

Прабатьку наш! Твій плач луна до нині —
І певно він лунати вічно буде, —
Хоробрий муж сповнив ним свої груди —
І через нього він — мала дитина!

І. Боднарчук.

ЗАВІЩАННЯ

То зїхались сини на фарму до хворої матері. Здалека, з ріжних сторін, зустрілись на воротях. Ох, які ж то ці ворітця маленькі тепер, стали здривілі, й будиночки звітрілі, й подвіря спорищем зацвіло. Давно вже тут не були. Забулись сусіди і тільки перехрестя стежечок, камяна гребля, зелений клен і мати на воротях мозаїчним образом остались у памяти, неслись з ними в світ, кликали до себе. В зрібній сорочці з вишиваними рукавами, з скорботою на устах, пізнавали її на образі Богоматері. Доростали в світі. Простір, що віддаляла їх від фарми — рідного гніздечка з часом маліла, образ матері в памяті більшав. Повернули.

В порозі зустріла їх старша сестра: "О, як жде мати побачити вас! Обклалась вашими світлинами, в сні кличе ваші імена..." За зеленими котарами високо піднята на подушках лежала мати. Очі в неї були заплющені. Ледво-чутно, напочіпках підступили сини, обстали кругом — на одвірках високо позначився їх ріст. Стояли в мовчанці. Прислухались до тихих віддихів матері. Старість на її обличчя поклала глибокі вирази любови й терпіння. Згадали: десь там на дні скрині ховає грудку рідної землі привезеної зза моря, квітом соняшників уквітчувала собі будні, маленькими вела під образи провести молитви, вела на стежку в школи, супроводжала в світ... За хатою камяна гребля. Дбайливо її руками повизбирувані камінці знесені в одну греблю. Греблю цю висушили вітри вогку від її поту. Тепер зза греблі сонце сходить за греблею сідає. Нагріта за день гребля поза північ тепло тримає. По вечері рядом сідали на греблю, співанок співали. Співали про Дунай, Калину й Дніпро. Слухали оповідань про край, чарівний край русалок. Одного разу по вечері підступили до батька: "Батьку, відпустіть нас у місто! На фармі тяжко працюємо, ходимо полатані. Наші ровесники в місті ходять чисто, носять гроші в кишенях..." "Підождіть, поспієте ще" — слова батька" — хай ноги ваші стерні наколять, долоні мозолями затверднуть, надихайтесь запахом ярих хлібів, щоб пізнали ви ціну життя..." Клонили голови вертаючись до праці, клонились землі навколішках, грудьми припадали обціловуючи її за силу. Тепер за вікнами шумить сад, шелестять соняшники й хата в світлі коливається.

Розплющила очі. Простягла руки. Підступили сини. Сплелись вишивані рукави з вояцькими. "Пізнали мене?... В тебе, Василечку, голос змінився, волос пояснів... Андрійко ростом нагадує покійного батька, Петрик... в усіх вас пізнаю покійного вашого батька... Внесіть мені діти калини й послухайте, що вам скажу." — Підвелась, попросила води. Промочила сухі уста. Продовжувала. — "Ви знаєте мене... я не тутешня. Не сподобив Господь донести свої кости у наш Край. Моя дорога тут кінчиться." В мовчанці схилили голови. "Ви здалека приїхали, може сподівались спадку, а я замість спадку та передам вам довг. Несплачений довг перед нашою батьківщиною. Ви знаєте її з моїх оповідань, з співанок. Там далеко за морем наш край Україна ,там ще десь і живуть наші рідні, вони згадують нас, ждуть нашої помочі. Ми зобовязані їм. Памятайте! В память цього я передам вам цю книжку."

У вишиваній оправі книжку — Кобзар Шевченків — переняла з рук матері старша сестра й переда-

ла молодшим братам. Пішла книжка по руках. Важили її в своїх руках — вона знайома їм. На листках вони пізнали відтиски своїх пальців. Колись маленькими обертали в своїх спітнілих руках книжку привезену зза моря з старого світу. Це найстарша книжка в їхньому домі. Вчились читати, щоб прочитати її. Шевченка бачили в рушниках, бачили його шовком гафтованого на образах, а в народі чули його слова. Мати продовжувала:

"Тримайте цю книжку поруч своїх енцикльопедій, передайте її своїм нащадкам, застережіть останнім своїм словом передати її з покоління в покоління. Це книжка, що пізнавши азбуку вже зможете читати, прочитавши рядок, не відложите, щоб цілої не прочитати, а прочитавши — станете освіченими. З цих рядків заговорить до вас Україна. Серед чужих , в далекому світі — віднайдете себе. Ця книжка зведе вас усіх, як рідна мати."

Говорила, обертаючи на грудях срібний хрестик. Нахилились зачіски, зашелестіли листочки, почувся шепіт. Цей шепіт нісся десь здалека, зза моря з Краю батьків, з землі, що дала Шевченка. В цьому шепоті чувся стогін матерів на панщині пшеницю жнучи, брязкіт зброї, шум тополі, пісні про кохання. В цьому шепоті матір заплющила очі. Її вже не було між ними, але як багато тут було від неї. Дивились на себе й пізнавали її в своїх очах. Вона жила в їхніх думках.

Червонілась до заходу на городі гребля камяна. На столі лежала книжка в вишиваній оправі.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Диямент дорогий на дорозі лежав, —
Тим великим шляхом люд усякий минав
І ніхто не пізнав диямента того.
Йшло багато людей і топтало його,
Але раз тим шляхом хтось чудовий ішов
І в пилу на шляху диямент він найшов.
Камінець дорогий він відразу пізнав
І додому приніс і гарненько як знав,
Обробив, обточив дивний той камінець
І уставив його у коштовний вінець.
Сталось диво тоді: камінець засіяв
І промінням ясним всіх людей здивував,
І палючим огнем кольористо блищить,
І проміння його усім очи сліпить.

**
*

Так в пилу на шляху наша мова була,
І мислива рука її з пилу взяла
Полюбила її, обробила її,
Положила на ню усі сили свої,
І в народній вінець, як в оправу ввела
І як зорю ясну вище хмар піднесла
І на злість ворогам засіяла вона
Як алмаз дорогий, як та зоря ясна.
І сіятиме вік, поки сонце стоїть
І лихим ворогам буде очи сліпить
Хай же ті вороги поніміють скоріш.
Наша мова сія що години ясніш!
Хай коштовним добром вона буде у нас,
Щоб і сам здивувався у могилі Тарас.
Щоб поглянувши сам на створіння своє
Він побожно сказав: "Відкіля нам сіє!"

Володимир Самійленко.

САМОСТІЙНИМИ СИЛАМИ

Між лікарями українського роду в Канаді здобувають собі з успіхами місце деякі лікарі з новоприбулих. Хочемо дещо сказати про нову силу серед лікарів українців в Канаді, а саме: лікарку др. Єлизавету Колеснеченко.

Молода, енергічна др. Колисниченко, за короткий час своєї практики в Канаді здобула вже собі популярність доброго лікаря і хірурґа. Вона відкрила свою канцелярію в МекІнтаєр Блдґ. у Вінніпеґу рік тому. Коли б ви не прийшли до канцелярії і прийомної др. Колесниченко в пообідній порі, там все застанете пацієнтів, по більшій части жінки і діти. Зранку, кожного дня ,др. Колесниченко у Сейнт Боніфас шпиталі працює в операційній салі при анастезії (заморюванні).

Подиву гідне те, що др. Колесниченко здобулась на відкриття своєї власної канцелярії самостійно власними силами. У 1948-ім році вона приїхала до Канади з Европи, як і інші лікарі, з так званої "скитальщини". В Канаді вона зараз одержала працю в Найнет шпиталі в Манітобі у санаторії для хорих на туберкульозу. Зразу через кілька місяців працювала в лябораторії, а опісля перевели її до медичного персоналу. Там працювала вона без перерви три роки. Там вона і працювала над собою: писала іспити з 1, 2 і 3 року року медичного факультету й училась анґлійської мови.

Хоч др. Колесниченко приїхала до Канади з укінченою освітою медика, то канадійське лікарське право вимагає від лікарів европейців писати іспити, поки вони дістануть право практикувати.

Др. Єл. Колесниченко.

У 1951 році др. Колесниченко приїхала до Вінніпеґу і стала до праці, як "інтерн" у Сейнт Боніфас шпиталю. У травні, 1952 року,

написала медичний державний екзамен, перейшла з успіхом і одержала право-дозвіл відкрити свою канцелярію.

"Початки все ж таки були трудні", — скромно признається др. Колесниченко. Відкрити в місті лікарську канцелярію з практикою досить важко з фінансової сторони. На це пішли всі заощадження. Однад др. Колесниченко вдоволена, бо здобула це все самостійною й витревалою працею сама. І хоч це досягнення, то др. Колесниченко має свої ширше закроєні пляни, до яких прямує такою ж витревалою працею: перш за все вона бажає побільшити свою канцелярію і прийомну, набути більше потрібних приладів. На другому пляні є дальші студії; шукати, так як тисячі сучасних лікарів шукають за поліпшенням медичної штуки, здобути більше знання, йти безупинно разом зо світом, з новими винаходами у сучасній медицині. Для того вона думає виїхати до Злучених Держав Америки і взяти там курс по хірургічній генікології (жіночі недуги) та з практикою повернутись назад до Вінніпеґу. А в часі вакацій вона має плян виїжджати на літні медичні курси в Шікаґо.

У розмові з др. Колесниченко ви вчуєте лише непереможне бажання знання лікаря, щоб віддати його опісля на послуги людству. Ані крихітки бажання "доробитися" так як це буває у деяких найвищим ідеалом життя.

На питання: чи лишається вам хоч трохи часу для громадської праці, або розривки", др. Колесниченко ласкаво усміхаючись заперечує. Рано о годині 7.30 вона вже у шпиталі при праці до 1-ої години. Від 2 до 6 в канцелярії приймає пацієнтів. Часом вечером їде до шпиталю. Належить до двох медичних орґанізації в місті, де кожна з них відбуває свої збори по два рази на місяць. Учащає далі до вечірної школи на лекції анґлійської мови. Крім того має дім. Чоловік др. Колесниченко п. Чернецький (др. задержала своє дівоче призвіще для своєї професії) на студіях. Він учащає на університет тут у Вінніпеґу й вже є на 2 році пре-медики. Пан Чернецький також новоприбулий. Літом працює і заробляє на оплату науки на шкільні місяці.

А ось ще одна цінна характеристика др. Колесниченко: до своїх пацієнтів вона ставиться з особливою увагою і дбайливістю та ласкавістю. Вона уміє крім фізичної недуги збагнути душу людини, розуміє своїх пацієнтів і з психольоґічного боку, де не жаліє часу пояснити недугу. Тим способом, вона як лікар, викликає у хорого надійний і бадьорий настрій, який вже наполовину лікує хорого до успішного виздоровлення.

Українське громадянство в Канаді може лише радіти цією новою силою серед наших лікарів, особливо українські жінки, бо др. Колесниченко буде все для їх послуг, де однаково знайдуть пораду і пояснення, як в анґлійській так і в українській мові.

Бажаємо др. Колесниченко найкращих досягнень на цій почесній службі людству, для якої вона посвятила себе.

Понище містимо статтю, працю др. Колесниченко з поля медичної науки, яку вона спеціяльно написала до Календаря.

Ред.

МОДЕРНА ХІРУРҐІЯ ТА АНАСТЕЗІЯ

Для того щоб мати уяву, як ми дійшли до модерної хірургії та анастезії, треба повернутись до історії медицини в далеке минуле і зрозуміти перш за все розвиток найголовніших наук як: Анатомія, Фізіологія, Паталогія, Фармакологія, Бактеріологія, Хемія, Хірургія та інші відділи медицини.

Тисячу років назад операції робились лише в критичних випадках і 90% хворих вмирало від інфекцій ран. Бо тоді не було відомо про методи стерилізації.

Інструменти, руки, рани, перевязочні матеріяли (бандажі) ми-

ли лише по операціях, нитки для зашивання ран уживали із старих, брудних ганчірок, хорих били по голові, або давали пити алькогольні розчини, щоб не відчували болю — звичайно в таких умовах практикувати медицину було майже неможливо.

В епоху розцвіту медицини, коли було знайдено, що миття рук, інструментів та матеріялів зменшує інфекцію в ранах, було введено стерилізацію або дезинфекцію (тобто метод убивання бактерій хемічними розчинами, парою, гарячим повітрям). Лікарі та сестри почали одягати чисті убрання та мити руки гарячою водою і алькоголем перед операціями та уживати стеріяльні інструменти.

В цей самий час було знайдено, що хвороби визиваются ріжними мікроорганізмами або бактеріями, і що нічого не буває з вітру або переляку.

Отже нові відкриття дали змогу робити більше складні операції та запобігати інфенкції.

На початку цього століття було знайдено хльороформ, який вживали для наркози, але в великій кількости він є токсильний тому, що визиває дегенерацію в печінці і серці, якщо вдихати довгий час.

З часом було знайдено етер, який є ідеальною сполукою, яка вживається ще тепер для наркози для малих дітей та старших людей з хворобами серця.

За останні 20—30 років анастезія розвинулась як новий відділ медицини. Було проведено багато експериментів на собаках, котах, мавпах та під час війни на людях з новими ліками, які вживаються для наркози тепер. Збудовано спеціяльні машини та приладдя, інструменти, і знайдено техніку введення наркози для ріжних родів операцій.

Анастезист мусить бути приготовлений для кожної несподіванки, бо кожний хорий відріжняється від другого. Часто буває так: те, що добре для одного, може бути фатальним для другої людини.

Особливо треба бути обережним з немовлятами, старшими, а також у випадках, коли хворий є непритомний або потрясений від хвороби чи кровотоку. Треба особисто підійти до хворого, вибрати найбезпечніший метод та лік для наркози.

Кожний хворий дістає примедикацію ніг перед операцією — для того, щоб урівноважити нервовий стан, зменшити турботи.

Також годину перед операцією хворі дістають лік, який називається "атропін" — який зменшує секрецію слини та соків у шлунку під час операції, бо слина може текти до легень і визвати удушення.

Операції можна робити під льокальною анастезією — в цім випадку хворі є при памяті, але болю не відчувають.

Для операцій на ногах, відходовій кишці, міхурі, деяких операціях в животі вживають "спинальну анастезію" ("spinal"), тобто вводять розчин "новокаїна" (Novocaine, Nupercaine, Pontocaine) в спино-мозговий канал, який визиває занечулення нервів, які інервують ці ділянки тіла.

Пухлини, жиляки або рани можна зашивати і вирізувати під місцевою анастезією ("local"). Шкіра та нерви заморожуються розчином "Novocaine". Також знаючи положення головних нервів, можна занечулити їх і робити операції в тих частинах тіла, де цей нерв інервує — цей метод називається "Nerve Blocks".

General anasthetic" — генеральна анастезія, має спеціяльні методи на ліки, які вживають, щоб визвати сон або наркозу.

"Penthotal sodium" — "Пентотал содіюм" — є розчин, який вводиться до жили, сон визиває від 5 до 15 секунд по введенню — вживається для коротких операцій. Для операцій, які займають більше як 20 хвилин, додається сполука ріжних газів з киснем.

Гази, які вживають для наркози, називаються: Nitrousoxide, Cyclo-

propane, Ethylene, Ether та інші.

Всі ці ґази вводяться в орґанізм при допомозі анастетних машин, які мають паску або спеціяльні рурки, які вводяться до трахеї, та фільтер, де повітря очищується.

Під час операції міряється тиск крови, пульс та ритм дихання і все це нотується кожних 5 хвилин. В хворих на серцеві недуги береться спеціяльно електрикордіограму, де позазуються всі зміни в серці.

Розчин цукру, соли, білків та кров дається до жили при великих операціях.

Наркоз можна контролювати так глибоко і довго, як потрібно.

Хворий просипається зразу по операції і посилається назад до кімнати лише тоді, коли прийде до нормального стану.

По операції анастезист контролює проґрес, а також при комплікаціях усуває їх.

Модерні ліки та методи не залишають ніяких токсильних результатів в орґанізмі і це дає змогу давати анастетик новородженим а також старим і операторам оперувати навіть на серці, легенях, артеріях, мозку та інших орґанах.

Анастезист працює в звязку з хірурґом, так як відповідальність за життя пацієнта є в його руках.

Др. Є. Колесниченко.

Савеля Стечишин.

ДУХОВЕ ЗДОРОВЛЯ

Духові недуги належать до найменше зрозумілих. Коли зуб заболить, то ясно, що це зуб, але коли людина стає ненормальною в поведінці, то це не так легко зрозуміти і не так легко порятувати. А сьогодні число психічно хворих зростає з кожним днем. Тому духове здоровя стало справою великої ваги в Канаді.

Канадійська Асоціяліція Здоровя подає, що в Канаді за останніх 17 років число психічно хворих зросло на 67 відсотків. Майже половина канадійських шпиталів заповнена людьми хворими на ріжні психічні недомагання. Сьогодні у шпиталях для умово хворих є щось 54,000 пацієнтів. І це число могло б збільшитися до 75,000, якщо б було більше шпиталів.

Найновіший рапорт Бюра Статистики подає цікаві інформації про зріст психічних недуг за провінціями, реліґіями і національним походженням. Найбільше число психічно хворих припадає на степові провінції. За реліґіями числа йдуть в такім порядку від найбільшого згори в діл, рахуючи число хворих на кожних 100,000: українці католики, презбитеріяни, анґлікани, римо-католики, злучена церква, меноніти. За національним походженням ведуть перед народи російського походження) і пропорціонально перевищують усі інші національности. Другими в ряді йдуть поляки, а за ними скандинавці. У тім же рапорті подано, що самітні чоловіки в роках 45—54 становлять найбільший відсоток пацієнтів у шпиталях для психічно хворих. Жонатих чоловіків є багато менше. Назагал жінок є багато менше в шпиталях, ніж чоловіків.

Ось ці числа Бюра Статистики багато говорять і показують загальне загрозливе явище.

Зріст психічних недуг у Канаді заставив Канадійську Асоціяцію Духового Здоровя розгорнути широко інформативну працю через пресу, фільми, радіо передачі і місцеві Товариства Духового Здоровя. Через радіо сітку СВС йшла довший час програма під назвою "Ін Сирч ов Аврселфс" (Віднайдення себе). Уся ця інформативна праця має на меті поінформувати канадійський загал про духове здоровя, що воно є, як воно заломлюється і як його зберігати. При помочі тих інформацій вдалося розвіяти заскорузлі погляди про психічні недуги і подати напрямні духові гіґієни.

До недавна поява психічної недуги в родині викликала великий стид. Це було щось таке страшне, що вимагало негайного затишення, щоб, борони Боже, хто не довідався. То ж була нестерта пляма на цілу родину. Навіть близькі приятелі родини дискретно обминали цілу справу і боялися словом згадати ,щоб не обидити. Таке відношення виникло з того, що психічні недуги вважалися спадковими. Сьогодні цей погляд розвіяно. Сьогодні медичний світ висвітлює психічні недуги в цілком іншім світлі і поволі розвіває заскорузлі забобони і пересуди. Вже знаємо, що психічна недуга є поважна недуга, вимагає довгого лікування і хтонебудь може захворіти. Знаємо, що психічна недуга не є усподкована і ніхто не потребує стидатися, якщо така недуга трапиться в родині. У деяких випадках може бути успадкова схильність, але з добрим доглядом фізичного й духового здоровя недуга не розвинеться.

Коли б нормальні люди дали себе під лікарські оглядини, то показалося б, що на кожних десять одна людина має якісь поважні емоціональні напруження і

конфлікти, як страх, тривога, журa, що можуть допровадити до нервового розстроєння і психічного заломання .

Що ж то є духове здоровя? Духове здоровя це відчуття щастя і вдоволення: це впорядковане та гармонійне приспосіблення себе до обставин і до оточення, серед якого людина живе. Духово здорова людина розуміє себе, знає свої добрі і злі сторони, приймає себе такою, якою є, не кисне над собою, не оплакує своєї долі, не обвинувачує нікого за свої недостачі, а гармонійно і зрівноважено поєднує себе з своїми обставинами і людьми. Іншими словами духове здоровя це осягнення рівноваги і духової зрілости. Але духове здоровя не є щось таке, що можна вивчити на память. Воно само росте з роками. Кожна людина має вроджені властивості і досвідом з малих літ їх формує, закріплює, поєднує з життям і так творить цілість своєї особистості. А саме впорядкована особистість дає духове здоровя.

Психічні недуги повстають з ріжних причин. Може бути якась орґанічна недуга, виснаження з напружуючої праці, алькоголізм і подібне. Але найбільшу ролю грає нервове напруження, викликане поважною родинною траґедією, смертю когось в родині, втратою маєтку, знеславленням, розбиттям родини, журою і турботами, що в уяві цілком переходять міру. Дуже часто ненормальна поведінка або й психічні недомагання мають свій корінь в дитинстві. Психічні недуги наростають поволі і дозрівають з роками. Коли діти є позбавлені батьківської і матірної любови, коли вони знають, що вони небажані батьками, коли вони вічно критиковані невинно, коли вони виростають під тяжкою і нерозважною строгістю, такі діти можуть колись заломитися духово. Усе це може виглядати малою дрібницею, але закорінений страх перед батьками, упоєна непевність себе через критику і відання, несимпатичність оточення втискаються глибоко в душу, накопичують приховану лють до всіх і створюють пригожий ґрунт на психічні недуги. А якщо недуга не розвинеться, то такі діти дорослими не можуть підходити до життєвих ситуацій по дорослому стають відлюдками або ворохобниками.

Духове здоровя починається в родині від тої хвилі, коли дитина приходить на світ. Навіть немовлятко в колисці вміє відчути своє оточення. Тому в шпиталях дають дитину матері під опіку від першого дня по породах. Тому то радять брати дитину на руки, пестити і плекати грудьми, щоб дитина відчула близькість матері й упевнення себе. Усе це виглядає мале і дрібне, але воно має велике значення для дитини і творить ґрунт на пізніший розвій духового здоровя.

Духове здоровя приходить дітям легко і нормально, коли між ними і батьками, а пізніше учителями, є приязні і сердечні взаємини. Щаслива, відпружена дитина є духово здорова. Домашне життя грає найбільшу ролю. Розбите родинне життя або хаотичне, напружене і безладне витворює напругу в дітей, що може пізніше мати поважні наслідки. Родинне життя повинно бути так проваджене, щоб діти відчули прихильність до себе і були цілком упевнені у своїй вартості. У вихованні потрібно керуватися поміркованою строгістю, де строгість має місце, щоб діти не виростали на очайдухів. Дітям треба призначувати певні обовязки. Ось таке виховання поможе дітям вирости на духово зрілих людей.

Для збереження духового здоровя найкраще відпружитися від щоденних турбот відпочинком, розвагою або відмінним зайняттям, як, наприклад, громадська праця. А якщо назбирається забагато турбот, що придавлюють духовий спокій, то найкраще виговоритися перед довіреною осо-

бою і виладувати з себе напругу. Виговорення має дуже успокоюючий вплив. Життєві проблеми вирішувати спокійно, зрівноважено, не перебільшувати їх значення, а раз вони вирішені, забути про них. Усе треба памятати, що вовк не такий страшний, як його малюють.

Улас Самчук.

МИСТЕЦТВО ЯК ВІЧНІСТЬ

Здається, в українській Америці не має більш абстрактного і недоторкального поняття, як поняття, що звязане зі всім, що є мистецтвом. Маю на увазі мистецтво всіх родів — слова, барви, тону і побуту. Буваємо часто на зборах, засіданнях, вічах, імпрезах; говоримо, чуємо і бачимо, але уважно око спостерігача не вловить там чогось, щоб нас, як людей, повзносило від речей до над речей. Майже ніде і ніколи не говоримо про мистецтво, навіть, коли маємо до діла зі співом, чи музикою, не говорю вже про слово. І ще проситься на язик — це помічається не лише в середовищах найнизчого інтелектуального рівня, а навіть — хай вибачать великості — в середовищах, від яких хотілося б сподіватися відмінних задивлень на ці справи.

Чому так є? Загальний духовий клімат? Технізація? Матеріялізація? Можливо. Це правда, що американець взагалі досить пісна істота, беручи його, як явище духове. Він прийшов на цей континент не малювати Мадон, а робити торгівлю "бізнес". Люди першої Америки це були люди великої нації з великим минулим. Расово вони були всебічно обдаровані. Відчалюючи від берега своєї Британії, він вступив на беріг Америки весь налитий прагненням підкорити і засвоїти собі цей новий простір. Це було не легке завдання і він не робив собі з цього ніяких ілюзій. Він тісно замикав в собі "сентименти", брав, голосував, здобував. Коли було треба не гребував силою. І нарешті він переміг, переміг по всій лінії, і не лише переміг, але закував, завалив цивілізацією весь той простір в ще нечуваний в історії світу спосіб. Але за той час він і не зчувся, що він щось стратив. Він стратив змисл до чогось такого, що життя не лише матеріялізує, але його дає. І тепер люди всього світу кажуть: Америка скучна земля. Там жити скучно. Що з тих хмародерів, з тих авт, з тих палаців. Там панує скука.

Американець дуже швидко в цьому зорієнтувався. Живий змисл розуміння явищ властивий його расі підсказав йому дуже швидко, що його скука походить зі зпісніння його духа. Недавно в американському журналі для німців в Европі "Американіше Рундшау" була поміщена більша стаття відомого французького письменника Анре Моруа ,де він порушив якраз цю тему. Вражливий на подібні явища француз, проживши в Америці девять років і маючи стичність з найвиразнішими представниками американського інтелектуального світу, він перевів аналізу духового розвитку цього народу і прийшов до висновку, що Америка дійсно аж надто зматеріялізувалась. Вона "забула" за гарне, а обмежилась до вигідного. Її гарне прибрало своєрідні вальори. Себто, воно втратило в очах американця матеріяльну цінність. Він позбавився патосу гарного. І далі Моруа зазначує: як довго Америка була сама в собі, так довго вона могла бути вдоволеною з

такого стану речей своєї духової культури. Але з часом, коли вона прорвала свою замкненість і пішла у світ, вона зрозуміла, що світ можна підбити технікою, але технікою не можна зискати його серця. Навпаки. Саме — коли світ чогось американського боїться, це її технізації. Це її страшної, переборщеної матеріялізації, її спісніння. І тому під сучасний мент Америка починає плекати в себе мистецтво. Література, малярство, музика, скульптура, театр — ось місця, де плекається чар людської душі, її невпинна свіжість, її творчі порухи. Мистецтво, висловлюючись зрозумілою мовою, є ті вітаміни, що втримують здоровля і свіжість душі. Казали, що це дає спорт через здорове тіло. Так. Але "спорт" нашого часу не розвивання тіла, а його вбивання. До всього вбивання разом з душею, бо коли, свого часу англієць грав свій ґолф, він грав його сам своїм тілом і своїм духом. Тепер він лише сидить на грищі і кричить дивлячись, як там десь бігає одинадцять хлопців, або змагається двох борців. Коли він позаймається таким "спортом" своє життя, розуміється він, крім ревматизму і абсолютної душевної порожнечі, не здобуде собі нічого. більше. Отже нація з таким "духовим" вихованням поволі, але певно обертається у націю пухлого і блідого тіла і зовсім вимерлої душі. Америка це знає. Америка пробує рятуватись. Америка дивиться довкруги себе і нарешті вертається до Шекспіра, до Ґете, до Ваґнера, до фільософії... І Моруа навіть переконаний, що вона матиме і тут успіх.

Це Америка взагалі. Нас же цікавить більше українська Америка. Мої шановні друзі американці, що перебувають довше на цьому континенті, іноді не мають досить сили, щоб приховати свого поблажливого відношення до таких явищ, як мистецтво. Звичайний механізм, що біжить вулицею швидкістю кількох десятків миль на годину і що виробляється серійно, як бляшаний ґузик, може викликати в очах людини іскру захоплення в той саме час, як твір мистецтва, який би він не був, ніяк не спроможний викликати якібудь порухи в душі тієїж людини. Суть справи ясна. В тій душі погас один елемент, можливо найсутєвіший, той, що утримує душі людей в стані вічної свіжості і активного поготівля. Мистецький первень душі людині ніяк не сентимент і забобон, це всього-на-всього частина її життєдайности і життєносности, це дійсно вітамін, що впливає на творчу функцію людського інтелєкту. Як це не дивно, а Шекспір помагав Едісонові робити його винаходи, до чого признається винахідник. Мистецький первень порушує фантазію, інспірує нові порухи думки, освіжає і облагороднює саме поводження особи. Ті люди, хто б вони не були, і який би фах в життю не заступали, вони завжди мають перевагу над тими своїми колеґами, що позбавлені того якраз складника своєї душі. Чому, наприклад, Фридрик великий, грав на флейті. Чому Наполеон любив поезію. Чому Чорчил малює картини. Чому Рокінфелер збірає картини. Все те в очах звичайного обивателя може показатися звичайною химерою тих людей. В дійсності це вияв присутності в їх душі якраз того самого складника, яким є мистецтво і, не будучи справжніми творцями мистецтва, вони все таки не могли втримати, щоб не виявити себе у всій своїй многогранності, так, як того вимагає від них всемогуча природа.

І кожна людина, наколи вона є хоч трохи живою в мисленню, вона має в сокровених тайниках свого святого-святих ту саму життєосвіжаючу нотку. І ще одно дуже важливе ствердження: ті властивості людина мудра завжди в собі підтримує, плекає, не дозволяє їм загаснути, намагається передати з роду в рід, по своєму їх ґенералізує. Є люди, що як не

свідомістю, то інстинктом чують в собі ці первні і вони ними виповнені. Вони свіжі, вони цікаві, вони по своєму яскраві, вони мають барву і запах чогось, що цвіте. Натомість люди, що позбавлені цих властивостей пісні, сірі, байдужі, не творчі. Вони інколи і мають деякі успіхи, але ніколи надто великі. Їх побут сірий, їх думки ялові. Такі не відкриють ніякої Америки і не прославлять своїм іменем памяті людського роду.

Америка, будучи завалена банками і технікою, почала дуже швидко гаснути, як життєносно і життєдайна творча сила. Недавно американською пресою пробігла коротка, але трівожна нотатка, що дві третини нових патентів на винаходи останніх десятиліть походять з Европи. Америка мусить купувати таланти. А що буде, коли їх ринок вичерпається і там? Чому це так — питає себе американець і сам собі відповідає: тому так, бо Америка штучно гасила в собі перводжерела цих явищ. Інтелєкт, що подібні явища зумовлює, що може вдовольнитися скороченою книжкою, або спортовим грищем. Це все одно, що коли б ми наше тіло кормили самими м я с н и м и консервами. Від консервів вилітають зуби, але забуваємо, що інтелєкт має також свої зуби і вони можуть бути також страчені.

Українська ж Америка під цим оглядом бідна подвійно. Англієць, француз, німець, чи італієць, що своєю національною субстанцією складає ядро американської нації, в поколіннях минулого виріс в атмосфері великої духової культури. Він тут живе відсотками минулого. Ми ж вийшли з небуття, з первісности. І коли ми попали сюди, ми розуміється, сприйняли те, що одразу кидалось у вічі: те якраз найгірше — пустоту. Ми стали беббітами, яких так гарно висловив свого часу Сінклер Люїс у своїй книзі тієї ж назви. Людьми, яких ніяка духова культура не цікавить. Людьми, що читати "не мають часу". Людьми, що "і так все знають". Людьми, що недозволять "себе повчати". Цей беббітизм дозволив нам трошки збагатитись, матеріяльно, але ніяк не розвинутись в повновартісних людей. Іноді робиться враження, що явища духової культури ми лише з великим трудом терпимо, але ніяк їх не уважаємо за конечні.

А між тим це єдиний лік на зріст нашого творчого єства. Мистецтво єдиний засіб розвивати наш інтелєкт. Єдиний і незамінимий. Наука нам тут також не поможе, бо сама наука є лиш наслідок розвиненого інтелєкту. Мистецький первень — є первнем вічного в душі людини. Як довго він живий — жива людина. Вмирає він — вмирає з ним людина.

ЧИ Є ЖИТТЯ НА МАРСІ?

Віками люди вдивлялися в небесний простір, розгадували, роздумували і спекулювали про можливість життя на інших планетах. Але року 1877 італієць, Джіовані Шапарелі, оглядав планету марс телєскопом в обсерваторії міста Мілану і побачив дещо, що перемінило тогочасні здогади і спекуляції на наукові проблєми. Вже й перед тим Шапарелі приглядався марсові і бачив те, що й інші бачили — червоняво-бурої закраски площини, які скидались на суходоли, синяво-зелені плями, що вважалися морями і блискучо-білі полярні верхи, що перемінювалися, меншали і зникали в марсових сезонах. Аж у році 1877 Шапарелі побачив марс в яснішім виді, бо саме тоді ця планета була ще найближче зближена до землі, як коли інше перед тим, а то у віддалі 35 мільйонів миль.

Шапарелі доглянув чітко зарисовані тьмано-бліді смуги, що сполучували суходоли з морями. Назвав він ті смуги протоками, а в дослівнім перекладі каналами. Та дивне явище тих каналів було їх загадкове побільшування в сезоні, коли полярні льодові верхи меншали. У протягу кількох днів смуги перемінювалися у дві рівнобіжні лінії і прямували первісним курсом.

Смуги помилково передано словом канали, що значить побудований водний шлях, і саме це оживило спекуляцію про можливість життя на марсі. Шапарелі сам сказав — канали накреслені з такою абсолютною ґеометричною прецизністю, наче під міру інженерського інструменту, що це мусить бути твір високо інтеліґентних істот. Я не хочу поборювати цього здогаду, але і не можна виключати й такої можливості.

У ЗДА видатний і багатий молодий американець, Персівал Ловел, читав Шапарелові відкриття про марс. Будучи нащадком видатної родини науковців, поетів і державних діячів, Ловел закінчив університет 1876 року у Гарварді і підготовлявся до дипльоматичної карієри. Саме тоді він довідався про відкриття каналів на марсі і рішився віддати все своє майно, час і здібність на студії планет, а зокрема на студію загадочного марса.

Розглянувши ріжні відповідні місця в світі на будову обсерваторії, він вибрав місцевість Флеґстеф в Аризоні, де сухе повітря дає найкращі умовини для планетарних студій. До праці покликав найздібніших науковців і 1894 р., коли марс стояв найближче до земної кулі, розпочато обширні дослідження. До часу своєї смерти в 1916 р., Ловер зробив найбільше досліджень марса, ніж який інший тогочасний астроном.

Тоді коли Шапарелі тільки припускав, що є щось в роді каналів на марсі, то Ловел був про це абсолютно певний. Року 1909 його рисунки марса показали складну ґеометричну сітку каналів, поодиноких і подвійних в числі до 700. Він теж не вагався дати своє пояснення і був запевнений в своїм погляді, що марс заселений дуже інтеліґентним, високо розвиненими істотами. На цю тему він написав три книжки — Марс і його канали, Марс, місцевість життя, і Еволюція Світів. Його аргументація проста, зрозуміла і цікава.

Марс, на думку Ловела, це умираюча планета. Давніше це було місце буйної і високо розвиненої цивілізації, а тепер планета висихає, і втрачає воду ,таку конечну для життя. Червоняво-бурі площини на марсі це сухі обпалені пустині. Тільки в полярних верхах збереглася вода. У розпачі зберегти своє життя істоти марса побудували величезну сітку водопровідних каналів, якими запроваджують воду до заселених

місцевостей. Щоб скерувати таку масу води на далеку віддаль, потрібно мати величезні помпи, 4,000 разів більшої сили, ніж має водоспад Ніяґара.

Ловел має своє пояснення сезонової зміни кольору каналів і темних площин. На його думку канали занадто вузькі, щоб далися бачити телєскопом. Ті чіткі смуги, які видно через телєскоп, це не самі канали, а ростинність по обох боках каналів. З приходом літа вода припливає каналами з полярних снігів і льодів до екватора, тоді ростинність розвивається, покриває береги каналів і дається бачити чіткіше телєскопом.

Ловелова теорія про марс започаткувала полеміку між астрономами, що шаліє до сьогодні. Якщо Ловелів погляд правдивий, то посуха на марсі дійде до того, що там взагалі життя не буде можливе. Коли вже згасне остання іскра, то марс стане мертвою планетою. Узявши під увагу той факт, що марсіяни дуже високо розвинені істоти, то напевно вони шукатимуть собі іншої планети на переселення. А земна куля положена найближче до марса, отже найдогідніша для переселення. Таким шляхом йшла диспута.

Насправді, що знає модерна астрономія про марс? Сьогодні знаємо багато більше про марс, ніж знали за часів Ловела. Модерний телєскоп такий удосконалений, що може проникати через імлисті шари атмосфери, через короткі хвилі, інфрачервоні й ультрафіолетні проміння. І саме при помочі новіших апаратів досліджено, що атмосфера марса має три шари. Найвищий шар біляво-синьої хмари, віддаленої від марса 6 до 19 миль, складається, як догадуються, з дрібненьких льодових кришталиків. Спідний шар жовтої хмари, дві-три милі над марсом, це вітром звіяний порох з мілким піском. Поміж тими двома хмарами є рідкий постійний шар фіолетного забарвлення, що складається з дуже дрібненьких льодових кристаликів або крапельок води.

Ці хмари доказують існування марсової атмосфери і склад її дається розслідити. Коли пропустити світляний промінь через мішанину ґазів, то деякі з їх складових красок абсорбуються. Саме це є дуже помічне в обсліджуванні атмосфери. Аналізуючи відбите світло з марса спектоґрафом, знаходимо, що там атмосфера має дуже мало або й зовсім не має кисня. На марсі є найбільше вуглекислого ґазу і водної пари. Крім того є там теж трохи азоту. Атмосфера марса є назагал дуже рідка, приблизно одна десята часть густоти горішної рідкої частини повітря нашої землі, віддаленої від землі 11 миль.

Ловел вважав, що червонявобурі площини на марсі це сухі пустині і що дві третіх марса ними покриті. Сучасна наука потверджує це припущення. Французький астроном дослідив найчутливішим поларіметром з сильним телєскопом, що марсові пустині покриті вульканічним попелом, того самого роду, що знаходиться на поверхні місяця. Найновіше відкриття астронома з обсерваторії в Каліфорнії, подає відомості, що сілікон (підставовий складник піску) знаходиться у великій скількості на пустині марсу.

Зовнішна атмосфера є вирішальним чинником можливості життя на марсі. Користуючися спеціяльним делікатним інструментом, що реєструє навіть таку подрібну міру як 1/100,000 ступеня, науковці знайшли, що клімат на марсі дуже жорстокий на наші умовини, але не є неможливий до життя.

Подібно, як і на землі, температура на марсі залежна від сезону і ґеоґрафічної ширини. Але тому, що марс положений дальше від сонця, то пересічна температура є 60 ступенів Фаренгайта зимніша від нашої. Рідке повітря марсу витворює змінливість тем-

ператури з дня до ночи і з сезону до сезону.

В полудень літнього дня марсова температура на екваторі може досягти до 90 ступенів Фаренгайта, але в ночі в тім самім місці впаде до 40 ступенів Фаренгайта нижче зера або й нижче. Отже людина може жити в кліматі марса, якщо матиме потрібну охорону проти зимна.

Ловел і його сучасники, астрономи, вірили, що марсові полярні верхи є покриті снігом і льодом, які літом топляться. Сучасні астрономи потверджують цей погляд на підставі досліджень найакуратнішими апаратами.

Якщо б на марсі були великі моря, то астрономи могли б бачити їх відблиск від сонця і теж була б хмара пари в атмосфері. Цього нема. Того переконання був теж і Ловел. Він зовсім не помилився, коли сказав, що марс це суха планета. Заходить питання, що стається з водою, що стоплюється в полярних верхах? Шар снігу і льоду, хоч обємом великий, то глибиною малий, щось тільки 10 цалів, тому й там нема багато води. Куди ж дівається стоплена вода? Одні думають, що вода швидко висихає і йде в повітря, інші думають, що губчастий ґрунт забирає воду.

У той час, коли полярний сніг топиться, темні частини марса міняють свою краску і ця зміна йде поступово аж до екватора 28 миль на день. Ловел уважав, що ця зміна спричинена живою рістнею, підсиченою водою. Його теорія ще далі тримається і знаходить нові докази, що так воно є. Природонзавці думають, що забарвлення це дійсно рістня моху і лишайника, бо це єдині ростини, знані ботаніці, що можуть вижити в зимнім рідкім кліматі марса.

Більшість знавців вірить, що темні полоси марса це ростинність. Декілька є того погляду, що це нічого іншого, тільки солі в скалах, що міняють забарвлення через втягання вогкості. Свій погляд пояснюють тим, що зелена ростинність на землі видається блискучою в інфрачервонім спектрі, тоді, коли ростинність марса виглядає тьмяна. Однак і тут треба припустити можливість, що ростинність марса може мати не зелене забарвлення, але фіолетне, бо такий клорофил знаний і виглядає тьмяно через спектр.

Загально всі астрономи погоджуються з думкою, що на марсі є якогось роду життя, але тваринне життя, як ми його знаємо, там не існує, а якщо є, то дуже примітивне. Для тваринного життя потрібний кисень, якого марс не має. Деякі ростини мають спромогу витворювати кисень фотосинтезою і можуть вижити в атмосфері азоту і вуглицю двооксиду, але щодо тварин, то тільки найнижчої породи хробачки можуть обійтися без кисня.

Коли науковці досліджують життя на марсі, то, зрозуміло, узаднюють свої погляди на умовинах життя нашої землі. Вони вірять, що марс колись мав таку саму атмосферу, як і ми маємо, значить мав кисень. На протязі багатьох мільйонів років кисень затрачувався через сполуку з залізом марсової землі і витворював ржу, що саме дає планеті марса замітно червоняво-буру закраску. Жителі марса, будучи високо розвинені істоти, відкрили тайну штучної фотосинтези (витворювання кисня) про що й наші науковці мріють, змагають, але ще не вдалося їм розлущити цього твердого горіха. Значить, марсіяни, якщо такі істоти є, виробляють кисень штучно з двооксиду вугілля, якого є багато в атмосфері, або може вони його витворюють хемічним способом зі ржі їхньої землі. Клімат на марсі колись був багато тепліший ніж тепер і високо розвинені люди мали мільйони років часу побороти несприятливі умови клімату й атмосфери.

Змагаючи вирішити по науко-

вому, чи є на марсі високо інтелігентні істоти, остається ще одна нерозвязана загадка, а це складна сітка каналів, збудованих дуже прецизно за певним інженерським пляном. Саме ці канали остаються провідною ниткою до дальших досліджень. Як вони повстали? Якщо тьмяні смуги на марсі це дійсно канали, то Ловел не помилявся. На жаль, астрономам досі не вдалося щось певнішого розвідати про канали, помимо удосконалених телєскопів та інших апаратів, уживаних для досліджування планет.

Марс, як і всі інші планети з їхніми сателітами, є захолодний відбивати власне світло і його можна оглядати тільки при слабім відблиску соняшного світла. З тої причини заходить трудність зняти з марса виразну світлину. Однак є надія, що й оце буде незадовго поборене. Астрономи сподіваються, що найновіший телєскоп на горі Паломар у Каліфорнії буде незадовго настільки удосконалений, що в році 1956, коли марс знову приблизиться до землі, можна буде його фільмувати новішими апаратами. Є сподівання, що деякі з тих світлин напевно вийдуть ясно і розгадають загадку каналів раз на все.

Що вийде з досліджень з обсерваторії в Паломар, ніхто покищо не може вгадати. Однак науковці вірять, що канали на марсі це останки великої цивілізації, яка давно загинула. Тому, що планета марс менша від землі і віддалена дальше від сонця, ця планета вже закінчила свій цикль життя і тепер кружляє в небеснім просторі як мертве тіло, з винятком кількох примітивних родів ростинності. Може колись, як буде можливе подорожування в просторі між землею і марсом, нам вдасться відкрити руїни високо розвиненої цивілізації марсиянів.

(Скорочений перевід з журналу Popular Science Monthly).

НЕПОЯСНИМІ ПОДІЇ

Чи можуть люди порозумітися духовою силою, так званою телепатією, без допомоги знаних нам змислів? Над цим питанням застановляються науковці, психольоґи, збираючи многі випадки цікавих психічних явищ і подій, яких ніяк не можна вважати звичайними припадками. Вже впродовж 17 років психольоґи Дюк Університету в ЗДА записують і розглядають такі події по науковому. Подаємо декілька цікавих записок з їх дослідів.

Молода жінка мала дивний сон. Приснився її брат, що стояв на потапаючім кораблі, тримаючи в руках телєґраму. Навколо нього стояла його близька рідня і плакала. Сестра запамятала напис назви корабля — Андерсон. Кілька днів після того дивного сну вона отримала телєґраму, що її брат згинув на кораблі Републик, розбитім ворожою торпедою. Розвідавши подрібніше цілу подію, вона довідалася, що капітан корабля називався Андерсон. Корабель затонув тої ночі, коли приснився її сон.

Того роду сон науковці називають правдивим психічним переживанням, бо події вірно відбилися в сні.

Один чоловік, що живе в Техсас, казав, що ввечорі, коли він розбирався до ліжка, ввійшов до спальні його батько, вбраний в заплямлене робоче вбрання. Батько виглядав дуже сумний. Син здивувався, бо батько жив у Каліфорнії і чого він приїхав в такім вбранні. Він кликнув: "Батько!" і простягну йому руку на привітання. Батько потиснув руку і моментально зник. У тій же хвилині почувся дзвінок при вхідових дверях. Син збіг надолину і там застав післанця з телєґра-

мою, повідомляючи, що батько помер в Каліфорнії припадково при праці в ґараджу.

Науковці збирають ось такі події з життя, розглядають їх і шукають вияснення. У більшости таких випадків діє дуже сильно підсвідомість та інформує свідомість про те, що має статися. Немає сумніву, що є щось таке, як позазмислова сприйнятливість, може це якраз і телепатія.

У випадку сну сестри про брата на потапаючім кораблі могло бути так — брат думав про неї в розпуці трагічної хвилі. Його напружену думку сприйняли приховані таємні сили і спрямували до сестри. Можливо, що й механік в Каліфорнії перед своєю смертю усвідомив собі дуже ясно, що його випадкова смерть завдасть синові велике потрясення. Може силою духового напруження він перенісся думкою так чітко, що син бачив його в своїй кімнаті.

Цікаве переживання мав банковий урядник з Техсас, уроженець Франції. Одного вечора він взяв в руки повість "Прийшла Смерть Архиєпископові" авторки Вилі Кейтер. Він вже давніше її читав і знав зміст. Випадково попав на певну сторону і, не знаючи чому, почав читати уступ про смерть старого чоловіка. Опис його так розжалобив, що він розплакався. Це його дуже здивувало і пригадалося йому, що одинокий раз, коли він в житті плакав, то було тоді, як його матір померла в Франції, де його батько остався. Він думав про батька. На другий день він отримав каблєґраму з Франції, що його батько помер в такім то часі. Вийшло, що саме тоді, коли він читав і плакав, його батько помер.

Чи була це тільки випадковість, чи може незрозуміла сила покерувала думкою підсвідомо?

У північній Каролайні стенографка сиділа при писальній машині розгублена думками і щось записувала в нотатці цілком несвідомо. Прийшовши до себе, вона прочитала написана: дивися, де є вода. На протязі дня її непокоїла думка і тягнула до греблі коло мосту, біля збірника. Неспокій душі не покидав її і на другий день вона таки пішла до греблі. Там застала велике число людей, які шукали за втопленим автом, що зїхало з моста в воду. Сталося так, що в авті був син з мамою. Син врятувався, а мати з автом впірнула в воду. Між іншим сина пізніше засудили за вбивство матері.

Ось таке психічне переживання виглядає цілком нераціональне і годі його вияснити. Та багато є дечого, що людський розум не в силі збагнути.

Ще інший випадок. Одна жінка вибралася на кінцетиждень до своїх знайомих. Під час гостини нею запанувало нестримне бажання вертатися назад до дому. Вона так і зробила. Вдома застала свого чоловіка, сплячого на канапі, а хата була заповнена димом. Килим на підлозі тлів від іскри з вогню у ватрані.

Цей випадок дає приклад свідомого передчуття події, що була цілком поза границею звичайних змислових сприйнять.

Десятник Французького Чужинного Леґіону записав передсмертні слова своєї прабабки. Вона вмерла при шістьох свідках і в останній годині перед смертю описала свій похорон в подробицях. Вона казала, що бачить високу вежу, яку направляють робітники. Раптом крикнула з обуренням — це сором сміятися в таку хвилину. Два дні пізніше відбувся похорон. З цвинтаря було видно високу вежу. Старушка теж згадувала, що похоронній процесії буде перешкоджати чорний пес. Саме так було. Як пояснити дивні предбачення старушки?

Ось такі події дають матеріял науковцям досліджувати чинність розуму, свідомости, підсвідомости і психічних позазмислових сил.

С. Стечишин.

Улас Самчук.

ТВОРЧІСТЬ І МЕЦЕНАЦТВО

Розмах творчої людської мислі позначує ціле девятнадцяте століття на всіх ділянках культурного кругу нашої епохи. Основні наші мистецькі досягнення, всі головніші здобутки в ділянці техніки, найважливіші відкриття хемії й медицині, все то якимсь дивним дивом концентрується якраз в цьому відтинку часу. Література, музика, малярство, початки парової машини, електрика, зародки автомобільництва й летунства, все то заплідилось, виникло і взяло розгін якраз тоді і якра все разом.

Очевидно були на то якісь причини. Урожаї в природі спричинює відповідне підсоння і відповідний ґрунт. Чи не ці самі закони правили і в цьому випадку? Творчість потребує п і д с о н н я. Мисль завжди десь зріє і не все одно де і як це діється. Передумовою буяння творчої мислі є мир, свобода і достатня верства достатньо культурного суспільства. Мир, як повітря, свобода, як сонце і суспільство, як верства доброго чорнозему.

Минуло девятнадцяте століття, можливо, найбільше відповідало цим вимогам. Після наполеонівських війн наступає довгий період миру. Деякі війни, що там чи там виринали, мали завжди льокальний характер. З розкріпаченням широких верств населення кінчається період формального невільництва. Ідеї французької революції стають власністю сливе всієї провідної верстви світу. А найголовніше, починають діяти ті сокровенні і таємничі сили людського суспільства, що засадничо є продовженням самих творців; ті, що творять верхівку суспільства, ті, що носять в собі сенс та вияв аристократизму духа.

Це ті елементи людства, що не лише життя несуть, але й життя запліднюють; ті, що беруть на себе фактичні обовязки культуротворення. Девятнадцяте століття, як виявилось, було багате саме людьми цього вияву і ще треба підкреслити, що повстала та верства суспільства не лише з середовища родової аристократії, як це було за доби февдалізму, але повстала вона зо всіх верств суспільства, починаючи з найнижчих низів.

Всяка творчість вимагає вкладу передовсім уваги благородних душ і сердець. Подруге вона вимагає також вкладу певних матеріяльних засобів. Без тих передумов самі творці і також їх творчість не будуть мати спроможности розгорнутися на всю широту. Творчість без уваги суспільства або творчість, якої всі тягарі поносить лише сам творець, як це переважно буває у нас українців), така творчість лишиться в певних межах щось на подобу рослини плеканої в горшку. Сильна велика творчість конечно вимагає такого ж великого морального простору. Вона жадоба на велику славу ,на великі засоби естетики, на великі і просторі обрії сприймання.

З приходу цього пише Річард Ваґнер своєму тестеві Францу Лістові:

"І коли це стається (тобто навал творчого напруження), мушу знов відмовлятись дійсності, мушу к и д а т и с ь у хвилі мистецького буяння, щоб з а с п о к о ї т и себе у цьому зарозумілому світі, мушу допомогти своїй фантазії, п і д с и л и т и і збільшити свою силу уявлення. При тому я не можу жити, як собака, спати на соломі і мокнути у якихсь помиях; моє сильно подразненене, гарне, надзвичай вибагливе, ніжне і хрустке почуття, мусить в дійсності завжди бути плеканим, щоб мій дух мав силу викликати на

цей світ мою кріваво-тяжку творчість".

Але вирвати ту страшну, велику Божу силу з нутра одної людини не таке легке завдання. Хто буде її сприймати? Хто її зрозуміє? Де та сцена, на якій уміститься цей ґіґантський буревій надхнення і уяви? Таких людей ще не має, вони ще не знайшли свого мистця, вони ще десь там дуже далеко, сто років позаді. Річард Ваґнер все таки не сам. Він знаходить відтінок себе самого, хоча не в творчому розумінню. Він знаходить великі благородні душі ,що його розуміють і добровільно беруть на себе всі тягарі матеріяльного і морального порядку, щоб тільки той творець міг себе виявити. Річард Ваґнер знаходить благородну жінку в лиці Матильди Везидонк, до неї прилучується баварський король Людвик II., ще двоє-троє їм подібні — дочка Ліста Козіма, що стає дружиною Ваґнера — і ці кілька особистостей дають Ваґнерові фактичну можливість викликати з небуття та втілити у конкретність оту саму його "кріваво-тяжку" творчість.

Приклад Ваґнера не виняток. Це лише загальне правило. Усі великі мистці завжди і при всіх умовах мали біля себе отих Матильд і отих Людвиків. Не уникнули цього ані такі велитні творчости, як Ґете, чи Леонардо да Вінчі. Чи зміг би Чайковський виявити себе на таку широту, коли б не пані фон Мекк, або Рєпін без Тредяковського, чи російські музики без Беляєва, Сенкевіч без свого суспільства, Шевченко без Брюлова чи Жуковського, Шаляпін без Мамонтова.

Це саме править у всіх інших ділянках творчости. Відкривачі і винахідники так само потрібували допомоги зі зовні. Чи були це такі як Роберт Кох, чи Франц Бенц — всі вони мали своїх м е ц е н а т і в. Бо самі творці не можуть виповнити біля себе весь простір зо всіма його вимогами. Вони не торгівці, не господарники. Їх матеріяльні ресурси завжди ніякі. І тому саме поступ людської культури можливий лише тоді, коли нація вилонює з себе не лише творців, а й тих, що творців розуміють та їм учинно сприяють. Чи можемо уявити собі зріст українства без таких великих постатей, як Євген Чикаленко, або Семиренко, або митрополит Шептицький? Та ж ми мали багато, і поміщиків, і промисловців, і митрополитів, але чи маємо право всіх їх включати в історію розвитку нашої культури? Ні. Не всі вони були повними, справжніми, великого масштабу і глибого розуміння справи, людьми. Ми дуже часто маємо людей з великими матеріяльними ресурсами, але ті люди живуть якось в і д і р в а н о. Вони не включаються в процес творчого діяння і не міряють своєї роботи історичними категоріями. І тому саме народ, що не посідає таких особливостей, або має їх невистарчально, не може виявити себе на цю широту. Наш Іван Франко не зміг видати з себе добру половину свого творчого багацтва, бо він не мав біля себе ані Візедонк, ані Людвика II. Те саме править у випадку Миколи Лисенка. Малі провінціональні рямці їх можливостей, брак засобів гнобили і вбивали творчі розмахи тих великих талантів.

Хотілося б, щоб наша нація в своїй історії нарешті збагатилася людьми такого заложення. Ті благородні імена, що дають поживу творчости будуть так само позначені печаткою вічности, як і самі творці.

УКРАЇНСЬКІ ВИШИВКИ

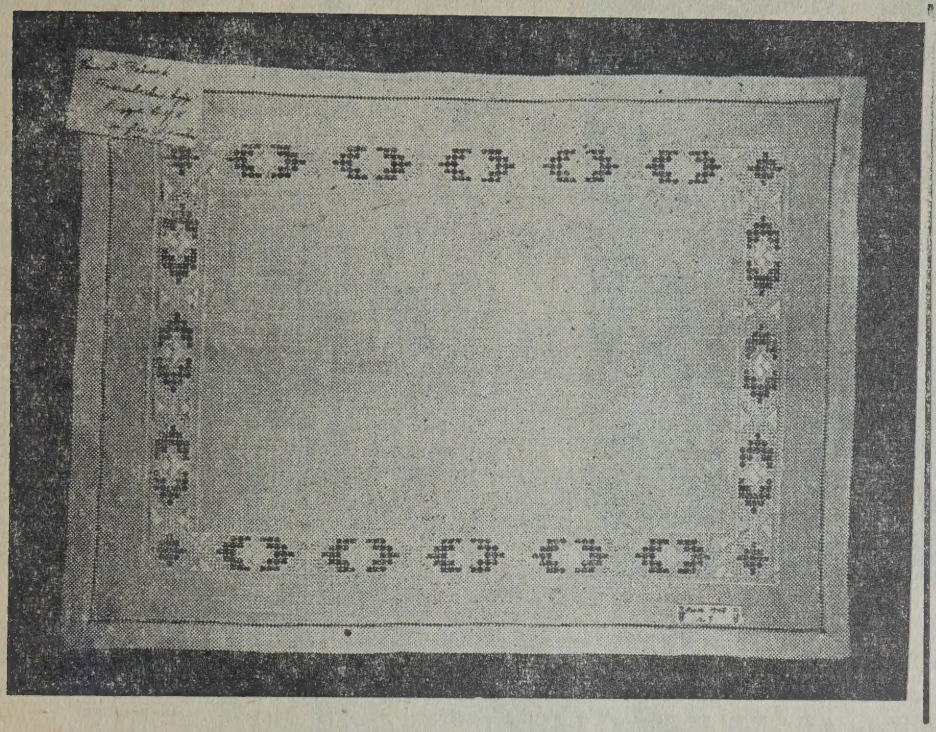

Полтавське вирізування відмінне від усіх наших стібів. Цей спосіб вишивання дуже легкий і вишивальниці, що вишивають хрестиками, або іншими стібами, не знайдуть ніяких труднощів у полтавськім вирізуванню. Цей спосіб є дуже подібний до норвежського "гарденгер" або до "кат ворк" з тою ріжницею, що полтавське вирізування має певні типічні мотиви й майже все виступає з настилуванням і з з другими стібами.

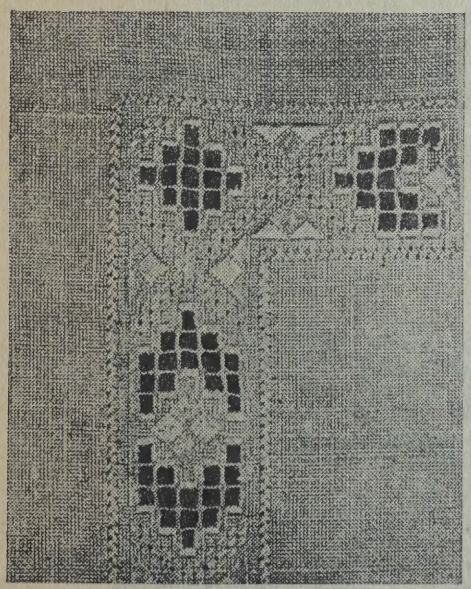

Його звичайно виконують білими або сірими нитками або в двох чи й трьох красках, часто блідо-жовтою і голубою, так що цими комбінаціями можна осягнути незвичайно гармонійні ефекти.

На серветці крім вирізування та настилування є й мережка-перетяганка, до того косичка обрамовує мотив з обох сторін. Всі ці стіби виконані на білому льняному полотні, нитками білої краски.

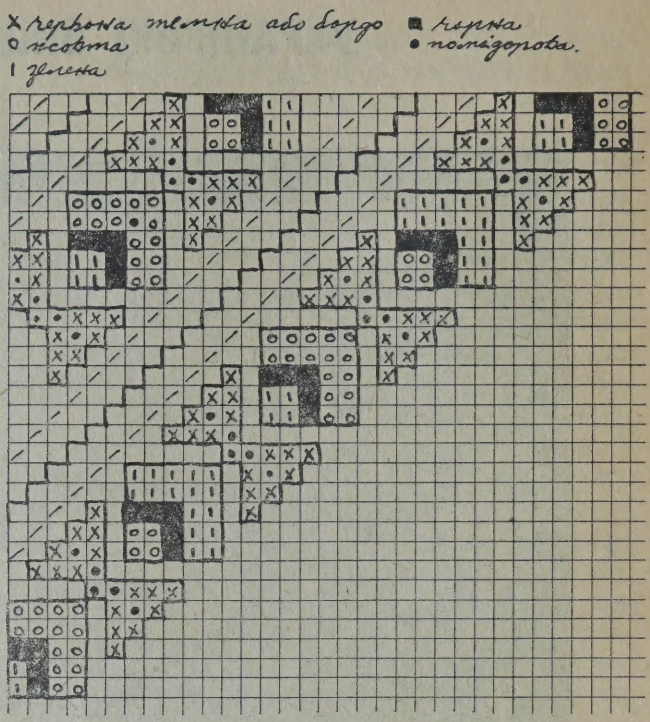

Суконка натурального кольору з льняного полотна. Взірець є в веселих красках, зелена, жовта, помаранчева і бордо або темно-червона. Суконка складається з спіднички і жакету. Вишиття знаходиться на ковнірці і в складках на жакеті.

Вишиття є хрестикове, а обведене навколо стебнівкою, уживаючи дві чорні нитки.

Ручна торбинка вишита на грубому полотні (монкс клот), піскової краски. Взір виконаний хрестиковим і ланцюжковим стібом. Такі лан-

цюжки в мотиві на буковинській сорочці є виконані срібними і золотими нитками. На торбинці, замість срібних і золотих ниток є нитки сивого і жовтого кольору, які виглядають дуже гарно й є дуже практичні для модерних потреб.

Мотив, який тут подано, є в природній величині, повторяється у певному однаковому відступі від себе. З обох сторін мотиви облямовані тяглим взором, що складаєтвся з ряду хрестиків, раз сивими, а раз золотисто-жовтими нитками.

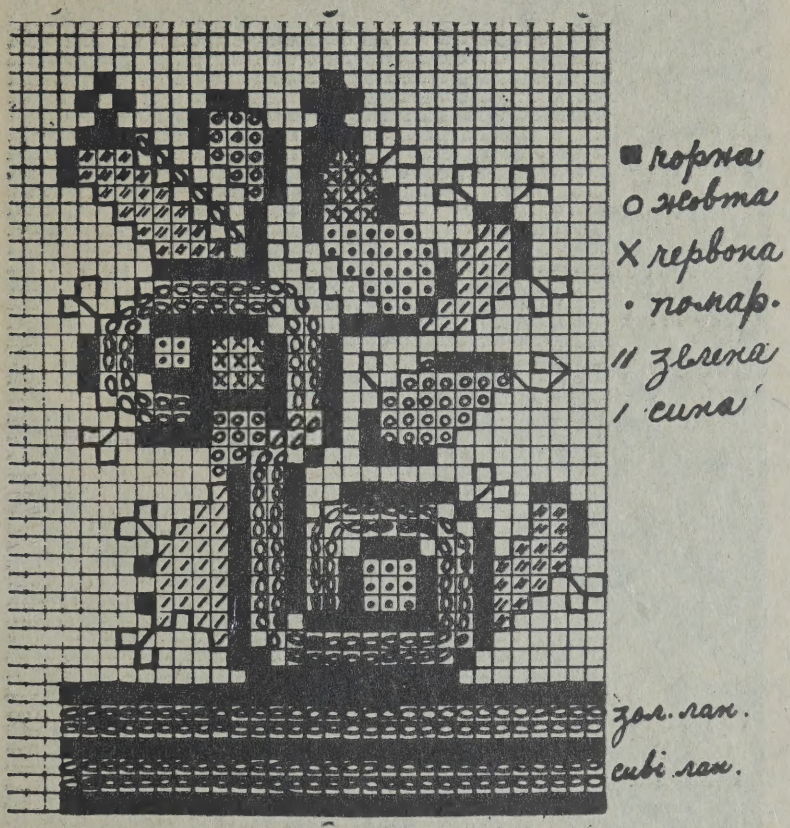

В середині взору, кривий рядок ланцюжка виконаний раз золотисто-жовтими, а раз сивими нитками на переміну. Вишиття є виконане в барвах: чорній, червоній, жовтій, помаранчевій, зеленій, синій, сивій і золотисто-жовтій. Всі обвідки чорною барвою.

Торбинка в середині виложена підшевкою, а шнурок для перетягнення є в чорній красці, закінчений китицями з ниток вишивки.

Подруги.

А. Височенко.

ТАЄМНИЦЯ ГИПНОЗИ

Як бачите з наголовку, беремо на розгляд цілком наукову тему. Скажу ще, хто не має звання меценаса, магістра, професора, інженера, редактора, доктора, радника, директора, а з військових не менше сотника, то хай і не береться читати цю річ. Не подужає її.

Проте, автор не відчуває найменшого сумніву, що до виходу його твору в світ, такі звання дістане геть чисто все письменне та напівписьменне українське населення на еміграції. Тому за кількість своїх читачів він зовсім не хвилюється. Вона, перебігом подій, буде забезпечена.

Отже, почнемо наш повчальний виклад.

Ми живемо в роки нечуваного розквіту науки...

Атом уже не становить жадної таємниці (принаймні, для відповідних ґенеральних штабів.) Його розклали з голови до ніг і навпаки. В свою чергу атом почав уже розкладати всіх і все, що тільки під руку підвернеться. Взагалі діється несусвітнє. Аж дух забиває!

Майже поруч з розкриттям таємниці атому, розкрито, не меншу за своїм значенням, таємницю гіпнози.

Що нам досі відомо про гіпнозу?

Признайтеся, дуже мало.

Ну, насамперед, ви купували квиток, ішли до театру, чи до цирку. Там були свідком, як одна людина довго й пильно дивилася в очі іншій. Остання згодом засинала. Тоді, на бажання присутніх, вона лизала власну підошву, головою замітала підлогу, співала веселі пісні, кукурікала та показувала дулі.

Взагалі виходило надзвичайно цікаво й смішно.

Безперечно, доводилось вам чути і про сеанси лікування гіпнозою. Такі сеанси особливо охоче відвідують невиправні курці, пяниці, закохані. Наслідки лікування майже завжди разюче однакові: курець починає споживати вдвічі більше цигарок, пяниця переключається на денатурат, а закоханий на все життя втрачає будьякі привабливі якості для жінок.

Гіпноза безумовно всемогутня. За її допомогою можна досягти чого хочете і чого не хочете. Наука вважає її підсвідомим явищем, що не піддається докладному вивченню та аналізові.

На гіпнотизерів цілий світ дивиться, як на чудодійних чарівників. Через те, правда, при допомозі незалежної реклями, до їхніх кишень безперервним потоком пливуть гроші.

Дійсно, таємниця гіпнози величезна, для сьогоднішнього людства просто незрозуміла.

Та вже не для всього.

Принаймні, для вас, — емігрантів, гіпноза поступово стає звичайною, побутовою справою. Сьогодні ми нею починаємо користуватися вздовж і впоперек. Коли завгодно — вона до наших послуг. Так швидко й далеко пішли ми в

цьому, що, навіть, не встигли помітити, як зробили світові слави наукове відкриття.

***

Сенс гіпнози — самопереконання. Ви себе в чомусь впевнюєте до такого ступеня, що самі перейматесь вірою у власну вигадку. Досягши подібного стану, вважайте завдання виконаним на 99,99%! Примусити повірити інших в те, у що ви повірили, — дрібниця. Тут вирішну ролю грає гола техніка.

Давайте пройдемо прикладний курс гіпнози від початку й до кінця.

Брамінські факіри й мусульманські дервіші дійшли особливих наслідків у самовпевненні. Вони доводять себе до стану абсолютного небуття. Тоді їх можна колоти голками, шматувати ножами, підпікати вогнем. Вони ні на який біль не реагуватимуть, а заподіяні поранення гоятимуться на очах глядачів.

Ви, очевидно, гадаєте, що я вам запропоную негайно взятися до подібних спроб? Помиляєтесь, я зовсім не хочу, щоб ви ризикували собою. Головне ж, у разі невдачі, ви таки розшукаєте мене десь на еміграції й чого доброго зажадаєте на моїй скромній особі перевірити досягнення факірів та дервішів... Ото ж, поради собі дорожче обійдуться.

Розповім вам краще про Миколу Туза.

Колись на Батьківщині виробляв він ґазову воду. Все йшло нічого, він поважав людей, а люди його. Не те сталося на чужих землях. Куди не приїде, скрізь натрапляє на самих меценасів, магістрів, професорів, інженерів, докторів, редакторів, директорів, радників, сотників, майорів, полковників... Йому, небораці, аж ніяково було з такими достойниками ховатися в бункерах, стояти в чергах, гандлювати ханджою та підробленим тютюном. Прибувши, нарешті, до табору втікачів, Микола Туз цілими днями вистоював у реєстраційному відділі, але вписатися до картотеки не наважувався.

Якось запитав мене:

— Ви, часом, не чули, чи є окремі табори для простих людей?

Я, звичайно, вкрай здивувався.

— Біда! — признався далі Туз. — Хто тільки не вписується до табору, обовязково щось додає до свого прізвища.

— А вам що до того?

— Та не хочеться між самими вченими телепнем бути. Тут якесь звання не зашкодило б. На віку, як на довгій ниві, придасться...

— Ну то пишіть, хто вам не дає?

— Пять клясів моєї школи?

Малувато! — Погоджуюся з ним. І тут додаю: — Коли б вас загіпнотизувати, може б щось і вигоріло.

Уявіть собі, Микола Туз дуже серйозно поставився до мого жарту. Мені довелося розповісти все, що сам знав про підсвідоме життя, про силу самопереконання, про тих же факірів, дервішів... Побожно, на окремому аркуші паперу, записав Туз собі всі наукові громадські та військові знання.

Відтоді й почалося.

Вдома Микола Туз негайно поставив закваску на самогон. Упоравшись з тяжкою працею, розклав на столі аркуш із записаними званнями, зліпив з хліба невеличку опуку й кинув її на папір. Опука впала біля слова — "професор".

— Годі! — на всю кімнату заревів Туз. — Від сьогодні і я професор!

— Схаменися! — кинулася до нього злякана дружина.

— Не верещи! — гримнув чоловік. — Скільки років прожила зі мною і не знала хто я такий? Сором!

По тому, протягом вечора він тільки й твердив два слова — я професор! — З ними й заснув.

Сон теж пішов на руку. Маленька виробня ґазової води перетворилася в світлу, простору лабораторію, де всі ходили в сліпучо-бі-

лих халатах, а найголовнішим там був він, Микола Туз. Він стояв біля казкових апаратів із стінним годинником у руках, і своїм численним помічникам раз-у-раз давав ріжні розпорядження. Лябораторія виконувала важливе державне завдання — шукала способів, як із часнику зварити найкращі в світі парфуми.

Прокинувшись, знову почав наполегливо твердити:

— Я професор!

Коли жінка, відчуваючи небезпеку, надумалась піти по лікаря, Микола Туз замкнув двері й ключа заховав до кишені. Знову, аж до ночі безперестанку говорив собі завчене речення:

— Я професор!

Десь на третій, чи на четвертий день таки цілком переконав себе, що він, дійсно є професор. Тоді пішов до реєстраційного відділу й відповідно оформив свою картку.

Перед неділею кілька всім відомих мешканців табору дістали коротенького, видрукованого на машинці папірця:

"Професор Микола Туз запрошує Вас разом з дружиною завітати до нього в неділю, о другій годині дня, з нагоди моїх входин до табору.

З пошаною
професор Микола Туз."

Запрошені не забарилися розповісти багатьом своїм знайомим про виняткову чемність нової наукової зірки в таборі — високоповажаного пана професора Миколи Туза. Ті, в свою чергу, вістку передали іншим. Добрячий самогон та відповідні закуски остаточно скріпили становище щойно виниклого науковця і він незабаром посів посаду блькокового комірника.

Тепер кожному таборянинові добре відомо, що пан Туз— професор, інакше він би не сидів у коморі. Проте, останній настільки впевнився в своєму новому званні, що ніяк не може зупинитися на перших досягненнях... Він стремить далі. Ненароком я довідався, ніби йому доручили редагувати шкільний підручник з ...фізики. Днями в таборовій газеті прочитав дописа про накуковий диспут на тему — "Як ми ставимося до теорії Дарвіна?"

"На цьому диспуті, — подає рецензент (теж, очевидно, із загіпнотизованих!), — вельми цінні й оригінальні думки висловив видатний професор Микола Туз. Він сказав:

"Деякі наукові джерела, а головне проведені мною особисто досліди й спостереження наочно доводять, що Дарвін не мав рації стверджувати, ніби людина походить тільки від мавпи. Це відповідає дійсності лише частково. Візьмім для вивчення кілька осіб, і через люпу, і без неї ви побачите, що далеко не всі скидаються на мавпу.

Обличчя однієї людини таке, знаєте, хитрувате, як у кота. В іншої продовгувате, з витягнутим до низу губами — явно коняче. Чимало нашого брата на шиї носить курячу голову. Самі шиї, особливо горлянки, часто схожі на гусячі вола. А скільки ви зустрічаєте довгих ослячих вух?

Все це переконливо свідчить і підтверджує, що люди пішли не тільки від мавп, а і від багатьох інших тварин та птахів".

**
*

Під пару Тузові можу поставити пана Тимофія Мазла.

Він колись викладав географію в середній школі. Після тривалої перерви, зустрівся з ним у таборі для втікачів. Хоч його тут, як учителя, знало чимало людей, але пан Мазло несподівано став усім доводити ,що він маляр, коли не світового, то принаймні всеевропейського значення.

І хоч крім прізвища за ним ніхто нічого малярського не знав, уявіть собі, що всі йому повірили. Буквально на наших очах він зробився "доктором малярських наук". Більше того, з числа ріжних

замріяних молодиків заснував навіть "Художню студію імени доктора Мазла". До студії набирали всіх без винятку, хто тільки зголошувався. Ні на які здібності тут не зважали, бо високоповажаний пан доктор урочисто пояснив, що кожна людина має хист маляра. Під його геніяльним керівництвом усі охочі стануть першорядними мистцями.

Заснувавши студію, Тимофій Мазло широкомовно повідомив:

— "Віднині я відкриваю нову еру в малярському мистецтві. Досі образотворчі мистці всіх віків та напрямків малювали з натури лише молодих голих жінок. Я й мої учні будемо робити зовсім навпаки. Ми свої спільні зусилля та енергію віддамо на зображення тільки старих голих жінок. В цьому шукатимемо естетичне задоволення та синтезу вічної краси тіла прекрасної статі. Закликаю всіх старих жінок підтримати нашу величну справу й зголошуватися до студії на посади натурщиць. За працю сплачуватимемо цигарками."

Після такого оголошення, таборове жіноцтво різко поділилося на дві партії. Одна вимагала заслуженого пана доктора негайно притягти до суду. Друга наполягала застосувати більш радикальні методи впливу — піймати його десь на людях і сполосувати мітлами, кочергами, рогачами та іншим начинням.

Проте, як би там не було, пан доктор буквально прогремів. Разом з ним прогреміла і його студія. Всіх її учасників у таборі почали одностайно називати "мазлами".

Під опікою свого талановитого керівника, "мазли" працюють і досі. Навіть, розгорнулася підготовка до виставки "мазлів". Не можу й уявити собі, якого сполоху наробить вона в таборі!

**
*

Ми тут розглянули два випадки гіпнози постійної дії. Тобто, людина, що переконала себе в чомусь, на тому й продовжує весь час стояти. Не йде ні назад, ні вперед, не сходить на манівці. Вдалолося стати професором чи доктором, то й тримається того звання, як воша кожуха.

Але, крім постійної, ми вже зареєстрували й гіпнозу мінливої дії. Наведемо конкретні приклади.

Пилипа Гордійовича Башибузученка я мав нагоду з перервами спостерігати два роки. Цей пан височезного зросту, широкий у плечах, а ще більше в животі, потужність його голосу перевищує біблійну Ієрихонську трубу. Бомбастичне прізвище й показні особисті ознаки очевидно спрямували його вдаритися по воєнній лінії. Почав він з дуже малого.

Розважаючи зароблену емігрантами сіль, пан Башибузученко старанно, гарним почерком записував прізвище кожного споживача. На моє схвалення його праці, він із самопошаною зазначив:

— Скрізь люблю порядок та форму. Недаром колись був полковим писарем.

Щось рік по тому мені довелося з Пилипом Гордійовичом обідати в одній їдальні. Дістаючи з-під поли якесь смердюче питво, Башибузученко по змовницькому підморгнув мені.

— Страх люблю перед їжею хильнути чарку. Для бойового сотника вона найкраща подруга і на фронті і в тилу.

Від останньої нашої зустрічі минуло трохи більше півроку. Тепер Башибузученка довелося мені побачити в ролі доглядача таборового подвіря. Підпорядковані йому робітники при кожному зверненні до свого начальника, шанобливо додавали: Пане полковнику!

Одного з давніх приятелів Пилипа Гордійовича я запитав:

— Скажіть щиро, в якій армії пан Башибузученко був полковником?

На це дістав досить влучну відповідь:

— Здається, в тій, яка ще ніде й ніколи не існувала.

Певне, голоси невір досягли тонкого вуха відважного полковника. Для пікріплення останньої зміни військового звання, він ужив надзвичайно істотних заходів. Якось по табору рознеслась цікава чутка:

— Єдиний український військовий, що має американське посвідчення про свій старшинський ступінь, — це полковник Башибузученко.

Чутка багатьох зацікавила. Дехто подумав, може Пилип Гордійович служив колись в американській армії? Може, справді, він є очайдушний герой тексаських прерій, мексиканських ґверілясів, інсургентів Коста-Ріко.

В дійсності справа виглядала куди простіше.

Щоб заткнути рота невірам, пан Башибузученко утнув таку штуку:

На імя американського директора табору подав прохання про своє бажання звільнитися з праці. Заяву великими літерами підписав — ПОЛКОВНИК БАШИБУЗУЧЕНКО.

Директор прохання задовольнив. А в канцелярії УНРРА, під диктовку Пилипа Гордійовича, з усіма належними підписами й печатками охоче надрукували в анґлійській мові довідку, що полковник такий то, за власним бажанням звільняється з праці доглядача таборового подвіря.

Цю довідку він вставив у спеціяльну рямку під склом і береже її, як найдорощу реліквію. Та й не диво, бо ніяких інших засвідчень про свій військовий шлях Пилип Гордійович не має.

Чув я, що група бльокових співмешканців полковника збирається невдовзі перед таборовою управою піднести клопотання, щоб за вислуги років та за бойові заслуги по догляду за подвірям, пану Башибузученку надати звання генерала...

Ось вам цілковитий успіх і гіпнози мінливої дії.

Справжньої віртуозности досягнув, правда, Андрій Загреба. Той майже щодня впевнював себе та інших людей усе в нових та нових власних званнях і фахах.

Спочатку він обявився висококваліфікованим методистом. З цього приводу прочитав навіть кілька пересічних лекцій. Звичайно, за платню. Місцевій школі запропонував свої послуги, як викладача всіх без винятку дисциплін, до таборової ґазети написав кілька віршів, на аґрономічних курсах намагався перевести цикль лекцій за темою "Статтєве життя травоїдних тварин". Згодом він узявся за організацію драматичного театру, потім відкрив високу школу гри на сопілці, нарешті повідомив усіх, що він окуліст. За останнє, він, до речі, від широкої громадськости дістав — звання професора окозамилення.

Та можливості Андрія Загреби справді невичерпні. Він виступає у нас і як соціольоґ, і як знавець людського кохання, рибальства, римського права, і як теоретик куховарення. Величають його всіма відомими титулами відразу, тобто меценас, маґістр, професор, директор і т. д., і т. д. Успіх мінливої гіпнози в пана Загреби шалений ні з чим незрівняний.

У захопленні здобутими перемогами, подиву гідний всезнавець передав уже куті меду. Принаймні, керівник клюбу примушений був нещодавно вивісити небувалу досі обяву:

"Лєкція професора Андрія Загреби "Ковиль доби Олександра Македонського" за одностайним бажанням таборян — не відбудеться".

Звідси для найщасливіших і обласканих долею гіпнотизерів випливає єдина мораль: Крути та не перекручуй!

Знайте, панове, все ж міру, інакше піймаєте облизня. З гіпнозою так само, як і з атомом, жартувати не можна. Це ломака з двома кінцями.

Але робити застереження не входить у наш обовязок .Ми обмежуємося лише найскромнішим завданням — повідомити Всесвіт, що таємниця гіпнози вже відкрита. Кожний, скільки хоче, може скористатися з неї. Цілковита безпека гарантована. Ми, наприклад, вживаємо свій винахід по саме нікуди. І нічого. Покищо не спостережено жадного нещасливого випадку...

("Пороги")

ЯК МАКСИМ КРАСНОСІЛЬ ВІДБУВАВ СВОЇ ВАКАЦІЇ

(Малий фейлєтон)

Максим Красносіль вже виробив на залізній дорозі за секшенмена 42 роки, а ще виробить 10 місяців, то його карієра вже закінчиться і відійде на пенсію. За всі ті часи, ані самий Максим, ані його жінка не використовували привілєїв, якім їм належалися кожного року, то є два тижні відпустки від праці з повною платнею. Цих два тижні прямо марнували біля свого дому в маленькім глухім місточку. Ані одного разу не користалися щорічним безплатним "песом", які залізничі компанії видають всім своїм старшим робітникам.

Аж останнього літного сезону Максимиха наперла, а сусіди заохотили і Максим, по довшій боротьбі з власними думками, рішився виїхати до Венкувер.

Візьміть собі турист, а там ночею виспитеся та не будете відчувати втоми. Так, як дома. Наберіть з собою харчів, у ваґоні можете зробити собі чай, там і столики і всякі інші вигоди, — говорили сусіди заохочуючи Максима.

Два тижні пройшли скоро. Як Максим з жінкою повернув з вакацій, то сусіди устроїли для них несподіванку — "сурпрайс парті". Всунулися до помешкання Максима з харчами і "Адамовими сльозами" та давай балюватися. Максим і Максимиха були з такої несподіванки дуже вдоволені.

— Ну, як ви провели свої вакації, Максиме, — запитав Максима його найближчий сусід десь вже в половині "оказії".

— Перший та останній раз, — відповів Максим. — Таких клопотів немав в життю.

— Що таке сталося, Максиме? — запитали кількох нараз. — Розказуйте про свої пригоди. Мусить бути цікаве.

Казав своїй кобіті, щоб не брала з собою внуків. Не міг переперти. Взяла десятьлітнього Богдана і того шістьлітнього збитошника Володю. Мусіли за них платити, але я цього не випоминаю, хай вони здорові живуть! Я взяв гору і долину в турист карі, себто долину для нас, старих, а гору для внуків. Стара напекла курей та всего наготовила, що потрібно, бо молоді таки потребують, щоб здорові були. Я собі на дорогу взяв три маленьких 12 унцій, то стара навіть не знала. Ми взяли вечірний трен. Внукам показав, де мають спати і просив, щоб чесно заховувалися, щоб не товклися, неговорили. Стара влаштувала себе, а вона собі нівроку майкай, щоби здорова була. Двіста і тридцять фунтів. Я дивлюся, що для мене мало що осталося. Та якось боком пролежу, подумав собі. Я ще хотів зайти до вмивальні і потягнути, щоби скорше заснути, а той шибиник Володя вже струтив Богдана з ліжка на підлогу. Всі люди повиставляли голови.

— Добре, що ноги, або руки, не зломав, — додав хтось з гостей.

— Тілько чоло набив, — пояснила Максимиха.

— Я, — продовжав Максим, — втихомирив хлопців і таки пішов

туди куди пустився попередньо та з тої злости випорожнив за одним разом одну маленьку... Слухаю в ночі, а мене хтось підносить. Отворяю очі, а це портер. "Що то", — сказав портер, — "твоя стара викинула тебе з ліжка?" А я на підлозі! Втиснувся знов якось на ліжко. Рано наробили чаю, я отворяю валізку з харчами, а там замість харчів, повна валізка рушників, пеленок та іншого дитячого матеріялу.

— А це як? — питали Максима.

— Нехай я скажу, — вмішалася Максимиха, — бо ти недокінчиш. — Перед нашим виїздом сиділа на стації жінка з маленькою дитиною. Вона тільки, що звідкись приїхала і чекала на чоловіка. Як прийшов наш час іти до трена, то Богдан, через помилку, взяв тої жінки валізку, а наша з харчами осталася. Ми харчувалися на дивізіях. Купували сендвичі і так мучилися. Другої ночі я не зняла окулярів і вони розбилися. У Венкувер тільки вступили до хати наших односельчан, а наших внуків, як вихор забрав. Подали на радіо і аж третього дня поліція відшукала їх в Стенлі парку.

— Стільки гризоти і клопоту, — додав Максим. — Це перший і останній раз! — закінчив він.

Тарантеля.

Гумор

Учитель: А ти, Івасю, чому не пишеш задачі?

Івась: Бо мені, прошу пана училя, Гриць випив чорнило.

Учитель: Грицю, а ти чого робиш такі дурниці? Ти знаєш, що ти можеш отруїтися?

Гриць: Ні, прошу пана учителя, я закусив бібулою, то вона там витягне все чорнило.

— І чого ви бєте жінку перед сповіддю?

— Знаєте, — відповідає чоловіві, — я не можу нагадати собі всіх гріхів, а як вибю жінку, то вона мені всьо виспівае ,що я коли кому злого зробив, хоч би й до найменшого.

Що коштують похорони.

Відбуваються похорони совітського міністра. Зачарований пишністю похоронів жид підходить до розпорядчика і питає:

— Що коштують ці похорони?

— Сто тисяч карбованців.

— Ой-йой-йой!... Та я вам за пять тисяч похоронив би ціле політбюро.

Шість заповідей совітського громадянина.

1. Не думай.
2. Як що подумав — не кажи.
3. Сказав — не записуй.
4. Записисав — не друкуй.
5. Надрукував — не підписуй
6. Підписав — спростуй.

ВАЖНІШІ СВІТОВІ ПОДІЇ В 1953 РОЦІ

СІЧЕНЬ

1. У Бонн проголошено, що в останніх шістьох місяцях 1952 року 90,000 східних німців перейшли "смертну зону" комуністичного кордону, щоб вирватися на волю в Західній Німеччині.
5. До Ню Йорку прибув британський премієр Винстон Чорчил, який конферував там з вибраним президентом Айзенгавером 7-го січня.
7. Французька національна асамблея затвердила Рене Маєра премієром Франції.
8. Премієр Винстон Чорчил відвідав президента Трумена у Вашинґтоні.
13. У Москві повідомлено в пресі і по радіо, про арештування девятьох визначних лікарів, шість з них жидівської народности, під обвинуваченням, що вони вбили совітських лідерів Андрея Жданова (в1948 р.) й Олександра Щербакова (в 1945 р.) та плянували смерть для інших на інструкції з британської й американської розвідок і сіоністичних орґанізацій. В повідомленні сказано, що арештовані призналися до вини.
16. Єгипетський премієр Могамед Наґіб розвязав усі політичні партії в країні.
20. Двайт Айзенгавер став 34 президентом Зєдинених Держав, перебравши формально уряурядування від уступаючого президента Гері Трумена.
27. Лава присяжних федерального суду в Ню Йорку визнала винним за кривоприсягу Вилляма Ремінґтона, бувшого економіста американського уряду, який заперечив, що давав таємні урядові інформації Єлизабет Бентлі для переслання до Росії.

ЛЮТИЙ

2. Президент Айзенгавер видав наказ американській воєнній фльоті, щоб вона перестала охороняти комуністичний Китай перед китайським націоналістичним військом на Формозі. Він заявив також у своїй першій промові в конґресі, що готовий відкинути всякі таємні порозуміння з часів Рузвелта і Трумена, що дозволили Росії поневолити вільні народи.
4. Вилляма Ремінґтона, бувшого економіста американського уряду, засуджено в Ню Йорку на три роки тюрми за кривоприсягу.
9. Конґресмен Лоренс Г. Смит, републиканець з Висканзин, вніс у палаті репрезентантів у Вашинґтоні резолюцію, в якій сказано, що "уряд Зєдинених Держав, для підтримки політики визволення, повинен поробити заходи для встановлення безпосередних дипльоматичних взаємин з урядом Української Радянської Соціялістичної Републики й урядом Білоруської Совітської Соціялістичної Републики та для створення постів репрезентації в столицях Києві і Мінську.

11. Совітський Союз зірвав дипльоматичні зносини з Ізраїлем. Нота совітського уряду заявила, що зірвання зносин наступило через вибух бомби в совітській леґації в Тель Авів (9 лютого), яка поранила пять осіб, включаючи жінку совітського міністра.
21. Департамент зовнішних справ в Оттаві сповістив, що Канада й Еспанія погодилися обмінятися дипльоматичними місіями з ранґою амбасад.

БЕРЕЗЕНЬ

5. У Москві проголошено, що там помер Йосиф Сталін, премієр Совітського Союзу і ґенеральний секретар комуністичної партії.
6. У Москві проголошено, що Ґеорґій Маленков став головою ради міністрів (премієром) СССР на місце Сталіна. Маленков став також ґенеральним секретарем комуністичної партії. Міністром закордонних справ став Вячеслав Молотов, міністром внутрішних справ (включаючи тайну поліцію) — Лаврентія Берія, головою президії Верховного Совіту — маршал Клим Ворошилов.
10. Два російські воєнні літаки типу "МіҐ"-15 вилетіли з Чехословаччини і стріляли та збили на землю американський джетовий літак "Ф-84" в американській зоні Німеччини яких 15 миль від чеського кордону.
12. Два російські джетові літаки зістрілили британський бомбардувальник коло кордону між британською і російською зонами Німеччини, при чому шість британських летунів були вбиті й один був поранений.
13. На засіданні ради безпеки Обєднаних Націй в Ню Йорку Росія наложила вето на вибір канадійського міністра закордонних справ Л. Б. Пірсона ґенеральним секретарем О.Н.
16. До Лондону прибув югославський президент Тіто, який гостив в Анґлії пять днів і був прийнятий в Бакінґемській палаті на перекусці з королевою і князем Едінборо.
19. Західно-німецький бундестаґ у Бонн ратифікував договори, на підставі яких Західна Німеччина має озброїтися як партнер інших вільних европейських націй для оборони перед комуністичною аґресією.
24. Померла вдова королева Марія, бабуня королеви Єлисавети II, на 86 році життя.
31. Рада безпеки Обєднаних Націй погодилася, щоб Даґ Гаммаршолд з Швеції був ґенеральним секретарем О.Н.

КВІТЕНЬ

4. Міністерство внутрішних справ у Москві проголосило, що 15 лікарів, обвинувачених у змові вбити совітських лідерів, були звільнені і всі обвинувачення проти них відкинено.
4. В наслідок звільнення жидівських лікарів у Москві ізраїльський уряд в Тель Авів запросив Росію привернути дипльоматичні зносини з Ізраїлем.
4. Недалеко Лісбони в Португалії помер бувший румунський король Кароль, маючи 59 років.
7. Військові представники Обєднаних Націй і комуністів в Панмунджом погодилися на виміну всіх хорих і поранених вояків, полонених в корейській війні.
7. Московська ґазета "Правда" повідомила, що Семйона Ігнатієва усунено з секретаріяту совітської комуністичної партії за його ролю у "змові проти лікарів". Ігнатієв очолював міністерство безпеки в часі, коли сфальшовано обвинуваченя проти 15 лікарів.
11. Союзники і комуністи підписали угоду в Панмунджом про

виміну хорих і поранених полонених у корейській війні.

15. У загальних виборах у Південній Африці націоналістичний уряд премієра Данила Малана осягнув велику перемогу. Урядова партія вибрала 94 послів на всіх 159 місць у парламенті.
17. Прибув на літаку до Оттави зі Зєдинених Держав д-р Конрад Аденавер, канцлер Західної Німеччини, який дістав тепле офіціяльне прийняття.
19. У загальних виборах в Японії правляча ліберальна партія премієра Шіґеру Йошіди не дістала потрібної більшости.
20. Обєднані Нації і комуністи в Панмунджом почали виміну хорих і поранених воєннополонених.
21. Радіо з Риґи повідомило про великі зміни в уряді Латвії, де на місце шістьох латишських міністрів прийшли росіяни. Подібні зміни вже переведено в урядах України, Білорусі, Азербайджану, Таджікістнау, Грузії і Каремо-Фінської Республики. З Москви повідомлено, що в Грузії арештовано міністра державної безпеки ґен. Рухадзе і ґрупу його спільників.
21. Соціялісти здобули незначну більшість в данських парляментарних виборах.
23. Загальна асамблея Обєднаних Націй в Ню Йорку переголосувала за переведенням безсторонного слідства комуністичних закидів, що американське військо вело бактеріольоґічну війну в Кореї. Проти голосували лише пять країн совітського блоку на чолі з Росією.

ТРАВЕНЬ

2. Два кузини, вихована в школах Анґлії, засіли на тронах як королі Йорданії й Іраку, досягши 18 років життя. Король Гуссейн став володарем Йорданії, а Фейсал II став справжнім королем Іраку, хоч він був проголошений королем 15 років тому після смерти свого батька, але не міг засісти на троні через свою неповнолітність.
7—8. Канадійський премієр Луї Сен Лоран мав нараду у Вашинґтоні з президентом Айзенгавером. У виданім спільнім комунікаті було сказано, що Канада і Зєдинені Держави висловили сумнів щодо мирних намірів Росії і підтвердили зобовязання кооперувати на полі континентальної і міжнародної оборони.
12. Британія вислала чотири воєнні кораблі до Єгипту для оборони своєї бази в Суезькім каналі.
12. Премієр Винстон Чорчил заявив у британськім парляменті, що є за скликанням негайної конференції провідників великих держав.
21. Французька національна асамблея повалила коаліційний кабінет премієра Рене Маєра, відкинувши його домагання перевести фінансову реформу.
26. У загальних провінціяльних виборах в Новій Скошії ліберали повернулися до влади, вибравши 22 послів на всіх 37 місць у провінціяльній легіслятурі.
26. З Москви повідомлено, що засуджено на смерть і страчено чотирьох шпигунів, які мали признатися, що їх скинено парашутами в Україні з дорученнями від американської розвідки. У Вашинґтоні названо цю московську байку такою фантастичною, що вона не заслуговує навіть на увагу.

ЧЕРВЕНЬ

2. В Лондоні Єлисавета II була врочисто коронована як королева Британії і країн комонвелту (за винятком Індії, що стала републикою) та британської імперії.
3. В Лондоні почалася конференція девятьох премієрів комон-

велту, яка вповні одобрила заходи Чорчила привести до наради західних провідників з новим совітським премієром.

7—8. В загальних виборах в Італії прозахідний коаліційний уряд премієра Альчіде де Ґасперо повернув до влади з незначною більшістю в обидвох палатах парляменту.

8. У загальних провінціяльних виборах у Манітобі повернула до влади ліберальна партія під проводом премієра Д. Л. Кемпбела. Перевибрано послів українського роду: Н. В. Бачинського (спікера легіслятури), Івана Соломона, Михайла Григорчука і Василя Луцка, всіх ліберялів, Івана Гаврилюка з партії сі-сі-еф, і вибрано перший раз послами українців Степана Дзюбу і Стаха Капа.

8. У Панмунджом (в Кореї) підписано угоду про виміну полонених у корейській війні.

9. У провінціяльних виборах в Бритиш Коломбії уряд суспільного кредиту знову повернув до влади, але повний вислід виборів буде відомий аж після 30 червня.

9. Сотки тисяч обурених корейців демонстрували в Сеулі й інших містах проти надходячого перемиря. Ці демонстрації продовжувалися в наступних трьох днях. Президент Сингман Рі відкинув пропоноване перемиря і заявив, що Південна Корея буде "сама воювати", якщо потрібно, щоб прогнати китайців з корейської землі.

11. З Праги наспіли повідомлення до Відня про бунт чеських робітників у Пільзні, які штурмували ратуш і вивісили на нім американський прапор.

12. Московське радіо повідомило про усунення Леоніда Ґ. Мельнікова з поста першого секретаря комуністичної партії в Києві і фактичного диктатора України. Одним з закидів проти нього висунено те, що він у вищих школах Західної України завів російську мову на місце української. На його місце секретарем партії призначено Є. Кириченка.

17. Німецькі робітники в Східнім Берліні й інших містах Східної Німеччини збунтувалися проти комуністичної влади й московських окупантів. Бунт здушували російські панцирні дивізії — танки й військо. Було багато вбитих і поранених. Ґенеральний страйк поширився в цілій совітській зоні Німеччини.

18. На розпорядження президента Південної Кореї Сиґмана Рі коло 25,000 антикомуністичних воєннополонених вирвалися на волю з чотирьох таборів Обєднаних Націй.

18. Єгипет проголосив себе республікою і своїм першим президентом призначив ґен. Могамеда Наґіба, який 1952 р. прогнав короля Фарука.

19. В Оссинінґ, у стейті Ню Йорк, страчено на електричнім кріслі атомних шпигунів Джуліюса й Етел Розенберґів. Вони були засуджені на смерть за передання СССР секретів атомної бомби.

26. Французька національна асамблея затвердила Йосифа Ланієля премієром Франції, закінчивши найдовшу повоєнну кризу в тій країні.

ЛИПЕНЬ

2. Західно - берлінська соціяльдемократична ґазета "Телеґраф" повідомила, що в таборі російської армії коло Маґдебурґу розстріляно 18 совітських вояків за те, що вони відмовилися стріляти на німецьких робітників у Маґдебурґу під час заворушень 17 червня.

4. В Західнім Берліні отримано повідомлення, що польські партизани перетяли залізничу лінію на польсько-німецькім кордоні. В Польщі вибухли

демонстрації і в сутичках з совітським військом убито кілька осіб.

9. Радіо в Москві повідомило про арештування Лаврентія Берії, першого заступника премієра СССР і міністра внутрішніх справ, який після смерти Сталіна займав друге місце в московській правлячій верхівці з трьох осіб (Малєнков-Берія-Молотов).
20. У Москві проголошено відновлення дипльоматичних взаємин між СССР і Югославією та Ізраїлем.
26. У Панмунджомі в Кореї підписано угоду про перемиря в корейській війні. Південна Корея не була зарепрезентована при підписанні перемиря, бо угода далі залишає Корею роздвоєною.
27. Щонайменше 100,000 східних німців перейшли через кордон совітської зони, щоб дістати в Західнім Берліні безплатні пакунки харчів, доставлені із Зєдинених Держав.
28. В італійськім парляменті повалено новий прозахідний коаліційний уряд премієра Альчіде де Ґаспері. Комуністи, соціялісти, монархісти і фашисти виступили разом, щоб ухвалити урядові вотум недовіря 282 голосами проти 263.
29. У Торонто померла канадійська поетеса і журналістка Флоренс Рандал Лайвсей (78 років), яка переклала збірник "Songs of Ukraine" і повість Григорія Квітки-Основяненка "Marusia".
31. В Ню Йорку помер сенатор Роберт А. Тефт, провідник республиканської більшости в більшости в американськім сенаті.

СЕРПЕНЬ

1. Дост. Дж. С. МекДармид був заприсяжений у Вінніпеґу як лефтенант-ґовернор Манітоби.
5. У Панмунджомі в Кореї почалася виміна воєннополонених і першого дня звільнено 400 Союзних бранців, серед них одного канадійця, і 2,760 китайців і північних корейців.
8. В Сеулі підписано пакт взаїмної безпеки між Зєдиненими Державами і Республикою Кореєю. Він зобовязує ЗДА прийти на допомогу Південній Кореї, якщо комуністичні війська знову напали б на неї. За Америку пакт підписав державний секретар Джан Фостер Доллес.
8. Совітський премієр Ґ. Малєнков заявив на сесії верховного совіту в Москві, що Зєдинені Держави не мають більше монополю на водневу бомбу.
10. У загальних федеральних виборах ліберальна партія під проводом премієра Сен Лорана осягнула велику перемогу, вибравши 171 послів на всіх 265. Інші партії вибрали: консерватисти 50, партія сі-сі-еф 23, партія суспільного кредиту 15, незалежні 3, незалежні ліберали 2, ліберально-робітничий 1. Перший раз в історії Канади вибрано до федерального парляменту чотирьох послів українського роду. Ними є: Іван Дікур, ліберал, у Вегревил, Алберта; Амврозій Головач, суспільний кредитовець, в Едмонтоні; Федь Заплітний, з партії сі-сі-еф, у Давфин, Манітоба; Михайло Старчевський, консерватист, в окрузі Онтеріо, провінція Онтеріо. Дікур і Старчевський засідали в попереднім парляменті. Заплітний був послом в рр. 1945-49. Головач вибраний перший раз.
15. Шах Ірану, Реза Паглєві, втік на літаку до Баґдаду, столиці Іраку. З ним була його жінка, королева Сорая, і його адютант, який сказав, що шах не абдикував. Офіцери шахової ґвардії під'їхали з військом до дому премієра Могамеда

Мосадеґа і хотіли схопити його, але це їм не вдалося.

16. З невідомого місця в горах коло Тегерану ґен. Фазолля Загеді видав для преси фотостат копії шахового декрету, яким шах призначив його, Загеді, премієром Ірану.
16. У заворушеннях в Марокку, що вибухли на реліґійнім тлі, вбито щонайменше 28 осіб.
17. В Римі заприсяжено новий кабінет християнських демократів, на чолі якого стоїть премієр Джузеппе Пелля, фінансовий експерт.
18. Шах Реза Паглєві і його жінка Сорая прибули на літаку з Баґдаґу до Риму. Шах заявив, що він не втік з Ірану і що не буде абдикувати. Він прибув до Італії "на вакації".
19. В Тегерані вибухло роялістичне повстання в іранській армії і приклонники шаха повалили уряд Мосадеґа. Вони вислали до шаха апель, щоб повернувся з Італії. Премієром Ірану став ґен. Фазолля Загеді. Він керував повстанням проти Мосадеґа, під час якого вбито щонайменше 300 осіб. У промові по радіо новий премієр завізвав Мосадеґа, щоб він здався до 24 годин.
20. Депеша з Робату до Парижа повідомила, що султана Марокка, Сіді Могамеда V, усунено з його трону. Новим султаном став Муляй Могамед Бен Арафа. Ці зміни перевела французька влада при помочі збройних сил. Прогнаний султан сприяв марокканським націоналістам, які домагаються незалежности для своєї країни.
20. Бувший іранський премієр Могамед Мосадеґ здався в руки нової влади.
20. Московська ґазета "Правда" повідомила, що Росія випробувала експериментальну водневу бомбу "великої сили".
22. Шах Реза Паглєві повернувся з Італії до Ірану. Він прибув на літаку з Баґдаду до Тегерану.
24. Бувшого іранського премієра Могамеда Мосадеґа переведено з помешкання в Офіцерським Клюбі до тюремної келії.
24. Премієр Джузеппе Пелля дістав вотум довіря в обох палатах італійського парляменту.
24. Полевий маршал вайкавнт Монтґомері прибув до Канади на тижневу неофіціяльну візиту.
25. Совітські ґазети в Москві повідомили, що СССР призначив Димитрія Чувахіна своїм амбасадором до Канади.
28. Полевий маршал Монтґомері відкрив Канадійську Національну Виставу в Торонто.
28. Загальна асамблея Обєднаних Націй в Ню Йорку прийняла плян, щоб у політичній конференції з комуністами для заведення миру в Кореї брали участь лише 16 країн, що воювали в Кореї, яка має засідати по комуністичнім боці.
31. Урядові кола проголосили у Вашинґтоні, що 23-го серпня СССР випробував нову атомну бомбу, але вона не була воднева, хоч мала надзвичайну силу.

ВЕРЕСЕНЬ

3. Зєдинені Держави, Британія і Франція запропонували Росії конференцію чотирьох закордонних міністрів для вирішення майбутнього Німеччини й Австрії.
4. Ґен. Виллям Дін, бувший командир американської 24 дивізії в Кореї, був звільнений з комуністичного полону, де він перебував понад три роки.
5. Михайло Крицун, польський консуль у Вінніпеґу, в телеґрамі до польської леґації в Оттаві повідомив, що зриває з нею і з варшавським комуністичним режимом, бо не погоджується з теперішним положенням в Польщі.

6. У виборах в Західній Німеччині уряд канцлєра Конрада Аденавера осягнув велику перемогу. Християнсько-демократична партія Аденавера здобула 244 мандати на всіх 487 місць у бундестаґу, а 48 мандатів здобули союзники Аденавера, вільні демократи. За цими партіями йдуть соціялісти, які вибрали 150 послів.
9. Королівська канадійська кінна поліція арештувала в околиці Пері Савнд, 29 миль на північний захід від Нелсону в Британ Коломбії, 148 радикальних духоборів, чоловіків і жінок, які відмовилися посилати дітей до школи і голі демонстрували перед школою.
9. Американська армія в Сеулі, Корея, заявила, що Ян Гайдукевич, польський член репатріяційної комісії невтральних держав у Кореї, відлучився від інших членів комісії і перейшов на бік американців.
12. У Крестова, Б. К., що є осередком синів вільних духоборів, підпалено пять домів. Це була перша демонстрація протесту проти арештування 148 духоборів.
15. Загальна асамблея Обєднаних Націй вибрала Віджаю Лакшмі Пандіт, сестру індійського премієра Неру, новим президентом асамблеї на місце канадійця Лестера Пірсона, якого урядування як президента скінчилося.
21. Польський військовий Трибунал у Варшаві засудив римокатолицького єпископа Чеслава Качмарева з Кельце і трьох священиків на тюрму до 12 років під обвинуваченням, що вони були шпигунами для Ватикану і ЗДА.
21. Північно - корейський пільот прилетів несподівано на летовище Кімпо коло Сеулу і передав американцям російський воєнний літак "МіҐ"-15".
24. У Вашинґтоні офіціяльно оповіщено, що Ян Ґалєвіч, польський ґенеральний консуль в Ню Йорку на початку 1953 р., зірвав зі своїм комуністичним урядом і виїхав до латинської Америки.
25. На передмістю Венкуверу засуджено 45 духоборів, чоловіків і жінок, на три роки вязниці за те, що парадували голими. Сім інших дістали лекші присуди. Проти 23 відтягнено обвинувачення з браку доказів.
26. Зєдинені Держави й Еспанія підписали в Мадриді 20-річний договір, на підставі якого ЗДА дістали в Еспанії бази в заміну за економічну, технічну і військову допомогу.
28. Варшавське радіо повідомило, що польський уряд припинив у виконуванні обовязків кардинала Стефана Вишинського і вислав його жити в монастирі. З інших джерел повідомлено, що кардинал є під арештом.

ЖОВТЕНЬ

1. Зєдинені Держави і Республика Корея (південна) підписали договір про взаїмну оборону.
1—2. Антикомуністичні полонені в корейській невтральній зоні влаштували масові демонстрації протесту проти прибуття до їх табору польських і чеських медичних інспекторів. Індійська військова варта відкрила вогонь, щоб здавити демонстрації, і в двох днях убила трьох полонених і 10 поранила.
6. Британія вислала воєнні кораблі до кольонії Британської Ґвіяни в Південній Америці.
8. Британські воєнні кораблі прибули до Джорджтавну, столиці Британської Ґвіяни. Британське військо висіло в місті.
8. Чедді Джаґан, премієр Британської Ґвіяни, заявив у краєвій асамблеї, що його уряд рішив вислати делеґацію до Лондону, щоб запротестувати проти висадження британсько-

го війська в Джорджтавні. Військо патролює вулиці міста і перебрало від місцевої поліції варту коло палати ґубернатора.

8. Британія і Зєдинені Держави рішили передати місто і порт Трієст під італійську адміністрацію. Британські й американські війська будуть відтягнені. В Білгороді відбулися ворожі демонстрації проти Британії, ЗДА й Італії.
9. Британія завісила конституцію Британської Ґвіяни й усунула від влади членів уряду премієра Джаґана, обвинувачуючи їх в намаганні перемінити кольонію "в тоталітарну державу, підлеглу Москві". Народна проґресивна партія, до якої належали члени уряду, заперечила, що є озброєна і пляновала комуністичний державний переворот. Ґубернатор сер Алфред Севедж проголосив винятковий стан. У країні проголошено ґенеральний страйк.
10. Югославський президент Тіто заявив, що Югославія не визнає британсько - американського рішення, яким передано Італії аліянтську зону Трієсту.
12. У виборах до норвезького парляменту перемогла партія праці, вибравши 78 послів на всіх 150. Вона є при владі в Норвеґії 18 років.
15. До Оттави прибув Димітрій Чувахін, новий совітський амбасадор до Канади. Він є першим амбасадором СССР від 1946 року, коли в Канаді викрито совітське шпигунство і тодішний амбасадор Зарубін виїхав до Москви.
16. Британія запротестувала до Ізраіля проти нападу ізраїльського війська на йорданське село Кібию, де 56 арабських селян убито і 15 поранено. Напад був виконаний 14 жовтня.
26. В політичнім комітеті Обєднаних Націй представлено американське обвинувачення, що комуністи в Північній Кореї тортурами вимушували фальшиві признання від полонених американських летунів, що вони вели бактеріольоґічну війну в Кореї. Цими тортурами керували росіяни. Обвинувачення зробив д-р Чарлс В. Мейо, світової слави лікар з Клініки Мейо в Рочестер, Мін.
28. Делеґація ЗДА преставила в Обєднаних Націях докладний звіт американської армії з документами і знимкою про комуністичні звірства в Кореї. Звіт виявляє, що комуністи вбили, закатували і голодом заморили на смерть 29,-815 осіб за боєвими лініями в Кореї. Серед них було 6,133 американських полонених вояків, 10 британців і 20 австралійців. Решту становили південно-корейські полонені вояки і цивільні корейці. Північні корейці поповнили 72 проц. воєнних злочинів, а китайські комуністи 27.3 проц.

ЛИСТОПАД.

2. Установчі Збори в Карачі рішили проголосити Пакістан републикою.
5. Під час італійських демонстрацій у Трієсті територіяльна поліція під британською командою стріляла до юрби і дві особи вбила, а 12 поранила.
6. У Трієсті продовжувалися італійські демонстрації і заворушення. За три дні поліція вбила 6 демонстрантів і десятки поранила.

6—7. У Римі відбулися великі демонстрації протесту проти вбивства італійських демонстрантів у Трієсті. Подібні демонстрації відбулися в інших італійських містах.

9. Помер король Савді Арабії, Ібн Сауд, який мав 73 роки і був приятелем Заходу під час другої світової війни.
12. Британський парлямент прийняв законопроєкт, на підставі якого князь Единборо стоїть

перед принцесою Марґаретою в лінії реґентів.

13. Президент Айзенгавер і його дружина прибули до Оттави на дводенну візиту.
14. Президент Айзенгавер промовляв на спільній сесії обох палат канадійського парляменту.
23. Королева Єлисавета і князь Едінборо виїхали на літаку до Бермуди, започаткувавши свою 6-місячну подорож по країнах комонвелту.
24. Рада безпеки Обєднаних Націй переголосувала якнайгостріше засудити Ізраїль за його напад 14 жовтня на йорданське село Кибію, де було вбитих 53 арабів.
26. Нижча палата бельґійського парляменту ратифікувала договір про европейську оборонну спільноту, що передбачає створення европейської армії.
27. Французька національна асамблея ухвалила вотум довіря для премієра Йосифа Ланієля, щоб він міг поїхати на конференцію великої трійки на Бермуді.

27—28. Президент Південної Кореї Сингман Рі і голова китайського національного уряду Чан Кай-Ші відбули довірочну нараду на Формозі.

29. Закінчилися вибори до палати репрезентантів у Судані, в яких перемогу осягнула проєгиптянська національна союзна партія, вибравши 51 послів на всіх 97.
30. Британська кольоніяльна влада усунула Мутесу II, короля Буґанди, одної з чотирьох провінцій кольонії Уґанди в східно - центральній Африці. Король підтримав парлямент Буґанди, який домагався повної незалежности. Африканські провідники запротестували проти усунення короля, якого вислано на літаку до Лондону.

ГРУДЕНЬ.

1. Мутеса II, усунений король Буґанди, прибув на літаку до Лондону.
2. Оливер Лителтон, британський секретар для кольоній, заявив королеві Мутесі II, що йому не буде дозволено жити в Уґанді, але він може замешкати в іншім місці, де лише забажає. — Парлямент Буґанди в Кампалі рішив звернутися до британського уряду, щоб він привернув короля Мутесу II.
3. Загальна асамблея Обєднаних Націй засудила комуністичні звірства, поповнені над воєннополоненими і цивільним населенням в Кореї.
4. Президент Айзенгавер, британський премієр сер Винстон Чорчил і французький премієр Йосиф Ляніель розпочали конференцію на Бермуді.
5. Іран відновив дипльоматичні взаємини з Британією.
6. Речник конференції на Бермуді заявив, що Зєдинені Держави, Британія і Франція погодилася на текст ноти до Москви, яка приймає пропозицію відбути конференцію закордонних міністрів чотирьох держав у справі Німеччини. Зміст ноти вислано перше західно - німецькому канцлерові Конрадові Аденавера для його ознайомлення.

(Зібрав **Д. Л.**)

КОЛОМИЙКИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Сидить дідо на лавици, а баба під цівков,
Коби ни ти, старий діду, ще бим була дівком.

Ей віночку зелененький, вірном тя носила,
Щиро Богу ся молила, абим тя лишила.

Оженися, не журися, будеш ґаздувати,
Жона буде свині пасти, а ти завертати.

Ей ти душко солоденька, солодятко моє,
Не йди, не йди на ярмарок, підемо обоє.
Та підемо на ярмарок та на ярмарочки,
Куплю любці пацьорочки, а собі звоночки.

Михайлику, Михайлику, три золоті пера,
Не йди, не йди на ярмарок, підемо обоє.
Ой казала, ой казала, тай наказувала,
Богдай тота Америка, богдай ся зарвала.

На Інваділь зіля брала, на Петра ся мила,
Та як пішла я на танець — всьом перед водила!

Ой Василю сиди в билю, я буду в бодячу,
А хоть в ночи, хоть у днину, я тебе побачу.

Ой дубе мій зелененький, як впадеш та гниєш,
Напиши мій миленький, як без мене жиєш
Напиши ми мій миленький на біле папіря,
Щобим мала що читати, як прийде неділя.

Ой дубе мій, каже дубе, та дубе, дубику,
Та нераз ня поганьбили за тя леґінику.
Ой нераз ня поганьбили, ще хотіли бити,
Щоби з тобов не стояти тай не говорити.

Ой дубе мій росохатий, коріня зелене,
Та буде тя Бог карати, білявко за мене.
Та буде тя Бог карати, та най покарає,
Бис не мала пристановку, як вода не має.
Бис не мала пристановку ні гаразду свого,
Що ти з мене молодого вчинила нічого.

Сиві воли як соколи рогами ся чешуть,
Кобис знала файна дівко та як за нас брешут.
А най судят, а най судят, як у лісі вовка,
Ані мене, ані тебе не болить головка.

Не за того я співаю, що гаразд ся маю,
Ой за того я співаю, бідку забуваю.

Та коли ня любко любиш, люби ня самого,
Та не люби попри мене товариша мого.

Женила мя моя мамка, женила, женила,
Та не дала тоту брати, котра була мила.

Ой богацька дівчинонько, ци підеш до мене,
Не будеш ти хліба печи ніколи у мене.
У мене хліб сам ся пече, кітка дрива возить,
А під лавку річка тече, що й хатку підносить.
По під хату річка тече, миску помиває,
А по під піч вітер віє, хатку замітає.

Люблю Гриця тай Михайла, а ще буду Юру,
Щоби мати не казала, що го пусто дуру.

Ти гадаєш ,моя мамко, що ня ся не збудеш,
А ще прийде така днинка, що плакати будеш.
А ще прийде така днинка, тай така годинка,
Що ще ти ся здогадаєш, де твоя дитинка.

Доким була дівчиною, дівков молодою,
То шуміла тай дудніла земля підо мною.
А як єм ся тай віддала — бідна молодиця,
Тай не шумить тай не дуднить підо мнов травиця.

Гумор

Пацифіст.

— А я вам кажу, що таки є спосіб, щоб завести тревалий мир на землі. Навіть дуже легкий. Треба тільки порозуміння одної малої формальности.

— Якої?

— Народи мусять згодитися, що на випадок війни, той хто її виграє, покриває всі воєнні кошта.

Новорічне.

Пятий член протиалькогольного товариства сідає до таксівки.

— Куди, прошу? — питає шофер.

— Їдьте!

— Але куди ви хочете їхати? На яку адресу маю вас везти?

— Н-н-не ваша справа. В-й-йо і кінець.

Стали в пригоді.

Панна в крамниці до молодого покупця:

— Ось тут маєте дуже гарну картку на якій написано ось що: "Всього найкращого з Новим Роком одинокій, яку я щиру кохаю".

— Добре, прекрасно! Прошу мені дати таких сім карток.

Він не адвокат.

Свідок: Я думаю...

Адвокат: Нас не обходить, що ви думаєте. Кажіть, що ви знаєте.

Свідок: Як так, то мені нема чого тут робити. Я не адвокат, щоб говорити не думаючи.

Відразу пізнав.

Одна пані просила композитора Ліштa, щоб він оцінив музичні здібності її дочки. Ліштт погодився, вислухав уважливо гру на фортепіяні і на питання, що думає про гру її дочки, сказав:

— По грі видно, що вона по біблійному вихована.

— Якто? — спитала здивована пані, — по біблійному?

— Бо її ліва рука не знає, що робить права, — відповів усміхаючись славетний композитор.

Хто написав "Гайдамаки".

Учитель в совітській школі, розгніваний на учня, що пустує, звертається до нього.

— Ти все пустуєш, скажи краще хто написав "Гайдамаки"?

— Не я, товаришу вчитель, їй Богу, не я...

— Дурень! Геть з кляси й піди поклич батька.

На другий день приходить батько. Учитель скаржиться, що хлопець пустує, не слухається, не вчиться. Запитав його хто написав "Гайдамаки", а він репетує:

— Не я, товаришу вчитель, не я. Такого учня вигнати треба.

Переляканий батько:

— Пане вчителю, а може таки справді не він написав?

Тоді вчитель викликає матір учня і розказує їй те саме. Мати вислухала і, благаючи, до вчителя:

— Товаришу вчителю, а може таки справді не він написав "Гайдамаки", а якщо й він то він же маленький.

Обурений вчитель зустрічає священика і до нього:

— Отець Григорій, така й така історія... Хлопець пустує, не вчиться. Питаю хто написав "Гайдамаки", він каже — "Не я". Викликаю батька, розповідаю йому, а він запевняє, що таки не син написав. Матері скаржусь, вона те саме.

— А скажіть, будь ласка, мовив отець Григорій, той учень православний чи юдей?

— Юдей.

— Ну, тоді "Гайдамаки" написав певне він.

Після занять учитель зустрів на вулиці знайомого слідчого НКВД і розповідає йому всю історію. Хлопець балується, не вчиться. Питаю хто написав "Гайдамаки", — каже "не я". Розповідаю про все батькові, той знову — не син написав. Матері, — те саме. Священикові, той каже, що раз юдей, так напевне він написав.

— Цікава історія, — мовив задумливо слідчий НКВД.

За пару тижнів вони знову зустрілись і слідчий сказав учителеві:

— Я ж казав, що цікава історія. Арештовані всі четверо, — учень, батько, мати і священик і всі признались, що вони разом написали "Гайдамаки".

Лікар: Я ще не дивився на язик вашої жінки.

Чоловік недужої жінки: То ви, пане докторе, не бачили ще найбільшого лиха в світі.

Гість.

— Ви замість колядувати, — так накурили, що навіть свиня не видержала б!

— Даруйте за заввагу, але ми не знали, що ви до нас прийдете.

Не пізнав.

Відомий німецький письменник Леман повертав однієї ночі підхмелений домів і ніяк не міг потрапити на сходи. Розшукуючи їх, зловив на барієрі кулю і з переляку крикнув: Що до чорта, за одну ніч я зовсім вилисів.

В Києві.

На помості київського трамваю стоять два громадяни совітського раю.

— Клята робота! — каже перший. — Маю слідити цього ворога народу...

— Тихіше! — каже другий. — Мені знов припоручили тебе слідити...

— Замовчіть, до чорта! — каже до них моторовий. — Я ввесь час слідкую за вами і тепер бачу, що ви оба націоналісти. Зараз підете зі мною на комісаріят.

— Змилосердіться, товаришу, не робіть цього! — залебеділи оба.

— Нічого вам не пораджу! — каже моторовий, — за мною слідить кондуктор.

Видання Союзу Українок Канади

Ювілейна Книга Союзу Українок Канади п. н.

"ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ НА ГРОМАДСЬКІЙ НИВІ"

Вийшла друком в 1952 році з нагоди 25-ліття організації. Видана на гарнім лискучім папері, багато ілюстрована, артистично оформлена, в полотняній оправі з золотими витисками.

540 сторін друку.

Ціна $6.50 з пересилкою.

❀ ❀ ❀

"МИСТЕЦЬКІ СКАРБИ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК"

С. Стечишин.

Багато ілюстрована взорами, стібами, церковними речами, вишиваними блюзками і т. п. Кожна українка скористає з тої книжки, яка дасть багато лекцій, інформацій, взорів, їх розміщення, способів писання писанок та інш. — 136 сторін.

Брошурована в мистецько-викінченій окладинці — **$1.75.**

❀ ❀ ❀

"ТРИ СИЛЬВЕТКИ"

Леонід Білецький.

Біографія і літературна праця трьох найбільших письменниць України — Марка Вовчка, Ольги Кобилянської і Лесі Українки. Ілюстрована. Брошурована, в мистецькій кольоровій окладинці.

Ціна $1.50.

❀ ❀ ❀

"НА СТОРОЖІ КУЛЬТУРИ"

Чому й як зберігти культурні цінности свого народу через дім і родину.

Крім того знайдете тут про форми святочних традицій, приписи традиційних страв та печив й багато іншого цінного матеріялу. Ілюстрована. 129 сторін.

Ціна $1.25.

Замовлення враз з грішми слати на адресу:

UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION OF CANADA

P.O. Box 3626, *Sta.B.* *Winnipeg, Man.*

THE RED & WHITE STORES

RED & WHITE є велика незалежна орґанізація для ґуртової купівлі харчевих товарів. Ці склепи зєднали свої сили, щоб постачати Вам кожного дня найкращі харчі марки RED & WHITE по найнижчих цінах. Купуйте і заощаджуйте в крамницях RED & WHITE.

Передплачуйте український релігійний часопис
"ВІСТНИК"
(Виходить від 1924 року)

ВІСТНИК містить статті на церковні й церковно-історичні теми.
ВІСТНИК містить гарні й поучаючі оповідання.
ВІСТНИК стоїть на сторожі найдорожчого скарбу українського народу — на сторожі його ЦЕРКВИ І ВІРИ.

Передплата: в Канаді $2.00; в Зєдинених Державах $2.50; в Европі й інших краях $3.00.

Гроші слати на адресу:
THE HERALD **Box 3626, Sta. B.** **WINNIPEG, MAN.**

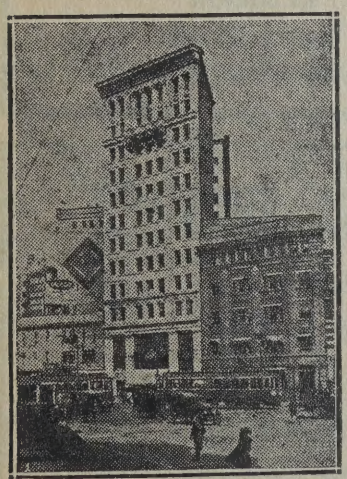

CHILDS BUILDING
Cor. Portage Ave & Main St.

Телєфон Бюра 925 075 Резиденції 403 825

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.

ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР.

Модерні діяґностичні приряди для розпізнання недуг.

Екс-Рей; Флуороскопія; Електричний Серцемір; Метаболістичний Мірильник; Радіотерапія; Лябораторія Крови, Мочі, і т. д.

Адреса канцелярії:
DR. V. F. BACHYNSKI
403—404 Childs Bldg. **Winnipeg, Man.**

МОЖЕТЕ ЗАДЕРЖАТИ ДОБРИЙ (НОРМАЛЬНИЙ) ВИГЛЯД, А ВАШУ ЇЖУ ОБЕРНУТИ В ЕНЕРҐІЙНУ СИЛУ

Нормальний вигляд

Це важний чай, що зложений з одинадцять різних зіль, котрий може помочи вам задержати нормальний вигляд. Кожне зело виконує своє завдання.

Щоби задержати добрий вигляд уживайте чай — число 5. Ціна $2.00, або дві пачки за $3.00

ҐЕРБАТА НА ШЛУНОК — Усуває кваси, ґази, відриги і помагає травленню. — Ціна $2.00

УСУВАЄ З ОРҐАНІЗМУ — флегму, очищує кров і взагалі все тіло. Зільна ґербата. — Ціна $2.00

НА ОЧИЩЕННЯ КРОВИ — на прищі, боляки, на скірні викиди. Очищує кров. — Ціна $2.00

НА ПРОСТУДУ — Грудей, на кашель, бронхіт і коклюш — зела. — Ціна $2.00

Витніть це оголошення і залучіть $2.00 або дві пачки за $3.00 з котрих-небудь повищих зел. — Адресуйте:

Alphian Herb Company

P.O. Box 3541, Station B. Winnipeg, Man., Canada.

М. Н. ГРИГОРЧУК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і т. д.

Перепроваджує всякі судові справи, карні, цивільні і тестаментальні.

Адреса:

M. N. HRYHORCZUK, B.A., LL.B., M.L.A.
Box 81, Ethelbert, Man.

Ю. СТЕЧИШИН

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК І НОТАР

J. W. Stechishin

413 CANADA BLDG.
SASKATOON, SASK.

Телєфон
Бюра 25575
Рез. 98196

НОРТ ВИНИПЕҐ КО-ОПЕРАТИВА ЛИМИТЕД

Заснована 1932 р.

ВУГЛЯ, ДРОВА, ФАРБИ, ҐАЗОЛІНА, ХЛІБ.

Членство $5.00

УКРАЇНСЬКЕ ЧИСТО КООПЕРАТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Ярда: 1042 Селкирк евню. Телєфон: 524 956
Пекарня: 1069 Селкірк евню. Тел. 521 135. Висилає хліб поза Вінніпеґ.

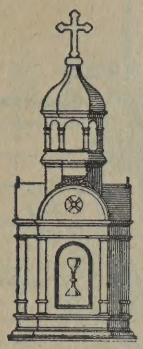

ГУРТОВИЙ СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

МАЄМО ВСІ ПОТРЕБИ ДО НАШИХ ЦЕРКОВ.

Малюємо образи до Іконостасів, Фанів, Хоругов і також Храмові Образи. Пишіть до нас по ціни.

О. ЛЕВИЦЬКИЙ, управитель.

WILLIAM GROSS & COMPANY

974 Main Street, **Winnipeg, Man.**

АПТИКИ

EMPIRE DRUG STORES

під управою

СИМЧИЧА, ЗАЛОЗЕЦЬКОГО і МАЗОВІТИ

Обслуговують клієнтелю міста Вінніпеґу й Кольонії.

В аптикарських запотребованнях можете вдаватися з повним довірям на адресу:

EMPIRE DRUG STORE

597 Selkirk Ave.

або

801 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

THE NATIONAL HOTEL

. Prince Albert, Sask.

Canada

„ДБАТИ ПРО ВАШУ ВИГОДУ — Є НАШ ІНТЕРЕС"

Коли відвідуєте місто Принс Алберт, перебувайте в готелі —

THE NATIONAL HOTEL

Першорядний готель з гарними, модерно-умебльованими кімнатами.

Д-р І. СТОЛЯР

M.D., L.M.C.C.

ЛІКАР-ХІРУРҐ

з довголітньою практикою по европейських і канадійських шпиталях і клініках відкрив лікарську ординацію:

1. MEDICAL ARTS BLDG.
число кімнати 415, від год. 2—6,
Тел. 92 8648.
2. при МЕЙН ст. ч. 1757 від год. 6—8.
Тел. 562 676
Резиденція ч. тел. 93-5922.
85 Kennedy St., Ste. 2., Winnipeg.

КОЛИ БУДЕТЕ В ВІННІПЕҐУ зайдіть до

NEW CORONA CAFE

674 Main Street, **Winnipeg.**
(близько сіпіярської стації)

Першорядні справи. — Обслуга скора й чесна. — Гарне і приємне окруження.

Телефон **921 616**

Yes, Mom, your family will taste the difference in your home baking when you use all-purpose Five Roses Flour for all your baking needs. From generation to generation Five Roses has been a favorite in Canadian kitchens.

LAKE OF THE WOODS MILLING COMPANY, LIMITED

MAKERS OF FIVE ROSES VITAMIN ENRICHED FLOUR

ПІД ЧАС СВОГО ПОБУТУ
у ВІННІПЕГУ загостіть до

PARK HOTEL

394 Tache Ave., — St. Boniface

Кілька хвилин їзди з Портедж Аве.
45 вигідних і модерних кімнат
з новим умебльованням.
Ціни умірковані
При готелі модерний ресторан.
За ввічливу і першорядну услугу
ручить —
Іван Туркевич, власник.

Phone 2777 Residence 3771

OREST BENDAS,

of
BENDAS & COMPANY

Barristers, Solicitors etc.

Canadian Bank of Commerce
Chambers

Prince Albert, Sask.

Phone 527 044

Dr. M. Kanchier

ДЕНТИСТ

Suite 1, 407 Selkirk Avenue

Winnipeg, Man.

ВАСИЛЬ БОГОНОС

ОКУЛІСТ І ОПТОМЕТРИСТ

Екзамінує Очі

615 SELKIRK AVENUE
(Selkirk & McGregor)
Winnipeg, Man.
Phone 523 286
Вечером після умовлення

РЕЧІ ЦЕРКОВНІ

Для наших церков і нашого обряду дістанете всякі церковні речі в найстаршій і найбільшій українській фірмі
"ПРОВИДІННЯ"
Пишіть по інформації і ціни до
PROVIDENCE CHURCH GOODS COMPANY
710 Main Street, Winnipeg, Man.

Your future is our business Today!

The **GREAT-WEST LIFE**
ASSURANCE COMPANY
HEAD OFFICE — WINNIPEG

J. W. HUSAK
Representative

NORTH AMERICAN LIFE ASSURANCE CO.

704 Toronto General Trusts Bldg.
WINNIPEG, MANITOBA
Phone 92 5148 Res. 50 3256

СОЛОМОН, БАРИЛЮК, КАРАСЕВИЧ І ДЖИНДЖЕРА

АДВОКАТИ, ПОВНОВЛАСНИКИ І НОТАРІ

Перепроваджують всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові, розводові, позичкові і інтабуляційні.

SOLOMON, BARYLUK, KARASEVICH & GINGERA

711 McIntyre Block — Phone 926 563 — Winnipeg, Manitoba.

Рекорд „ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ" говорить сам за себе

У роках 1950-51-52 „ВЗАЇМНА ПОМІЧ" виплатила

- $26,422.07 допомоги
- $37,652.70 посмертного

Ці гроші пішли в українські руки, бо членами „Взаїмної Помочі" є лише українці.

Чи Ви є членом „Взаїмної Помочі"?
КОЛИ ТАК, запишіть членів своєї родини, приятелів і знайомих!
КОЛИ НІ, станьте ним!
Поставте „Взаїмну Поміч" на сторожі добра своєї родини.

„ВЗАЇМНА ПОМІЧ" має всі популярні роди асекурації.

UKRAINIAN FRATERNAL SOCIETY OF CANADA

Box 3512 Winnipeg, Man.

ДР. П. ЗАКУС

ДЕНТИСТ

веде свою канцелярію
під числом:
592 SELKIRK AVE.
WINNIPEG, — MANITOBA
Телєфон офісу 525 103

GILMORE ICE & FUEL CO. LTD.

Лід і Опал
Prince Albert, Sask.

Управитель В. ҐАУК

Я. О. МАСЦЮХ

АДВОКАТ і НОТАР

Заступає в справах судових, цивільних і карних. Полагоджує маєткові справи.
Веде канцелярію під поничою адресою:

Y. O. MASCIUCH, LL.B.
Office Phone: 935 405
Res. Phone: 56-3974
618 McIntyre Blk. Winnipeg, Man.

MEMORIAL FUNERAL CHAPEL

PHONE 594 911
G. ZAWIDOSKI, Manager
Selkirk & Parr
Winnipeg, Man.

ЦЕ ВАША ВЛАСНІСТЬ!

Памятайте, що Ситі Гайдро є власністю міста Вінніпегу, і воно ним управляє, отже ви, як громадянин Вінніпегу, є співвласником цієї ж організації.

Коли ви потребуєте електричної обслуги, потелєфонуйте 96-8231

City Hydro

Є ВАШЕ . . . КОРИСТАЙТЕСЬ НИМ!

НАСОЛОДЖУЙТЕСЯ НАПИТКАМИ

WISHING WELL

● Orange ● Lemon-Lime

● Cream Soda ● Grape

виробництва

ZERO BOTTLING WORKS
Winnipeg, Man.

Вас завжди щиро витатимуть у

WINNIPEG HOTEL

214 Main St., Winnipeg,

один блок на північ від CNR Station
Привітні, вигідні кімнати з гарячою і холодною водою.
Устакування для купання — ванни і „шаверс".

СТЕФАН БАРАН, власник.
ІВАН КОВАЛИШИН, управитель.
Телєфон 92 9394

AUCTION SALE

ІВАН ВАХНЯК

випродує меблі і всілякі другі домашні річи кожної суботи, початок в 2-ій годині. Наколи маєте щось спродати, або купити, так зараз зателєфонуйте до нас
Офіс 938 321 — Резиденція 939 507

МИ ПЕРЕВОЗИМО РІЧИ.
Перепроваджуємо „продажу з молотка" у вашій хаті чи деби не було.

J. WACHNIAK & Sons
Auction Sales Rooms
281 Logan Ave., Winnipeg, Man.

Д-р ФЕДІР МУЧІЙ

M.D., L.M.C.C..

460 Anderson Ave., Winnipeg.
Тел. офісу і рез. 52-9253

Поради лікарські у всіх хворобах, діточих, чоловічих і жіночих.
25-літній досвід і практика в европейських університет. лічницях.
Години принять від 2-ої до 6-ої пополудні і в любу пору за попереднім умовленням телєфонічно.

Др. Й. Д. БЗОВИЙ, N.D., B.Sc.

ЛІКАР—НАТУРОПАТ

Лікування без хірургії — засобами фізичної медицини. Модерна діягностична клінічна обслуга. Рентген (Х-рей), Флюороскопія (огляд частин людського тіла через рентген), електричний серцемір, метабулятор (апарат для розпізнання ґойтера), дослідження крови, мочі та шлункових квасів. Перед-шлюбне тестування крови кожної пятниці від год. 4-ої пополудні до год. 8-ої вечером.

Години прийняття: кожного дня, кромі четверга і неділі, від год. 10-ої ранку до год. 12-ої. Пополудні — від год. 2-ої до 7-ої вечором.
У четвер і неділю приймаємо тільки після домовлення.

Провіряйте свій стан здоровля час-від-часу.

318 Anderson Avenue, — Phone 52-5483 — Winnipeg, Manitoba

RED RIVER MOTOR COACH LINES, LTD.

Сіть доріг до слідуючих місцевостей:

Narol, East Lockport, Walkleyburg, Libau, Tyndall, Beausejour, Lac du Bonnet, Great Falls, Pine Falls and Grand Beach.

Автобуси на прогульки — Завезуть Вас куди хочете.

Щадіть гроші — Подорожуйте „Басом".

Телєфонуйте **938 107**

ПЕТРО ГУМЕНЮК, президент.

Головна автобусова станція:

336 William Ave., Winnipeg, Man.

КУПИТИ, ПРОДАТИ, МІНЯТИ, АСЕКУРУВАТИ

Вдавайтесь до

STANDARD INVESTMENT CO.

П. Крипякевич

715 McIntyre Block

Winnipeg, Man.

Телєфон: 923 892

Резиденція: 597 934

днями і вечорами.

Д-р Є. КОЛЕСНІЧЕНКО

M.D. — L.M.C.C.
ЛІКАР і ОПЕРАТОР
Породи, Жіночі та Діточі хвороби.

Приймає пацієнтів від 2 до 6 пополудні

416 Main St. — 218½ McIntyre Bl.
Office Ph.: 93-9653, Res.: 42-6444
Winnipeg, Man.

ZUBRACK'S DRUG STORE

PRESCRIPTIONS ACCURATELY COMPOUNDED

Пишіть до нас за порадами і ліками в українській мові, а ми Вас радо обслужимо. А коли Ви в Принс Алберт, то зайдіть до нас особисто.

ZUBRACK'S DRUG STORE
Cor. Central Ave. & River St.
(Opposite City Fire Hall)
Phone 2021 Prince Albert, Sask.

РОБІТЬ СВОЇ ЗАКУПИ В

FOOD STORES

878 MAIN STREET
Ph. 56-2815

557 SELKIRK AVENUE
Ph. 56-3435

Winnipeg, Man.

Доброї якости товар — скора, чесна обслуга.

ЩАДІТЬ!

ВАШ ГРІШ
в
Щадничо-Кредитовій Спілці
„КАРПАТІЯ"
Позички по уміркованих відсотках.
CARPATHIA CREDIT UNION SOCIETY, LIMITED
862 Main Street,
WINNIPEG, MAN.
Телєфон 56-1223

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.
ЛІКАР, ОПЕРАТОР, АКУШЕР
Dr. M. Potoski
Franklin Block
Телєфон 416
DAUPHIN, MAN.

Коли приїзджаєте до Вінніпеґу, то ліпшого місця на відпочинок не знайдете як у

YALE HOTEL

860 Main St., WINNIPEG, MAN.

Телєфон: 56-3134

У LOCKPORT, MAN. заходьте до LOCKPORT INN.
Телєфон: 804 - R 15
М. ҐЛОВАЦЬКИЙ, власник.

КНИЖКИ В КНИГАРНІ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

НОВІ ВИДАННЯ

СЕЛЯНСЬКА САНАТОРІЯ — Олени Звичайної. Повість про життя і траґедію молодих душ під московсько-большевицькою диктатурою. 218 сторін $1.65
НА РОЗДОРІЖЖЯХ СМЕРТИ — М. Приходька. 160 сторін 1.35
ПІД ТИХИЙ ВЕЧІР — Богдана Лепкого. Прекрасна повість-казка, з передмовою проф. Л. Білецького. Сторін 320. Ціна $1.95. В твердій оправі 3.25
В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЛЯ КОПАЛА — Ольги Кобилянської. Романтична повість. 189 сторін друку 1.50

Замовлення шліть на адресу:

UKRAINIAN VOICE

P.O. BOX 3626, WINNIPEG, MAN.

ЗМІСТ

	Стор.
Калєндаріюм	3—31
І всі ми вірили — поезія	33
Теперішний стан українознавства в Канаді	35
Поклін Україні — поезія	40
Ювілей української науки	41
Він був провідником народу свого в новій землі	44
Героїчні дні Волині	47
Помолимось — поезія	51
Українські січові стрільці на калиновому мості	52
Ой у лузі — стрілецька пісня	56
Осип Федькович	57
Опришок — оповідання	67
Тяжкий хрест	71
Леґенда про жінку	73
Завіщання	76
Українська мова — поезія	78
Самостійними силами	79
Модерна хірургія та анастезія	80
Духове здоровля	83
Мистецтво як вічність	85
Чи є життя на марсі	98
Непояснимі події	91
Творчість і меценацтво	93
Українські вишивки	95
Таємниця гіпнози	99
Як Максим Красносіль відбував свої вакації	104
Гумор	105
Важніші світові події у 1953 році	106
Коломийки Карпатської України	115
Гумор	116
Оголошення	118—127

ТОЙ ДЕНЬ ЩЕ ДАЛЕКО, коли фармері покінчать з проблемою бурянів — але воно є підбадьоруючим знати, що студії над способами як поліпшити наші врожаї помимо бурянів провадяться і поступають вперед.

Нешонал Ґрейн Компанія має Рільничий Департамент, який є піоніром на полі контролі бурянів хемікалами в Західній Канаді. Її дослідження і відкриття є до Вашої розпорядимости . . . за посередництвом управителя Нешонал Ґрейн і вашому дистрікті. Зайдіть до нього.

National Grain
COMPANY LIMITED
Winnipeg Regina Calgary Edmonton

ДРУКАРНЯ "УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

Друкарня „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ" завжди готова точно і компетентно послужити Вам у всіх Ваших друкарських потребах.
Друки для церковних громад, світських організацій, бизнесів та професій — все це друкарня „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ" виконує з найбільшою дбайливістю та смаком.
Для друкарні „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ" найменша друкарська робота є важна — і найбільшу працю вона в силі виконати.
За всякими друкарськими потребами вдавайтеся особисто або листовно на адресу:

THE TRIDENT PRESS LTD.
210—214 Dufferin Ave., P. O. Box 3626 Sta. B, WINNIPEG, MAN.

B37158

К-о-б-з-а-р

Тараса Шевченка

ЛЮКСУСОВЕ ВИДАННЯ В 4-Х ТОМАХ.

Під редакцією і з статтями
Д-ра Леоніда Білецького.

В цім виданні "Кобзаря" найповніше визначається боротьба Шевченка за повне визволення українського народу і за самостійність і соборність України.

В цім виданні "Кобзаря" найповніше висвітлюється протимосковська і протипольська духовість Шевченка.

В цім виданні "Кобзаря" вияснюються світоглядові, національні, релігійні і мистецькі шукання Шевченка.

В цім виданні "Кобзаря" вперше розкривається філософія й історично-державницький світогляд Шевченка.

В цім виданні "Кобзаря" вперше роз'яснюється історіософія і глибинність ідеалістичного розуміння духового призначення України.

Це видання "Кобзаря" перше на американськім континенті з **наголосами.**

Видання люксусове на першорядним книжковім папері із репродукціями в барвах і в одному кольорі малярських творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. Кожний том оправлений в мистецьких твердих обкладинках. Всі чотири томи обіймуть до 1,800 сторінок друку. Буде понад 40 ілюстрацій.

Три томи надруковані. Четвертий том вийде на початку 1954 року.

Про вартість цього видання подаємо компетентний голос одного із численних передплатників:

„Я бачив майже всі більші видання „Кобзаря' і можу сказати з певністю, що це видання у всіх відношеннях найліпше, — таке, якого ще не було... Спілка Тризуб заслужила на пошану і велику подяку, що взялася за видання цього монументального твору.

Кожен українець мусить це видання мати в себе."

Проф. М. Г. Гайдак
з університету Міннесота
(Ст. Под, Мінн. ЗДА.)

А подібних голосів є далеко більше в Видавництві.

ВИДАВЦІ звертають особливу увагу на те, що це люксусове видання "Кобзаря" є **єдине** таке поважне видання творів найбільшого поета України і, можливо, що вдруге не повториться. УКРАЇНЦІ! зверніть на цей факт свою увагу, і ще тепер придбайте цю цінність до свого дому, як велику культурну оздобу.

Ціна за всі чотири томи $25.00

TRIDENT PRESS LTD.

P.O. Box 3626, Winnipeg. Man.